

Latvijas Kultūras akadēmija
Kultūras socioloģijas un menedžmenta katedra

REGIONĀLO KONCERTZĀĻU ATTĪSTĪBAS PERSPEKTĪVAS UN
DARBĪBAS SALĪDZINĀJUMS

Bakalaura darbs

Autore:
Akadēmiskās bakalaura augstākās izglītības programmas “Mākslas”
Kultūras socioloģijas un menedžmenta apakšprogrammas
4. kursa studente Marta Ločmele
(ID Nr. 20113418)

Darba vadītāja:
Mg Artis Leonarda Ķestere

Rīga
2015

SATURS

TERMINU SKAIDROJUMS.....	3
IEVADS.....	5
1. REĢIONU ATTĪSTĪBAS NOZĪME.....	7
1.1. Reģiona un reģionālās attīstības jēdziena skaidrojums.....	8
1.2. Reģionu attīstība sociālo un kultūras aspektu ietekmē.....	11
1.3. Reģionu attīstībā sociālo un ekonomisko aspektu ietekmē	14
2. REĢIONU SITUĀCIJA LATVIJĀ UN ATSPoguĻojums ATTĪSTĪBAS DOKUMENTOS.....	18
2.1. Latvijas reģionālās attīstības vēsturiskie fakti.....	18
2.2. Kultūrpolitikas, attīstības dokumentu un pašvaldības funkcijas.....	21
2.3. Latvijas reģionu vispārīgs raksturojums.....	25
3. REĢIONĀLO KONCERTZĀĻU DARBĪBAS SALĪDZINĀJUMS.....	30
3.1. Reģionālo koncertzāļu loma reģionu attīstībā.....	31
3.2. Reģionālo koncertzāļu raksturojums.....	35
3.3. Reģionālo koncertzāļu salīdzinājums.....	38
4. REĢIONĀLO KONCERTZĀĻU ATTĪSTĪBAS PERSPEKTĪVA.....	42
4.1. Pētījuma metodoloģijas apraksts.....	42
4.2. Iegūto datu analīze.....	44
4.2.1. Sabiedrības līdzdalība un viedoklis.....	45
4.2.2. Reģionu pārstāvju viedoklis.....	48
4.3. Pētījuma datu analīzes secinājumi.....	57
NOBEIGUMS.....	61
KOPSAVILKUMS.....	63
IZMANTOTO INFORMĀCIJAS AVOTU UN LITERATŪRAS SARAKSTS.....	64
ANOTĀCIJA.....	68
ANNOTATION.....	69
PIELIKUMI.....	70
AUTORA PARAKSTĪTS GALVOJUMS.....	90

TERMINU SKAIDROJUMS

Attīstības centrs – teritorija, kurā ir resursu (t.sk. cilvēkresursu), sociālo un ekonomisko aktivitāšu koncentrācija un kas veicina apkārtējās teritorijas attīstību. „Latvija 2030” definē 4 starptautiskas nozīmes attīstības centrus, 9 nacionālas nozīmes centrus un 21 reģionālas nozīmes attīstības centru.

Daudzfunkcionālitate - daudzfunkcionālās koncertzāles ir tādas sabiedrisko pakalpojumu būves, kas vienlaikus ir piemērotas gan daudzveidīgu profesionālo kultūras pakalpojumu sniegšanai (simfoniskās u.c. mūzikas koncerti, dramatiskā, muzikālā un dejas teātra izrādes utt.), gan konferencēm, gan dažādām kultūras un sabiedriskās dzīves aktivitātēm.¹

Dzīves kvalitāte - objektīvu un subjektīvu faktoru kopums, kas ietver materiālo labsajūtu, veselību, produktivitāti, intimitāti, drošību, kopienas un emocionālo labsajūtu.²

Globalizācija – sabiedrības un pasaules tautsaimniecības izmaiņas, kas rodas būtiski pieaugošās starptautiskās ekonomiskās sadarbības un kultūru mijiedarbības rezultātā.³

Ilgspējīga attīstība – sabiedrības labklājības, vides un ekonomikas integrēta un līdzsvarota attīstība, kas apmierina iedzīvotāju pašreizējās sociālās un ekonomiskās vajadzības un nodrošina vides prasību ievērošanu, neapdraudot nākamo paaudžu vajadzību apmierināšanas iespējas, kā arī nodrošina bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu.⁴

Infrastruktūra – tautsaimniecības teritoriālās struktūras sastāvdaļa, ko veido transporta, sakaru, tirdzniecības, enerģētikas un ūdenssaimniecības sistēma, kā arī mājokļi, skolas, kultūras, sporta, iedzīvotāju aprūpes u.tml. Objektu un to izkārtojums kādā teritorijā.⁵

Kultūra – saskaņā ar Valsts kultūrpolitikas vadlīnijām 2006. - 2015. gadam – šī jēdziena visplašākajā nozīmē ir visu to īpašo garīgo, materiālo, intelektuālo un emocionālo īpašību kopums, kas piemīt kādai sabiedrībai vai sociālai grupai, un līdzās mākslai un literatūrai ietver sevī arī dzīves un līdzpastāvēšanas veidus, vērtību sistēmas, tradīcijas un uzskatus.

Kultūrvide – vide, kas veidojusies cilvēka darbības rezultātā un glabā šīs darbības pēdas:

¹ Baltic Institute of Social Sciences. *Nacionālas un reģionālas nozīmes daudzfunkcionālo centru izveides sociāli ekonomiskais pamatojums*. Rīga, 2008

² Citēts pēc: Šķestere, Inga. *Pētījums par dzīves kvalitātes izvērtējuma metodēm un instrumentiem, 1.daļa*.

³ LR Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija. *Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2007-2013*. Jelgavas tipogrāfija, 2006.

⁴ Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (VARAM). *Ilgspējīga attīstība*. Pieejams: http://www.varam.gov.lv/lat/darbibas_veidi/ilgtspējiga_attistiba/

⁵ Termini.lza.lv. *Akadēmiskā terminu datu bāze*. Pieejams:

<http://termini.lza.lv/term.php?term=infrastrukt%C5%ABra&list=infrastrukt%C5%ABra&lang=LV>

gan materiālus veidojumus, gan nemateriālas garīgas vērtības.⁶

Kultūras līdzdalība – visu iedzīvotāju grupu un katra indivīda līdzdalība kultūrvides mantojuma kopšanā un attīstīšanā.⁷

Kultūras pieejamība – nosaka visu iedzīvotāju grupu un katra indivīda iespējas piedalīties kultūras procesa plānošanā, organizēšanā un norisē.⁸

Pašvaldība – noteiktā teritorijā dzīvojošo pilsoņu izveidota vietējā vara, kas darbojas šajā teritorijā savu iedzīvotāju interesēs.⁹

Radošums – iedzimta un izkopta indivīda īpašība/spēja radīt oriģinālas un jaunas nozīmes tēlus. Radošums attiecināms ne tikai uz jaunu mākslas priekšmetu vai stilu radīšanu, bet uz problēmu risināšanu jebkurā iespējamā jomā.¹⁰

Reģions – jebkura liela zemes virsmas daļa, kura pēc noteiktām pazīmēm (dabas, kultūras, ekonomiskām) atšķiras no apkārtējās daļas, ar iekšienē pastāvošām viendabīgām pazīmēm.¹¹

Reģionālā attīstība – labvēlīgas pārmaiņas sociālajā un ekonomiskajā situācijā visā valsts teritorijā vai atsevišķās daļās.¹²

Reģionālā politika – valdības nostādnes un mērķtiecīga rīcība reģionālās attīstības veicināšanai, koordinējot nozaru attīstību atbilstoši atsevišķu valsts teritorijas daļu attīstības prioritātēm un sniedzot tiešu atbalstu atsevišķu valsts teritorijas daļu attīstībai.¹³

Reģionālās attīstības politika – pasākumu un rīcību kopums ar mērķi samazināt sociāli ekonomiskās atšķirības starp teritorijām.¹⁴

⁶ Burķīte, Jolanta. *Kultūrpolitikas loma kultūras patēriņa veidošanā: kultūras nozaru ekspertu skatījums*. Bakalaura darbs. Rīga: Latvijas Kultūras akadēmija, 2012

⁷ Ločmele, Marta. *Kultūras centru funkcijas un nozīme Latvijas reģionu dzīves kvalitātes uzlabošanā*. Kurša darbs. Latvijas Kultūras akadēmija, 2014.

⁸ Turpat.

⁹ Latvijas pašvaldību savienība. *Kas ir pašvaldība*. Pieejams: http://www.lps.lv/Pasvaldibas/Kas_ir_pasvaldiba/

¹⁰ Latvijas Universitāte. *Pedagogu vispārējās kompetences pilnveide pedagoģiskā procesa īstenošanai*. Pieejams: <http://profizgl.lu.lv/mod/book/view.php?id=12113&chapterid=3338>

¹¹ Likumi.lv. *Reģionālās attīstības likums*. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=61002>

¹² Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (VARAM). *Reģionālā attīstība*. Pieejams: http://www.varam.gov.lv/lat/darbibas_veidi/reg_att/

¹³ LR Reģionālās attīstības likums, 2002

¹⁴ Inese V., Edvīns V. un citi. *Reģionālā politika un pašvaldību attīstība Eiropas Savienībā un Latvijā*. Rīga: Latvijas Universitātes Akadēmiskais apgāds, Latvijas Statistikas institūts, 2006.

IEVADS

Mūsdienās kultūras jautājumi ir iekļauti visos nozīmīgajos valsts attīstības plānošanas dokumentos, līdz ar to valsts atbalsts nacionālās kultūras attīstībai ir pieaudzis. Pievilcīga kultūrvide un attīstīta kultūras infrastruktūra tieši ietekmē ikvienas teritorijas iedzīvotāju dzīves kvalitāti, piedāvājot sakoptu dzīves vidi, personības attīstības un pilnveides iespējas visa mūža garumā, kā arī ekonomisko labklājību. Tāpēc valstij ir svarīgi nodrošināt attīstību reģionos ne tikai kultūras, bet arī citās jomās, tādējādi nodrošinot augstāku dzīves kvalitāti visiem iedzīvotājiem.

Atsaucoties uz autores trešajā studiju gadā izstrādāto kursa darbu *Kultūras centra funkcijas un nozīme Latvijas reģionu dzīves kvalitātes uzlabošanā*, autore 2014.gadā pētīja teorētiskajos avotos definētos attīstības faktoros, kas ietekmē iedzīvotāju dzīves kvalitāti. Autore noskaidroja, ka liela uzmanība tiek veltīta ekonomiskajiem attīstības rādītājiem – ražošanas pieaugumam, darbaspēka paaugstināšanai un preču un pakalpojumu palielināšanai. Ne mazāk svarīgi ir sociālie rādītāji, kā dzīves ilgums, veselība, izglītība, kultūras produktu patēriņš: kvalitāte un pieejamība kultūras dzīvei.¹⁵ Tie ir svarīgākie rādītāji jebkuram reģionam.

Bakalaura darbā uzmanība tiek pievērsta reģionu attīstības faktoru izpētei, reģionālo koncertzāļu un to darbības salīdzināšanai. Tēmas izpētes aktualitāti apliecina tas, ka saskaņā ar Valsts kultūrpolitikas vadlīnijām 2006.-2015.gadam, tika izstrādāta programma “Nacionālās un reģionālās nozīmes koncertzāļu tīkla izveide 2007. - 2013.gadam”, kuras rezultātā pirmā Latvijas jaunuzceltā reģionālā koncertzāle uzsāka darbību Rēzeknē, 2013.gada maijā, tad nākamā tika atklāta Cēsīs 2014.gada 31.maijā un 2015.gada oktobrī tiek plānota trešās koncertzāles atklāšana Liepājā, savukārt, Latvijas kaimiņvalstī Igaunijā šobrīd darbojas četras reģionālās koncertzāles.

Bakalaura darba mērķis ir noskaidrot, kāda ir nākotnes attīstības perspektīva reģionālajām koncertzālēm, salīdzinot trīs koncertzāles – Rēzeknes, Cēsu un Liepājas.

Lai sasniegtu bakalaura darba mērķi, kā papildus **darba uzdevumi** tiek uzstādīti:

- analizēt reģionu attīstību mūsdienu sabiedrības vajadzību kontekstā;
- analizēt kultūrpolitikas dokumentus un reģionu attīstības plānus;

¹⁵Bela, Baiba un Tisenkopfs, Tālis. *Dzīves kvalitāte Latvijā*. Apgāds „Zinātne”, 2006. Pieejams: http://www.president.lv/images/modules/items/PDF/item_1124_Dzives_kvalitaate_Latvija.pdf

- iepazīties ar reģionālo koncertzāļu individuālo darbības attīstības plānu, kas tiks veikts, intervējot reģionālo koncertzāļu pārstāvjus;
- apskatīt trīs koncertzāļu piemērus un salīdzinoši izvērtēt to darbību, lai saprastu, kādā veidā koncertzāles turpinās attīstīties un sniegt ieguldījumu savam reģionam.

Autorei tiek izvirzīts bakalaura darba **pētāmais jautājums**: Kāda loma reģionu attīstībā ir reģionālajām koncertzālēm?

Darba **pirmajā nodaļā** tiks apskatīti ar reģionu un to attīstības nozīmi saistītie teorētiskie jautājumi, skaidroti jēdzieni, apskatot latviešu un ārzemju rakstus un pētījumus. Balstoties uz atrasto informāciju autore analizēs sociālo un ekonomisko procesu ietekmi reģionu attīstībā, kas sniedz atgriezenisku saiti reģionu attīstības nozarēs (ekonomikas, sociālās, politikas un kultūras jomās). Tiks analizēts reģions kā vērtība sabiedrības attīstības kontekstā.

Darba **otrajā nodaļā** tiks sniegts neliels ieskats reģionu attīstības vēsturē un pārmaiņu procesu gaitā līdz mūsdienām. Tiks izvērtēta Latvijas reģionālās politikas attīstība, apskatīti reģionālās politikas un kultūrpolitikas dokumenti, kas ir svarīgi jebkura reģiona kārtības un organizācijas veikšanai. Tāpat tiks sniegts apraksts par esošo reģionu iedalījumu un to raksturojumu, lai turpmākajā darbā varētu aktualizēt reģionālo koncertzāļu nepieciešamību.

Darba **trešajā nodaļā** tiks sīkāk apskatītas trīs Latvijas reģionālās koncertzāles jeb daudzfunkcionālie kultūras centri, tiks veikts apraksts par to funkcijām, apkārtējo vidi un ietekmi uz reģionu, tiks salīdzināta to darbība un programmas piedāvājums, kas tiek īstenots uz doto brīdi. Salīdzinājumam tiks izmantota autores veidota tabula.

Darba **ceturtajā nodaļā**, pamatojoties uz autores pētījumā iegūtajām intervijām un iepriekšējiem pētījumiem par reģionu attīstību, tiks salīdzināti iegūtie rezultāti un formulētas galvenās idejas saistība ar reģionālo koncertzāļu attīstības perspektīvu, kā arī noskaidroti ekspertu apsvērumi, kas būtu jāņem vērā gan valsts pārvaldes institūcijām, gan jebkuras pilsētas vadībai sekmīgai reģionālo koncertzāļu darbībai nākotnē.

Darba gaitā tiks izmantotas vairākas **pētījuma metodes**. Pētījuma teorētiskajā daļā tiks izmantota zinātniskās teorētiskās literatūras analīzes metode. Darba gaitā arī tiks izmantota sekundāro datu analīzes metode, kur tiks analizēti vairāki pētījumi gan par kultūras patēriņu, gan par daudzfunkcionālajām reģionālajām koncertzālēm to tapšanas periodā. Lai rastu atbildi uz darba sākumā izvirzīto pētniecisko jautājumu, tiks izmantota kvalitatīvā metodoloģija, un darba ietvaros tiks veikts kvalitatīvs pētījums – tiks veiktas daļēji strukturētās tiešās intervijas ar izvēlēto reģionu pārstāvjiem.

1. REĢIONU ATTĪSTĪBAS NOZĪME

Vēsturiski salīdzinot un izvērtējot, protams, ka sabiedrība ir attīstījusies. Nav iespējams minēt visus faktus, kas radījuši pārmaiņas cilvēces vēsturē. Var runāt, sākot ar pirmo civilizāciju Tuvajos Austrumos un beidzot ar pēdējo tehnoloģisko atklājumu Japānā. Jebkuru attīstības procesu mēs asociējam ar pozitīvām pārmaiņām, kas var būt augšanas un pilnveidošanās process, piemēram, bērna attīstībā, panākumu un spēju izaugsme sportista attīstībā, tāpat arī kopienu un infrastruktūras uzlabojumi reģionu attīstībā.

Viens no procesiem, kas, lai arī sācies 20. gadsimta 80-tajos gados, tomēr aizvien tiek pieminēts arī mūsdienās, ir globalizācija. Informācijas tehnoloģijas un mobilitāte ir globalizācijas virzītājspēki ir ilgtspējīgas attīstības balsts un veicina piekļūšanu jaunajām zināšanām. Entonijs Gidenss ir viens no socioloģijas autoritātēm, kas mūsdienu šauru specializāciju laikmetā joprojām cenšas piedāvāt universālu skatījumu uz moderno sabiedrību. Globalizācija, saskaņā ar Gidensu, ir visas sabiedriskās dzīves jomas aptverošs process, ko skaidro ar masu komunikācijas un transportlīdzekļu parādīšanos.¹⁶ Kā secinājusi arī viena autore savā darbā par globalizāciju - Ērika Šumilo, tad kopumā to var dēvēt kā procesu, kas cilvēkus, organizācijas, tirgu, tehnoloģiju, finanses, informāciju un pārvaldību saista vienā vispārējā mijiedarbību tīklā pāri nacionālu valstu robežām.¹⁷

Visi šie attīstības procesi un notikumi nevar notikt bez cilvēka dalības, notiek sadarbība arī ārpus valsts robežām un reģioniem, kas paver plašas iespējas ikvienai institūcijai iekļauties pasaules tirgū ar savu unikalitāti un piedāvājumu, būt par daļu kāda attīstības pasākuma procesā. "No tautas attīstības viedokļa ir būtiski panākt vienādu iespēju radīšanu visu valstu reģionu, pilsētu un lauku iedzīvotājiem un izlīdzināt tautas attīstībai nelabvēlīgas reģionālās atšķirības, lai tautas attīstības nenotiktu uz atsevišķu reģionu labklājības rēķina."¹⁸ Darba pirmo nodaļu autore veltīs tam, lai pamatotu reģionu attīstības nepieciešamību un aktualitāti gan pasaulē, gan Latvijā.

¹⁶Clyne, Fiona and Woock, Roger. *Giddens and globalization*. Pieejams: <http://ethicalpolitics.org/blackwood/fiona1.htm>

¹⁷Šumilo, Ērika. *Globalizācija un reģionalizācija*. Rīga: Latvijas Universitāte, 2010.

¹⁸Šumilo, Ērika. Pasaules globālo problēmu risinājums nacionālās valsts un starptautiskā līmenī. No: *Globalizācija pasaulē un Latvijā*. Pieejams: <http://profizgl.lu.lv/mod/book/view.php?id=10569&chapterid=2180>

1.1. Reģiona un reģionālās attīstības jēdziena skaidrojums

Reģiona jēdziens tiek plaši lietots un tā interpretācija atkarīga no zinātņu nozares, pētījuma mērķa vai citas nozīmes pielietojuma. Mūsdienās reģionus pēta ne tikai teritorijas plānotāji, ekonomisti, bet arī sociologi, politikas pētnieki un žurnālisti, kas nosaka plašu un daudzpusīgu šī jēdziena interpretāciju, tieši tāpēc nav vienas konkrētas definīcijas vai skaidrojuma, kas aptvertu visas jomas.

Vārds „reģions” ir cēlies no latīņu valodas vārda „regio” un tas daudzās valstīs tiek izmantots tādas teritorijas apzīmēšanai, kas hierarhiski pakārtota valstij kā valsts teritorijas daļa. Līdz ar reģionālo ģeogrāfiju ir parādījušās jaunas konceptuālās pieejas kā reģionālā plānošana, reģionālā pārvaldība, reģionālā ekonomika un reģionālā politika. Katra no tām izvirza savu izpratni par to, kas ir vai varētu būt reģions.¹⁹

“Kopš Eiropas Savienības darbības pirmajiem gadiem vērojama tendence, ka šajā savienībā samazinās valstu loma, bet palielinās reģionu nozīme. Vispārējā praksē pasaulē ir pieņemts, ka reģionus mēdz uzlūkot kā lielas ģeogrāfiskās telpas daļas, kuras raksturo iekšējā viendabība dabas apstākļu nosacījumos un, galvenokārt, kultūras, saimnieciskajos un politiskajos procesos.”²⁰ Šie procesi nav statiski, kas pierāda, kāpēc aktualitāte un interese par reģioniem, to izpēti arvien pieaug un ir atrodamas liels informācijas avotu un literatūras daudzums. Attiecībā uz reģionu definēšanu un attīstību dominējošās ir ekonomikas un politikas zinātnes teorijas un idejas.

Reģionu un reģionālās attīstības teorijas ir plaši aprakstītas Keisija Doukina (Casey Dawkins) rakstos, kur viņš pēta tieši teorētisko skaidrojumu reģiona jēdziena interpretācijām un skaidro, ka reģionālās attīstības jautājumi tiek pētīti jau pēdējos piecdesmit gadus. Sākotnēji reģionālās attīstības plānošana tika pētīta sociālās, ekonomiskās un vides dimensijā, bet jau sākot ar 21. gadsimtu reģionālās attīstības plānošanas kontekstā arvien vairāk tiek analizēta atrašanās vietas ietekme uz atsevišķu nozaru attīstību. Doukins raksta, ka reģions ir telpiski tuvu, blakusesošu iedzīvotāju kopums, kurus saista vai nu vēsturiska nepieciešamība, vai nu viņu izvēle attiecībā uz kādu ģeogrāfisku vietu. Atkarība jeb piederība pie vietas

¹⁹Vesperis, Vladislavs. *Reģionālās attīstības novērtēšana*. Promocijas darbs. Jelgava: Latvijas Lauksaimniecības universitāte, 2012.

²⁰Vaidere, Inese. *Reģionālā politika un pašvaldību attīstība Eiropas Savienībā un Latvijā*, 2006

var rasties kopīgas kultūras ietekmē, darbojoties lokāliem nodarbinātības centriem, vietējiem dabas resursiem vai citiem vietai raksturīgiem labumiem, kas atrodas noteiktajā teritorijā.²¹

Viena no klasiskajām teorijām ir vācu ģeogrāfa Valtera Kristallera (Walter Cristaller) un ekonomista Augusta Loša (August Losch) *centrālās vietas* teorija. Viņiem reģions tiek definēts kā centrālo vietu jeb pilsētu hierarhiska sistēma. Katrā reģionā ir kāds lielāko (teritorijas un iedzīvotāju ziņā) pilsētu skaits un kāds mazāko pilsētu skaits, kuru skaita ziņā ir vairāk. Pilsētas līmenis tiek noteikts ar preču piedāvājuma dažādību pilsētā. Pilsētas importē preces no lielākajiem centriem un eksportē preces uz mazākajiem centriem, taču nemijiedarbojas ar sava līmeņa pilsētu centriem. Tādā veidā rodas hierarhiski strukturēta pilsētu sistēma atkarībā no to lieluma un produktu dažādības līmeņa.²² Šo teoriju kā piemēru min arī citi pētnieki un rakstu autori.

Latviešu ekonomiste un politiķe Inese Vaidere savā publikācijā uzsver, ka, atkarībā no tā, kādus kritērijus izmanto reģionu veidošanā, tie var būt vai nu normatīvie (formālie) vai analītiskie (funkcionālie) reģioni. Normatīvo reģionu izveide ir politisks lēmums, kas vislabāk ir risināma pašvaldībām sadarbojoties, lai nodrošinātu vienmērīgu valsts un pašvaldību funkciju un uzdevumu izpildi, kas aprūtināta vietējā līmenī. Analītiskie reģioni ir tie, kuri netiek veidoti ar tiesību aktiem, taču tos raksturo noteiktas, dažādas reģiona teritorijā viendabīgas pazīmes vai īpašības. “Šie kritēriji var būt noteikta veida klimatiskie un dabas apstākļi, zemes izmantošanas prakse, dabas resursu pieejamība, iedzīvotāju etniskais sastāvs, ekonomikas struktūru, apdzīvojuma blīvums vai ekonomiskās attīstības līmenis, politiskais režīms u.t.t. Gandrīz visās Centrāleiropas un Austrumeiropas (arī Baltijas) valstīs, izņemot Ungāriju un Igauniju, mērķtiecīga reģionālās politikas īstenošana sākās 20.gadsimta 90.gadu vidū.”²³

Papildinot iepriekš minēto klasifikāciju, norvēģu pētnieka Knuta Hidla (Knut Hidle) pētījumā ir vēl viens vispārīgs reģionu iedalījums, kur skaidro šādas reģiona lietojuma nozīmes:

- metodoloģiskais reģions – pētniecības instruments, lai sistematizētu, analizētu datus konkrētajā jomā;

²¹Dawkins, Casey J. Regional Development Theory: Conceptual Foundations, Classic Works, and Recent Developments. *Journal of Planning Literature*, Vol. 18, No. 2, 2003

²²turpat

²³Vaidere, Inese. *Reģionālā politika un pašvaldību attīstība Eiropas Savienībā un Latvijā*.

- politiskais reģions – politikas formulēšanas un ieviešanas instruments;
- identitāti veidojošais reģions – instruments cilvēku un apkārtējās vides attiecību un piederības sajūtas veidošanai.²⁴

Lai arī pētījumos visbiežāk reģions tiek skaidrots kā instruments politiskas un administratīvas varas realizēšanai noteiktā teritorijā, tomēr tam piemīt arī emocionāla un subjektīva nozīme. Tieši emocionālo jeb socioloģiskā izpratnē reģionu kā sociālu realitāti var attiecināt šajā gadījumā tiešu uz attīstības jēdzienu, proti, reģionālo attīstību.

Pētot reģionālo attīstību, Vladislavs Vesperis savā promocijas darbā norāda, ka attīstība ir pārmaiņas – dažādu aspektu un dažādu sabiedrības funkcionēšanas faktoru ietekmē vai arī pašplūsmā, bez konkrētas ietekmes. Attīstība tiek skaidrota arī kā dabas un kultūrvides, sociālās un saimnieciskās attīstības procesi, kuru rezultātā notiek sociālo, ekonomisko un vides apstākļu pārmaiņas. “Lai varētu novērtēt pārmaiņu kvantitatīvo un kvalitatīvo raksturu, tradicionāla prakse pārmaiņu novērtēšanai ir izmantot attīstības indikatorus. Šāds indikatoru kopums var tikt izmantots reģionālās plānošanas vajadzībām, lai plānotu un novērtētu teritorijas izmantošanu, sociālās un ekonomiskās pārmaiņas.”²⁵

Vladislavs Vesperis savā darbā ir citējis arī ārzemju autoru darbus. Pēc G.Enijedi (Enyedi) un I.Tosza (Tosza) autoru domām, reģionālā attīstība ir pastāvīgs īstermiņa vai ilgtermiņa sociālo, kultūras vai demogrāfisko norišu process, kam ir noteikta telpiska ietekme vai tās ietekmes sekas. “Šīs izpausmes rodas, īstenojoties indivīdu, mājsaimniecību, uzņēmumu, valsts un starptautisko institūciju lēmumiem. Kopumā var secināt, ka reģionālās politikas mērķis ir nodrošināt ilgtspējīgu attīstību visā valstī, vienlaicīgi īpašu uzmanību pievēršot sociālekonomisko atšķirību mazināšanai starp reģioniem.”²⁶

Ilgtspējīgas attīstības jēdziens definēts ANO Pasaules Vides un attīstības komisijas ziņojumā „Mūsu kopējā nākotne” un starptautiski tiek lietots kopš 1992.gada. Ilgtspējīga attīstība tiek skaidrota kā attīstība, kas nodrošina šodienas vajadzību apmierināšanu, neradot draudus nākamo paaudžu vajadzību apmierināšanai. To raksturo trīs savstarpēji saistītas dimensijas: vides, ekonomiskā, sociālā.²⁷ Tas nozīmē, ka vides, ekonomikas un sociālā dimensija nav pretrunā viena ar otru, ka, piemēram, ekonomiskā augšupeja nevar nelabvēlīgi

²⁴Farsund, A. Arild, Knut Hidle, Hans Kjetil Lysegård. *Norwegian City Regions and Functional Integration: The Cases of Everyday Regional Interaction and Business Policy*, 2006.

²⁵Vesperis, Vladislavs. *Reģionālās attīstības novērtēšana*. Promocijas darbs.

²⁶turpat

²⁷Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (VARAM). *Ilgtspējīga attīstība*. Pieejams: http://www.varam.gov.lv/lat/darbibas_veidi/ilgtspējiga_attistiba/

ietekmēt vidi, vienlaikus šīm sfērām ir jānodrošina augsta dzīves kvalitāte kopumā.

Ilgspējīga attīstība ir arī visaptverošs Eiropas Savienības mērķis, kas izklāstīts Līgumā un kas nosaka visu Savienības politiku un darbības. Eiropas Savienības ilgtspējīgas attīstības stratēģijā, ka mērķis ir uzlabot gan šīs, gan nākamās paaudzes dzīves kvalitāti un Zemes. “Tādēļ šis mērķis, ievērojot kultūras daudzveidību, cenšas veicināt dinamisku ekonomiku ar augstu nodarbinātību, kā arī izglītības, veselības aizsardzības, sociālās un teritoriālās kohēzijas, un vides aizsardzības līmeni pasaulē, kurā valda miers un drošība.”²⁸

Bakalaura darba pirmās apakšnodaļas noslēgumā var secināt, ka reģiona un attīstības jēdzieni ir viegli interpretējami un tiem ir vairākas definīcijas. Reģionu attīstības aktualitāte ir augusi un katrā valstī, reģionā ir savi attīstības indikatori un mērītāji, kas tiek pētīti un analizēti, lai veiktu izmaiņas vairākās nozarēs, kas veicinās reģionu attīstību. Turpinājumā tiks sīkāk apskatīts tieši sociālais un kultūras aspekts reģionu attīstības kontekstā, kas ir būtiski reģionālo koncertzāļu ietekmes izpētes procesā, jo bez ekonomikas un politikas, ļoti būtiska ir iedzīvotāju dzīves kvalitātes uzlabošana.

1.2. Reģionu attīstība sociālo un kultūras aspektu ietekmē

Reģionu attīstībā svarīgi ir ekonomiskie, politiskie, sociālie un kultūras rādītāji, kā iepriekš tika noskaidrots. Amerikāņu sociologs Talkots Pārsons analizē obligātos priekšnosacījumus, kādiem jābūt visās sabiedrībās un ir nonācis līdz četrām pamatfunkcijām, kam tādā vai citādā veidā ir jābūt īstenotām, lai kopiena vispār varētu pastāvēt. “Šīs sabiedriskās darbības pamatfunkcijas ir ekonomika (preces, pakalpojumi), kultūra (interpretācijas, normas, zināšanas), sabiedrība (socializācija) un politika (saistoši noteikumi). Piedāvātajā modelī kultūra – norobežojoties no visiem tās saturiskajiem aspektiem – tiek skaidrota kā specifiska, jebkurai sabiedrībai piemītoša funkcija, kas jāpilda, lai cilvēku kopā dzīvošana vispār būtu iespējama.”²⁹

Galvenā atšķirība „ilgtspējīgas attīstības” no vienkārši „attīstības” ir īpašas uzmanības pievēršana vides un ekoloģiskajam aspektam valsts vai reģiona attīstības vīzijā. Kā secinājusi ekonomiste Olga Bogdanova, analizējot attīstības modeļus, tad valstīm

²⁸Eiropas Savienības Padome. *ES Ilgtspējīgas attīstības stratēģija*. Briselē, 2006.

²⁹Kleins, Armīns. *Kultūrpolitika*. Jāņa Rozes apgāds, 2008

izvirzot ekonomiskos mērķus, šo mērķu sasniegšanas instrumentiem jābūt tādiem, kas neļauj kaitēt videi un nodrošina iedzīvotāju augstākus dzīves standartus, ir obligāts nosacījums mūsdienu civilizētajā pasaulē.³⁰ Tas pierāda nepieciešamību analizēt kultūras, sociālo ietekmi uz reģiona izaugsmi.

Savā būtībā dziļi cilvēciskā tieksme uz labāku dzīvi, augstāku dzīves kvalitātes līmeni ir prioritāra katram cilvēkam un līdz ar to arī visai sabiedrībai. Mūsdienas tā vairs nav tikai indivīda problēma, bet visas sabiedrības kopumā, jo, runājot par attīstības procesa mērķiem, ekonomiskajiem un politiskajiem uzdevumiem, valsts attīstības modeļiem, dzīves kvalitāte kļūst par vienu no motīviem izaugsmei un attīstībai mūsu dienās.

Socioloģijā viens no dzīves kvalitātes galvenajiem kritērijiem ir sociālie rādītāji. Tie atklāj, ka sabiedrība ir kopiena ar individuālām un kolektīvām vajadzībām - objektīvas un subjektīvas. Un galvenokārt socioloģijā dzīves kvalitātes jēdziens tiek izmantots, lai fokusētos uz ietekmējošiem iekšējiem un ārējiem faktoriem.³¹ Vairāku autoru veiktā pētījumā, analizējot Latvijas iedzīvotāju dzīves kvalitāti - labklājību, drošību un ilgtspēju modelis nosaka kā galvenos dzīves kvalitāti veidojošos faktoros, tos detalizējot ir izvirzīta virkne savstarpēji cieši saistītu aspektu, kuru skaits ir apmēram 28.³² Kā tika noskaidrots, pētot Vācijas lauku reģionus un to attīstību, tad viens no secinājumiem ir tas, ka aizvien vairāk sabiedrībā sāk izvērtēt un saprast to, ka attīstības novērtēšanā un plānošanā svarīgāka ir sabiedrības labklājība un attīstības ilgtspējība, nevis IKP (iekšzemes kopprodukts), lai nodrošinātu attīstības sociālo un vides aspektu integrāciju.³³

Viens no lielākajiem pētījumiem Latvijā par dzīves kvalitāti, ko īstenoja socioloģijas pētnieki Baiba Bela un Tālis Tisenkopfs, tika publicēts 2006.gadā. "Dzīves apstākļu pieeja, kas uzsvāru liek uz objektīvajiem rādītājiem laika gaitā ir paplašinājusies – dzīves apstākļu jēdzienā iekļauti arī nemateriāli labumi, tādi kā vides kvalitāte, sociālā infrastruktūra, kultūras pieejamība, līdzdalība, demokrātijas attīstība un citi, kas ir svarīgi dzīves resursi."³⁴

³⁰Bogdanova, Olga. *Latvijas attīstības modeļi Eiropas Savienības iekšējā tirgū*. Promocijas darbs. RTU: Rīga, 2012

³¹Citēts pēc: *The Quality of Life Concept. A Potential new tool for decision makers*. The Environmental Protection Agency Office of research and Monitoring Environmental Studies Division, 1973. Pieejams: nepis.epa.gov/Exe/ZyPURL.cgi?Dockey=20016RYI.TXT

³²Krūmiņa, B.B, P.Eglīte, E.Karnītis u.c. *Latvijas iedzīvotāju dzīves kvalitātes indekss*. Stratēģiskās komisijas darba grupas atskaite. Rīga, 2006.

Pieejams: http://www.president.lv/images/modules/items/PDF/item_598_Dzives_kval_indekss.pdf

³³Karin Drda-Kühn & Dietmar Wiegand (2010) *From culture to cultural economic power: Rural Regional development in small German communities*. *Creative Industries Journal*, 3:1, 89-96

³⁴Bela, Baiba un Tisenkopfs, Tālis. *Dzīves kvalitāte Latvijā*. Apgāds „Zinātne”, 2006. Pieejams: http://www.president.lv/images/modules/items/PDF/item_1124_Dzives_kvalitaate_Latvija.pdf

Kultūrā balstīta attīstība reģioniem ir nozīmīga visos attīstības posmos un kā politikas rokasgrāmatā atzīmē Eiropas Savienības eksperti – “gan „konverģences” reģionos, kur joprojām var būt nepieciešams atbalsts infrastruktūras attīstībai, gan arī „konkurētspējas” reģionos, kur infrastruktūru un citus vietējos resursus var ekspluatēt, lai vairotu vietējās ekonomikas salīdzinošās priekšrocības, kā arī sekmētu radošumu un uzņēmību.”³⁵

Vācu kultūrpolitikas pētnieks Armīns Kleins savā grāmatā par kultūrpolitiku ir aprakstījis noteiktu struktūru un pārskatāmu kultūras un politikas modeli, ņemot piemēru no Vācijas. Viņš skaidro, ka reģiona jēdzienam kā kultūras telpai ir dažādi apzīmējumi kā, “piemēram, novadi ar kopēju vēsturi, tradīcijām, valodu vai dialektu, teritorijas, ko iezīmē pašu vai svešu piedēvētas mentalitāte un dzīvesveids, kultūras aktīvistu apvienības, kuru darbības lauks plešas pāri kopienu robežām utt. Turklāt reģions kā kultūras telpa kalpo par pamatu arī citām reģiona jēdziena izpratnēm.”³⁶

Kultūras nozare pēdējā desmitgadē ir kā ekonomiskās attīstības spara rats gan attīstītās, gan attīstības valstīs. Arī kāda ārzemju autore Lučiana Lazareti (Luciana Lazzaretti) kultūru definē kā izaugsmes un pārmaiņu avotu. Eiropā šis fenomens attīstījies kā būtisks kultūras, mākslas, vides un cilvēka mantojums, kas konsekventi veicina dažādību vietējā reģionā. Šī autore norāda, ka par to tiek runāts kultūras ekonomikā un šobrīd arī tiek lietots termins radošā ekonomika. Tāpat kultūra ir kļuvusi arvien nozīmīgāks inovāciju resurss, kas atjauno ne tikai produktus, bet arī vietas (telpas) un industrijas. Inovācijas un kultūras procesi pilsētu padara par radošu reģionu. Kultūra nodrošina radošu, stratēģisku dialogu un komunikāciju dažādu nozaru pārstāvjiem, uzņēmumiem un procesiem, kas, darbojoties reģionā, veicina tā attīstību.³⁷

Nesenā Daugavpilī veiktajā projektā par Latvijas reģionu un lauku mijiedarbību, analizējot secina, ka jaunā reģionālās attīstības paradigma fokusējas uz radošumu un radošo procesu veicināšanu. Pamatelementi modeļa veiksmīgai funkcionēšanai ir institūcijas, intelekts (reģiona gatavība un spēja akumulēt informāciju un uzkrāt, kā arī attīstīt zināšanas problēmu risināšanai), iedvesma (reģiona spēja stiprināt jaunu ideju attīstību) un infrastruktūra.³⁸ Kultūras un mākslas izpausmes kopā ar kultūras un radošajām industrijām

³⁵ES dalībvalstu ekspertu darba grupa. *Eiropas darba kārtība kultūrai. Darba plāns kultūrai 2011.-2014.gadam*. Politikas rokasgrāmata, 2012

³⁶Kleins, Armīns. *Kultūrpolitika*.

³⁷Lazzaretti, Luciana. *Culture as a source of growth and change: some evidence of a cultural clusters in Andalusia. Handbook of regional innovation and growth*. Edward Elgar Publishing, 2011

³⁸Citēts pēc: Aleksejeva, Ludmila. *Teorētisko un empīrisko pētījumu analīze, starptautiskās pieredzes apkopošana*. Projekta “Latvijas lauku un reģionālās attīstības procesi un iespējas zināšanu ekonomikas

nodrošina milzīgu potenciālu vietējai, reģionālajai un valsts attīstībai un pastarpinātu ietekmi uz pārējām ekonomikas nozarēm, tāpēc šo procesu mijiedarbību autore apskatīs nodaļas noslēgumā.

1.3. Reģionu attīstība sociālo un ekonomisko aspektu ietekmē

Kultūras nozare nav tikai mākslas fenomens, kā atzīmē iepriekš minētā autore Lučiana Lazareti (Luciana Lazzaretti) analizējot kultūru kā izaugsmes avotu. Tā ir stratēģija, lai radītu izaugsmi, pārmaiņas, jaunas idejas un inovācijas. Šis process attīstījās un gadu gaitā pastiprinājās kultūras un ekonomikas attiecības, kuru saikne neapšaubāmi sniedz ieguldījumu reģionu attīstībā. Šīs attiecības var iedalīt divās stadijās: pirmā - labi izveidoti ekonomikas uzlabojumi kultūrā, un otrā – līdz ar to radušies kultūras uzlabojumi ekonomikā. Sākotnēji kultūra tika uzskatīta kā aktīvs un uzticams uzlabojums ekonomiskajā attīstībā, kā jebkurš ražošanas faktors, taču pēc tam tika uzsvērta kultūras un sociālās sfēras sasaiste, tieši radošo spēju un kultūras stratēģijas devums inovācijām.³⁹

Vairāku latviešu autoru izdotā grāmatā par reģionālo politiku un pašvaldību attīstību skaidro, ka mūsdienīga reģionālā attīstība tiek veidota kā savstarpēji saistītu resursu izmantošanas plānošana, un tā ir starpteritoriāla. Tātad, lai veicinātu attīstību, tiek izmantoti visi reģiona resursi, sadarbojoties vairākos līmeņos. “Saskaņā ar mūsdienu reģionālās attīstības teoriju, veiksmīgs reģions ir tāds, kam raksturīga inovatīva apkārtējā vide un publisko un privāto institūciju iesaistīšana reģiona sociāli ekonomiskajās aktivitātēs. Inovatīvās vides metode, skaidrojot ekonomikas panākumus, pievērš uzmanību sociāli kulturālajiem un personāla faktoriem.”⁴⁰

Sociālo un ekonomisko procesu loma ir tā, kas nosaka iespējas veidot reģionus un organizēt to pārvaldības struktūru. “Būtiski norādīt, ka reģionu veidošana būtiski atkarīga arī no sabiedrības vērtību skalas un tradīcijām, kas nosaka attiecīgo teritoriju iedzīvotāju un uzņēmumu vēlmi iesaistīties sociālo un ekonomisko saišu veidošanās ar citām teritorijām.”⁴¹

kontekstā” sanāksmes prezentācija. Daugavpils: 2014

³⁹Lazaretti, Luciana. *Culture as a source of growth and change: some evidence of a cultural clusters in Andalusia*.

⁴⁰Vaidere, Inese, E. Vanags, I. Vanags un I. Vilka. *Reģionālā politika un pašvaldību attīstība Eiropas Savienībā un Latvijā*. Latvijas Universitātes Akadēmiskais apgāds, 2006

⁴¹Vesperis, Vladislavs. *Reģionālās attīstības novērtēšana*. Promocijas darbs.

Šeit parādās vēl viens aspekts: svarīgi apmierināt un sadarboties abām pusēm - gan iedzīvotājiem, gan uzņēmumiem, kas, vadoties pēc kopīga mērķa, ilgtermiņā sniedz ieguldījumu reģiona attīstībā.

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030.gadam ir noteikts, ka vides, sociālie un ekonomiskie jautājumi ir savstarpēji cieši saistīti un jārisina vienoti, neatrauti cits no cita. Stratēģijas uzdevums ir atrast veidu, kā pārdomāti lietot un attīstīt valsts nacionālo bagātību jeb kapitālu, lai nodotu to nākamajām paaudzēm pavairotu, nevis noplicinātu.⁴² Ņemot vērā 21.gadsimta izaicinājumus, iepriekš minēto autoru sfēru attiecības, autore izvēlas un izmanto ilgtspējīgas attīstības jēdzienu, kas apvieno ekonomisko, sociālo un vides dimensiju.

Divi Nīderlandes autori (Ben Dankbaar, Peter Prud'homme van Reine) savā publikācijā apgalvo, ka attīstības balsts ir meklējams mijiedarbībā starp reģionālo un uzņēmumu kultūru. Literatūra par reģionālo attīstību ir pilna ar atsaucēm par iespējamo spriedzi starp uzņēmumiem un to ekonomisko vajadzību piesaisti reģioniem. Ir autori, kuri atzīst, ka tradīcijas, tikumi un pozitīvisms, ko sniedz intensīva lokālā komunikācija ir izaugsmes dzinējspēks, un ir autori, kuri atzīmē, ka iekšējā komunikācija ir vājība un līdz ar pastāv vairāki riski, kas rodas reģionu iekšienē.⁴³ Līdz ar to, domājot par reģionu attīstību, jāizvērtē katra reģiona vēsture un jāpielāgojas tā hierarhiskajam veidojumam.

Saistībā ar reģionālo inovāciju sistēmām, Dankbaar un van Reine (Ben Dankbaar, Peter Prud'homme van Reine) min, ka reģionālo institūciju sistēmas var attīstīties reģionālās kultūras rezultātā. Atšķirība starp reģioniem eksistē ne tik ļoti atšķirīgās kultūras iezīmēs, bet tik lielā mēra, cik uzņēmumi un reģioni mijiedarbojas savā starpā pārmaiņu kompetences rezultātā. Pārmaiņu kompetence raksturojas ar stipru reģiona identitāti un gatavību izmaiņām, ar augstu uzticības līmeni un vēlmi sadarboties ilgtermiņā, kooperējoties un ātri reaģējot uz dažādām situācijām.⁴⁴ Arvien vairāk tiek pierādīts, ka sadarbība un vienoti organizāciju mērķi ir ilgtspējīgas attīstības pamats uz ko būtu jākoncentrējas reģioniem.

Radošums ekonomikā, pilsētvidē, izglītībā un reģionu attīstībā – šie ir tikai daži no tematiem, kas tika aktualizēti starptautiskajā konferencē „Kultūras un radošo industriju

⁴²Latvijas Republikas Saeima. *Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam*. Rīga, 2008. Pieejams: http://baltadaba.lv/wp-content/uploads/2013/04/latvija2030_lv.pdf

⁴³Dankbaar, Ben and Prud'homme van Reine, Peter. *A virtuous circle? Co-evolution of Regional and Corporate Cultures*, *European Planning Studies*, 19:11, 1865-1883, DOI: 10.1080/09654313.2011.618684, 2011.

⁴⁴Turpat.

pārneses process”, kurā piedalījās vadošie nozares speciālisti un eksperti no Latvijas un Eiropas. Konferences mērķis bija veicināt diskusiju par kultūras un radošo industriju pārneses procesu.⁴⁵ Kultūra un radošums tiek nodrošināti sistemātiskā izaicinājumā, ar ko ir jāstiprina pilsētām. Katrs radošais sektors nevar pastāvēt pats par sevi. Pārneses procesi jāveic visā Eiropā, jo ir virkne daudzu, neattīstītu veidojumu. To nav iespējams efektīvi izmērīt. Jebkurā pilsētā ir jāizvērtē tas līdzsvars un proporcionalitāte un tas, kā pārneses process notiks, bet sīkāk autores veiktu konspektu no konferences var lasīt pielikumā, uz ko autore arī turpmāk atsauksies (sk.pielikumu Nr.1).

Pamatojoties uz citu autoru secinājumiem, kas tika konstatēti Nīderlandes pētījumā, pētot reģionus, bakalaura darba autore vēlas atzīmēt kā svarīgu punktu to, ka reģionu kultūras īpašības ietekmē to, kā tīkli veidojas un organizējas. Ir sagaidāms, ka reģionu attīstībai būs nepieciešams attīstīt inovācijas, jo tas labvēlīgi ietekmēs globālo saikni starp uzņēmumiem un inovāciju partneriem visā pasaulē, kas kopumā veidos reģionu pievilcīgu. Labi attīstīta reģiona infrastruktūra veicina inovāciju dažādību teritorijā, un tas nodrošina vienkāršāku piekļuvi pie zināšanām un kvalificēta personāla, kas ir priekšnoteikums veiksmīgai stratēģijai. Uzņēmumu inovācijas stratēģijas dos labumu dažām reģiona kultūras īpašībām, līdz ar to labumu kultūras attīstībai un līdz ar to visa reģiona attīstībai.⁴⁶

Citējot projekta “Latvijas lauku un reģionālās attīstības procesi un iespējas zināšanu ekonomikas kontekstā” sanāksmes prezentācijas rezultātus⁴⁷, noskaidrots, ka valsts un īpaši reģionālajām vadībām ir jāveicina investīcijas jomās, kas varētu "papildināt valsts veiktos citus ražošanas līdzekļus, lai izveidotu nākotnes iekšzemes spējas un starpreģionu salīdzinošās priekšrocības“, viedā specializācija veido trīs kompleksas un sarežģītas jomas:

- uzsvars uz zinātnisko, tehnoloģisko un ekonomisko specializāciju salīdzinošām priekšrocībām attīstībā un plašākā nozīmē – ekonomiskās izaugsmes virzīšanā;
- politiskā gudrība, lai identificētu jomas, kurām šobrīd vai nākotnē ir salīdzinošās priekšrocības;

⁴⁵Radilatvija.lv. *Kultūras un radošo industriju pārneses process*. Konference. Rīga: Latvijas Nacionālā bibliotēka, 2015 [autores veikts konspekts]

⁴⁶Franz Tödtling, Peter Prud'homme van Reine & Steffen Dörhöfer (2011) Open Innovation and Regional Culture—Findings from Different Industrial and Regional Settings, *European Planning Studies*, 19:11, 1885-1907, DOI: 10.1080/09654313.2011.618688

⁴⁷Citēts pēc: Aleksejeva, Ludmila. *Teorētisko un empīrisko pētījumu analīze, starptautiskās pieredzes apkopošana*. Projekta “Latvijas lauku un reģionālās attīstības procesi un iespējas zināšanu ekonomikas kontekstā” sanāksmes prezentācija. Daugavpils: 2014

- pārvaldības kārtība, kas dod izšķirošu nozīmi specializācijas stratēģijas interpretācijai ekonomiskajos un sociālajos rezultātos reģioniem, privātajām ieinteresētajām pusēm un uzņēmējiem.

Bakalaura darba autore secina, ka visnozīmīgākā loma reģionu veidošanā tomēr ir sociālajām un ekonomiskajām saitēm, kas veidojas dažāda veida savstarpējā sadarbībā starp noteiktām teritorijām un tajās dzīvojošiem cilvēkiem, uzņēmumiem un organizācijām. “Valsts reģionu ekonomiskās attīstības raksturojums un problēmu analīze ir nepieciešama, lai noteiktu un īstenotu tādu reģionālās attīstības politiku, kas veicina iedzīvotāju dzīves kvalitātes paaugstināšanos un līdzsvarotu visas valsts teritorijas attīstību.”⁴⁸

Darba pirmo nodaļu bakalaura darba autore veltīja tam, lai definētu reģiona jēdzienu kopumā. Tika noskaidrots, ka, domājot par reģionu attīstību, ir jākoncentrējas uz ilgtspējīgu attīstību, kas tiek nodrošināta sadarbojoties ekonomikas, politikas, kultūras nozarēm. Ir jāveido saikne un jāmeklē jaunas pieejas, jo ekonomikas nevar pastāvēt bez kultūras, kā tika diskutēts iepriekš minētajā konferencē par kultūras pārneses procesiem. Nākamajā nodaļā autore koncentrēsies uz reģionu situācijas aprakstu Latvijā, kultūrpolitiku un pašvaldību lomu reģionu attīstībā.

⁴⁸Vesperis, Vladislavs. *Reģionālās attīstības novērtēšana*. Promocijas darbs

2.REGIONU SITUĀCIJA LATVIJĀ UN ATSPoguĻojums ATTĪSTĪBAS DOKUMENTOS

Reģiona jēdzienu var interpretēt, kā jau iepriekš tas tika noskaidrots. Pasauli mēs varam dalīt kontinentos, ko pēc definīcijas arī var saukt par reģionu, jo tā ir teritorijas daļa, kas atšķiras no pārējās un tai ir savas robežas. Sadrumstalotības ziņā reģioni pārklājas jeb lielāks ietver mazākas vienības, tad katrs mazākais ietver vēl mazāku un tā tālāk. Lai arī, runājot par Latviju, mēs varam lietot Eiropas, Austrumeiropas, Baltijas reģiona teritorijas dalījumu, toties pētīt ir jānosaka stingras robežas, tāpēc šajā nodaļā tiks analizēta tieši valsts - Latvijas reģionu attīstība un iedalījums, kā arī nosauktas galvenās atbildības, kas atbild un kontrolē reģionu attīstību.

2.1.Latvijas reģionālā attīstība un vēsturiskie fakti

Viens no vēsturiski pirmajiem, saimnieciski vairāk vai mazāk pašpietiekamiem un politiski nosacīti patstāvīgiem teritoriāliem formējumiem Latvijas teritorijā pēc Livonijas kara (1558 - 1582) bija Kurzemes un Zemgales Hercogiste.⁴⁹ Tam sekoja vēl dažādi formulējumi un teritorijas formējumi, taču šis apakšnodaļas mērķis ir sniegt priekšstatu sākot ar neatkarīgu Latviju un reģionu pirmajiem attīstības posmiem, kad sāka veidoties sistēma attiecībā uz reģionālo politiku, noslēdzot ar mūsdienām.

Ineses Vaideres un līdzautoru grāmatā par reģionālo politiku un pašvaldību attīstību, kā reģionālās attīstības politikas instrumenti tiek dēvēts konkrēts darbības princips, metožu, līdzekļu un pasākumu kopums. "Eiropas reģionālās politikas attīstības aizsākums ir pēc Otrā pasaules kara, kad vajadzēja gan atjaunot sagrauto ekonomiku, gan novērst jaunus draudus. ES reģionālās politikas attīstībai nozīmīgs bija 1981.gada pirmais periodiskais ziņojums „Jaunās reģionālās politikas vadlīnijas un prioritātes”.”⁵⁰ Šo gadu bakalaura darba autore

⁴⁹ Nakotnesforums.lv. *Reģionu atgriešanās*. Pieejams: <http://www.nakotnesforums.lv/visi-raksti/attistibas-politika/item/34-regionu-atgriesanas>

⁵⁰ Vaidere, Inese, E.Vanags, I. Vanags un I. Vilka. *Reģionālā politika un pašvaldību attīstība Eiropas Savienībā un Latvijā*. Latvijas Universitātes Akadēmiskais apgāds, 2006

datē kā pirmo pāreju no tradicionālās uz mūsdienīgās reģionālās politikas pieeju.

Bakalaura darba autore vēlas iepazīstināt ar vēstures faktiem par Latviju, ko analizējis sociālekonomikas eksperts Māris Pūķis savā grāmatā par pašvaldību pieredzi un attīstības plānošanu, kur parādās pirmie risinājumi, domājot par reģionu attīstību.⁵¹ Līdzīgi kā citās valstīs lēmums par pāreju no centralizētās plānveida ekonomikas uz tirgus ekonomiku sākumā noveda pie plānošanas sistēmas likvidācijas nacionālajā mērogā, neradot jaunu sistēmu tās vietā. Tomēr jau 1993.gadā tika izveidota Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, kurai nolikumā uzdot reģionālās politikas izstrādi un realizāciju. Autore uzskata, ka tas ir svarīgs faktors, jo reģionālo politiku sākotnēji izmantoja vietēju resursu aktivizēšanas un nostiprināšanas labā.

1994.gadā tika izstrādāts pirmais plānošanas procesu regulējošs dokuments – „Teritoriālpilnošanas noteikumi”. (Ministru kabinets, 1994). Nacionālajā plānojumā un reģiona plānojumā iedzīvotāju intereses un pašvaldību priekšlikumi par pārvaldīto teritoriju izbūvi tiek līdzsvaroti ar valsts pārvaldes institūciju priekšlikumiem par nozares attīstību. Tātad šeit parādās pirmie dokumenti, kas sadarbojoties varai un vietējiem iedzīvotājiem ļāva noformulēt viņu vēlmes, lai veidotu kopīgu teritoriālpilnošanu, kas, savukārt, veicināja sadarbību un virzību uz kopīgu mērķi.

Jau nākamajā gadā tapa pirmais dokuments attīstības tēmas ietvaros - 1995.gada 26.novembrī Ministru kabinets akceptēja „Latvijas reģionālās attīstības vadlīnijas”, kas kļuva par vienu no pirmajām reģionālās attīstības programmām visā pēcpadomju telpā. Iezīmējās Latvijas progress virzībā uz sociāli atbildīgu un reģionāli līdzsvarotu tirgus ekonomiku. Ar šo faktu, autoresprāt, apstiprinās pirmajā nodaļā sniegtā informācija, ka sākotnēji nedomāja par ilgtspējību, bet vairāk par ražošanu un ekonomiku, savukārt, ieviešot noteiktu atbildību, šajā gadījumā reģionālās attīstības ministriju, šis attīstības plānošanas process paātrinās.

1998.gadā 15.oktobrī LR Saeima pieņēma „Teritorijas attīstības plānošanas likumu”. Likums darbojās kā jumta likums, kurš noteica teritorijas attīstības plānošanas pamatprincipus, plānu veidus, atbildīgās institūcijas un to funkcijas. Šā likuma mērķis bija nodrošināt teritorijas attīstības plānošanas sistēmas izveidošanu, kas veicinātu ilgtspējīgu attīstību valstī. Tātad šajā gadā parādās ilgtspējības jēdziens, kas domā vairāk par nākotni

⁵¹ Pūķis, Māris. *Pašu valdība. Latvijas pašvaldību pieredze, idejas un nākotnes redzējums*. Latvijas pašvaldību savienība, 2010.

un pašpietiekamu izaugsmi valstī, konkrētiem likumiem un plāniem balstītā sistēmā, ko, sadarā ar reģionālās politikas pamatnostādņēm autore datē kā jaunās paaudzes reģionālās politikas sākumu.

Plašākas iespējas radās, iestājoties Eiropas Savienībā 2004.gadā, dažādu jauninājumu ieviešana pašvaldībās ir lielā mērā saistīta ar iespējām piedalīties Eiropas Savienības fondu vai citos projektos, ko teritoriju (reģionu) atbildīgās institūcijas centās izmantot, jo galvenā uzņēmējdarbības veicināšanas forma pašvaldībās ir kapitāla piesaiste savai teritorijai. Tieši uzņēmējdarbības veicināšana ir galvenais nodarbinātības veicināšanas instruments. Vienlaikus kvalificēta darba spēka resursi ir ne mazāk svarīgs elements kapitāla piesaistē kā piemērota infrastruktūra. Es reģionālā politika ir viena no nozīmīgākajām ES darbības jomām – tūlīt aiz kopējās lauksaimniecības politikas, kas izskaidro to, kāpēc ir veidojusies vienmērīga un progresīva šīs nozares attīstība. Autore uzmanību pievērš uz uzņēmējdarbības, darbaspēka un infrastruktūras jēdzieniem, kas svarīgi arī bakalaura darba ietvaros.

Vēl viens svarīgs notikums, kura īstenošana un lemšana notika vairākus gadus ir administratīvi teritoriālā reforma, kas ir kopš 1990.gada sarežģītākais un pretrunīgākais process Latvijā. Kā pašvaldību administratīvās reformas pirmās koncepcijas ideoloģiskais pamats tika izvirzīts vides humanizācijas princips. Galvenais reformas virziens bija veicināt kultūrvēsturiskās daudzveidības saglabāšanu. Koncepts bija ļoti mūsdienīgs. Eiropas Savienības primārā likumdošana atzīst kultūrvēsturiskās daudzveidības saglabāšanu par Eiropas tautu kopējo vērtību, kas ir svarīgs arī reģionālās attīstības kontekstā.

Šobrīd sīkāka valsts administratīvi teritoriālais iedalījums ir vietējo pašvaldību līmenis. Administratīvi teritoriālā reforma noslēdzās 2009.gadā ar pašvaldību vēlēšanām. Saskaņā ar pieņemto likumu tika izveidotas 109 pašvaldību administratīvās teritorijas. “Administratīvi teritoriālās reformas mērķis ir izveidot ekonomiski attīstīties spējīgas administratīvās teritorijas ar vietējām pašvaldībām, kas nodrošinātu kvalitatīvu pakalpojumu sniegšanu iedzīvotājiem.”⁵² Šī reforma pagaidām ir pēdējā, kas ir tikusi īstenota Latvijas teritorijā. Autore secina, ka šis solis ir bijis veiksmīgs, jo, ja agrāk reģionālās politikas vadlīnijas pārvaldīja lielākoties valsts, tad tagad tam seko katra pašvaldība, kas ļauj kvalitatīvāk izsekot un pārvaldīt reģionus. Nākamajā apakšnodaļā tiks aprakstīta kultūrpolitikas un attīstības dokumentu, kā arī pašvaldību loma reģionu attīstībā.

⁵² Likumi.lv. *Administratīvi teritoriālās reformas likums*. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=51528>

2.2. Kultūrpolitikas, attīstības dokumentu un pašvaldības funkcijas

Reģionālā politika mēģina koriģēt brīvā tirgus ekonomiku, lai sasniegtu divus savstarpēji saistītus mērķus: ekonomisko izaugsmi un sociālās sadales uzlabošanu, kā tika noskaidrots darba pirmajā nodaļā. Reģionālās politikas, tostarp reģionālās kultūrpolitikas, idejas nozīme ievērojami pieaugusi kā Eiropas līmenī, tā arī atsevišķās Eiropas valstīs, tostarp Latvijā. Līdz 80.gadu vidum Eiropas integrācija bija vērsta uz nacionālo valstu līmeni.

Eiropas Savienības ekspertu darba grupas politikas rokasgrāmatas mērķis ir panākt, lai vietējās, reģionālās un valsts iestādes, kā arī kultūras jomas pārstāvji labāk apzinātos kultūras un radošo industriju potenciālu attiecībā uz reģionālās un vietējās attīstības paātrināšanu, tātad sociālās, ekonomiskās un kultūras sfēras sasaiste ir svarīga visu valstu līmenī. Rokasgrāmata ir veidota kā palīglīdzeklis ES atbalsta programmu, tostarp struktūrfondu stratēģiskās izmantošanas plānošanai un ieviešanai, lai izvērstu kultūras potenciālu vietējai, reģionālai un valsts attīstībai un paplašinātu tās pastarpināto ietekmi uz pārējām ekonomikas nozarēm.⁵³

Pēc vācu autora Armīna Kleina grāmatas, kultūrpolitika veic kultūras procesu pārvaldīšanu noteiktā teritorijā. Līdzās kultūras politikas ietvaram valsts un pašvaldības savus kultūrpolitiskos mērķus var sasniegt, dibinot kultūras institūcijas un nosakot tām specifiskus uzdevumus vai mērķus. "Publiska kultūras institūcija nozīmē arī kultūrpolitikas nepārtrauktību, jo tās darbība ir mazāk pakļauta politiskām finanšu svārstībām. Šāda veida kultūras institūcijas lielā mērā sekmē to, ka attiecīgajā pašvaldībā ir kāda vieta, kur iedzīvotāji vienmēr var sastapties ar kultūru."⁵⁴

Katrā reģionā, pēc to hierarhiskās sistēmas sadalījuma, kā iepriekš tika noskaidrots, ir mazākas vienības, proti, pašvaldības. Līdzās jau aprakstītajiem, iespējams izdalīt arī vairākas reģionālas to kultūras sadarbības formas:⁵⁵

- pašvaldību apvienošanās kopīgu ikgadēju kultūras programmu īstenošanai;
- ilglaicīgas apvienošanās ar mērķi veidot pastāvīgu kultūras sadarbību ap kādu

⁵³ ES dalībvalstu ekspertu darba grupa. *Eiropas darba kārtība kultūrai. Darba plāns kultūrai 2011.-2014.gadam*. Politikas rokasgrāmata, 2012

⁵⁴ Kleins, Armīns. *Kultūrpolitika*. Jāņa Rozes apgāds, 2008

⁵⁵ turpat

lielpilsētu;

- brīvi veidotas pilsētu apvienošanās atsevišķu kopēju kultūras projektu īstenošanai.

Pašvaldība un valsts var atbalstīt kultūru un mākslu arī veicinot kultūras attīstības plānošanu ar stratēģisku valdības starpniecību. 2012. gadā, veicot maģistra darbu par kultūrpolitikas lomu kultūras patēriņa veidošanā, Jolanta Burķīte secina, ka kultūras patēriņa veidošana, veicināšana un plānošana ir būtisks kultūras nozares attīstības elements, caur kuru parādās valsts loma. Valsts kultūrpolitikas joma ietver gan kultūras piedāvājuma, gan pieprasījuma veidošanu.⁵⁶ Līdzīgi var novērot arī citās valstīs - kā apraksta divi ārzemju autori (Jingyuan Zhao, Patricia Ordóñez de Pablos) 2011.gada rakstā par reģionu attīstību un menedžmenta teorijām, tad kultūras attīstības plānošanas galvenais nolūks ir atklāt un aprakstīt kultūras piedāvājuma potenciālu kādā pilsētā vai reģionā, uzrādot tā attīstības un izmantošanas iespējas ilgtermiņā. Uzņēmumi ir reģionu attīstības balsts, universitātes ir zināšanu avots, pakalpojumu servisi ir novatori un pašvaldība ir koordinators un atklājējs reģiona attīstības aktivitātēs.⁵⁷ Arī šeit parādās ilgtspējīgas sadarbības nozīme.

Humanitāro zinātņu doktors Deniss Hanovs, autors, kurš pētīja tieši mazās pašvaldības, norāda, ka tieši pašvaldības spēj veidot tādu politikas instrumentu spektru, kas spēj pietuvināt arī integrācijas politiku konkrētam iedzīvotājam, spēj konkretizēt valsts politikas vispārējos integrācijas mērķus un nodrošināt būtisku veiksmīgas integrācijas politikas priekšnoteikumu – atgriezenisko saikni ar konkrētu mērķauditoriju.⁵⁸ Un veidojot šo saikni ar sabiedrību, kā atzīst Māris Pūķis, tad galvenais pašvaldības klients ir pašvaldības iedzīvotājs un uzņēmēji, jo attīstībai ir nepieciešama arī naudas kapitāla piesaiste. Savukārt, kultūrkapitālu piesaista gan veidojot publiskā sektora izglītības un kultūras iestādes, gan piesaista ar uzņēmēju starpniecību. Šajā gadījumā neaizmirstot, ka pašvaldībai svarīgs ne tikai vietējais, bet arī kaimiņu novada vai pilsētas iedzīvotājs un cilvēks no tālienes. Autore atzīmē, ka izpratne par sociālekonomisko procesu ietekmi reģionā jāraisa visiem iedzīvotājiem, kas līdz ar to veido atgriezenisko saiti.

⁵⁶ Burķīte, Jolanta. *Kultūrpolitikas loma kultūras patēriņa veidošanā: kultūras nozaru ekspertu skatījums. Maģistra darbs.* Latvijas Kultūras akadēmija, 2012.

⁵⁷ Jingyuan Zhao & Patricia Ordóñez de Pablos (2011) Regional knowledge management: the perspective of management theory, *Behaviour & Information Technology*, 30:1, 39-49, DOI: 10.1080/0144929X.2010.492240 Pieejams: <http://dx.doi.org/10.1080/0144929X.2010.492240>

⁵⁸ Hanovs, Deniss. *Latvijas reģionu mazo pašvaldību stratēģijas dažādības vadībā.* SIA "Biznesa augstskola "Turība", 2012

Kā nākamais aspekts, pamatojoties uz Māra Pūķa tekstu, tad viens no pašvaldības pamatproduktiem ir bāzes infrastruktūra, ir jānodrošina arī piedāvājums. Pašvaldība var lietot plašu līdzekļu kompleksu: “informēšanu un citus komunikācijas pasākumus, propagandu, pilsētas tēla veidošanu, svētkus un masu pasākumus, lēmumus radīt labākas iespējas nekā kaimiņu teritorijās, lobēšanu un citas. Pašvaldības konkurenti var būt: citas pašvaldības Latvijā un ārvalstīs, nozaru ministrijas, plānošanas reģioni, komercsabiedrības un nevalstiskās organizācijas. Sabiedrotie var būt tie paši.”⁵⁹ Pašvaldību pakļautībā esošās institūcijas ir būtiski integrācijas politikas instrumenti. Skola, kultūras centrs, bibliotēka ir papildu telpas, kuras var rosināt un īstenot integrācijas politiku pašvaldības teritorijā.⁶⁰ Autore novēro, ka šīs sociālekonomiskās funkcijas var veikt dažādas jomas infrastruktūras objekti, jo klients ir galvenais katram uzņēmumam.

Līga Baltiņa savā promocijas darbā veica pētījumu, pamatojot, ka reģionālās attīstības plānošanā ietver atbildības sadalījumu un sadarbību starp nacionālā, vietējā un reģionālā līmeņa institūcijām un organizācijām, kas strādā ar reģionālās attīstības plānošanas jautājumiem. Viņa nonāca pie svarīgiem secinājumiem, un noskaidroja, ka svarīgākās risināmās problēmas 2014.-2020.gada plānošanas periodā reģionālajā pārvaldes līmenī ir infrastruktūras uzlabošana, kā arī reģionu un pašvaldības darba uzlabošana.⁶¹ (skat.pielikums Nr.2). Ņemot vērā to, ka ir uzceltas reģionālās koncertzāles, kas ir jaunas būves, tad bakalaura darba autore secina, ka šī problēma tiek risināta, jo šī būvniecība iekļaujas šajā plānošanas periodā.

Latvijas pašvaldību funkciju spektru definē LR likums “Par pašvaldībām”.⁶² Likumā definētās pašvaldības kompetences paredz virkni funkciju jomās, kuras būtu definējamas kā kolektīvā identitāte, kolektīvā atmiņa un kultūra – izglītības iestādes, skolotāju tālākizglītība, kā arī kultūras vērtību saglabāšana un attīstība. Pašvaldību darbību šā likuma ietvaros pārrauga Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (turpmāk VARAM). Tā ir vadošā iestāde valsts reģionālās politikas izstrādē un īstenošanā, kā arī reģionālās attīstības valsts atbalsta pasākumu īstenošanas koordinācijā un pārrauga plānošanas reģionu darbību.⁶³

⁵⁹ Pūķis, Māris. *Pašu valdība. Latvijas pašvaldību pieredze, idejas un nākotnes redzējums.*

⁶⁰ Hanovs, Deniss. *Latvijas reģionu mazo pašvaldību stratēģijas dažādības vadībā.*

⁶¹ Baltiņa, Līga. *Uz vietu balstītas pieejas izmantošana reģionālās attīstības plānošanas pilnveidošanai Latvijā.* Promocijas darbs. LU: Rīga, 2014

⁶² Likumi.lv. *Par pašvaldībām.* Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=57255>

⁶³ Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (VARAM). *Par ministriju.* Pieejams: http://www.varam.gov.lv/lat/par_ministriju/

VARAM ir atbildīgā institūcija, kas pārrauga Ministru kabineta izveidotās „Reģionālās politikas pamatnostādnes 2013.-2019.gadam”⁶⁴ Kā pirmais galvenais nosacījums reģionālās politikas īstenošanā ir stratēģijā "Latvija 2030"⁶⁵ definēto starptautiskas, nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru mērķtiecīga attīstīšana un nostiprināšana visā valsts teritorijā, lai sekmētu reģionu izaugsmi. Salīdzinājumā ar pirmatnējiem dokumentiem, kas tika aprakstīti pirmajā nodaļā, šobrīd reģionālā attīstība tiek pakārtota vairākos līmeņos, kas viens otru pārrauga.

Jaunā reģionālā politika ir orientēta ne tikai uz mazāk attīstītajiem reģioniem, bet uz visu valsts teritoriju, kas ir virzīta uz pāreju par reģionu kā aktīvu spēlētāju. Attīstība tiek plānota ilgtermiņā un uzsvars ir uz funkcionālajiem, nevis administratīvajiem reģioniem.

Arī Latvijas Kultūras ministrija stratēģiski domā un risina kultūrpolitikas jautājumus. Kultūras ministrijas Kultūrpolitikas plānošanas departamenta sastāvā ir struktūrvienība Stratēģijas un reģionālās kultūrpolitikas nodaļa, kura īsteno valsts kultūrpolitiku reģionos, analizē kultūrprocesu norisi un prognozē to tālāku attīstību reģionos.⁶⁶ Ir izvirzīti vairāki uzdevumi, bet kā pirmais ir veikt pētījumus un sekot kultūras procesiem, kā otrais ir atjaunot pašvaldību kultūras infrastruktūru.

Latvijā ir pieņemts integrācijas politikas ievaddokuments “Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādnes (2012-2018)”⁶⁷, kas sastāv no detalizētas situācijas analīzes un rīcības plāna. “Sabiedrības integrācija tiek traktēta kā valsts iedzīvotāju savstarpējas komunikācijas un sistēmas funkcionēšanas elementu saskarsme, ko ar minēto pamatnostādņu palīdzību tiek plānots optimizēt.”⁶⁸ Dzīves kvalitātes leksika ir regulāri sastopama gan ietvara tekstā, gan pašās “Pamatnostādnēs”, tāpat arī sadarbības un vides jēdzieni. Pozitīva vide tiek uztverta kā veicinošs faktors valsts ilgtermiņa mērķu sasniegšanai, turklāt pakļaujot indivīda rīcību valsts attīstībai.

Reģionālās attīstības perspektīva un politika nav tikai katras valsts atsevišķs ieguldījums. Reģionālā politika, kam tiek nedaudz vairāk nekā viena trešdaļa Eiropas Savienības budžeta, ir ES galvenā ieguldījumu politika reģionu un pilsētu attīstībai un

⁶⁴ Latvijas Republikas Ministru kabinets (LR MK). *Reģionālās politikas pamatnostādnes 2013.-2019.gadam*. Rīga, 2013

⁶⁵ Latvijas Republikas Saeima. *Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam*. Rīga, 2010

⁶⁶ Latvijas Republikas Kultūras ministrija (LR KM). *Reģionālā kultūrpolitika*. Pieejams: <http://www.km.gov.lv/lv/starptozares/regionala.html>

⁶⁷ Latvijas Republikas Kultūras ministrija (LR KM). *Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādnes*. Rīga, 2012

⁶⁸ Hanovs, Deniss. *Latvijas reģionu mazo pašvaldību stratēģijas dažādības vadībā*.

izaugsmei. Gadu laikā šī politika ir līdzfinansējusi daudzus projektus ikvienā ES valstī, sniedzot labumu gan iedzīvotājiem, gan uzņēmumiem. “Patlaban ir pozitīvas pazīmes, kas liecina, ka Eiropa ir uz atveseļošanās ceļa pēc vienas no smagākajām ekonomikas un finanšu krīzēm kopš pagājušā gadsimta divdesmitajiem gadiem. Sākoties 2014.–2020. gada finansēšanas periodam, kas ir piektais šāda veida periods kopš 1989. gada, ES kopā ar dalībvalstīm veido stratēģiskas ieguldījumu stratēģijas, lai Eiropā kopumā nodrošinātu maksimālu atdevi.”⁶⁹

Piemēram, Rumānijā, kā tika noskaidrots Manoles un Tačes (Sorin Daniel Manole, Antonio Tache) veiktajā pētījumā par reģionālo attīstību, tāpat kā citās Eiropas valstīs, ir izveidots reģionālās attīstības plāns, lai samazinātu sociālās un ekonomiskās atšķirības starp reģioniem. Pētījums tika veikts, lai noskaidrotu reģiona attīstības ietekmējošos faktorus, apskatot tūrisma un transporta jomas, kas valstī ir vienas no reģionālās attīstības prioritātēm. Pētījums liecina, ka ir nepieciešamība pēc pamatotas zinātniskās analīzes reģionālās attīstības jomā.⁷⁰

Rezultātā rumāņi ieguva datus, kas tālāk palīdz veidot reģionālo attīstības politiku lauku un pilsētas teritorijās. Un tāds nav tikai viens piemērs, bet vairāki, jo tas ir attīstības plānos visā Eiropā. Arī Latvijā ir sociologi un citi politikas pētnieki, kuri veic pētījumus un atjauno datus, lai noskaidrotu reģionu attīstības plusus un mīnus, iespējas un draudus. Tāpat bez kopīgiem reģionālās politikas mērķiem, katrai institūcijai vai pašvaldībai ir savas izstrādātas stratēģijas, plānoti projekti, kas risina reģiona attīstības jautājumus ilgtermiņā.

2.3.Latvijas reģionu vispārīgs raksturojums

Reģioni atdala atšķirīgas teritorijas, kas var būt gan pasaules mērogā, gan vienas valsts ietvaros. Latvija, oficiāli Latvijas Republika, ir valsts Ziemeļeiropā, Baltijas jūras austrumu krastā. Tā ir viena no trijām Baltijas valstīm un ir Eiropas Savienības dalībvalsts. Šīs nodaļas noslēgumā tiks noskaidrots Latvijas teritoriālais iedalījums un tiks raksturotas tās īpašības, kas raksturīgas katram reģionam, lai darba turpmākajā daļā izvērtētu reģionālo koncertzāļu nepieciešamību un ietekmi uz reģiona attīstību.

⁶⁹ Eiropas Komisija. *Reģionāla politika*. Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2014

⁷⁰ S.D.Manole, A.Tache. *Panel data models for regional development*. Urbanism. Arhitectura. Constructii. Vol1, Nr.1, 2015.

“Latviskā kultūrtelpas unikalitāti un bagātību veido lokālās un reģionālās atšķirības un to daudzveidība. Atbalstīt vietējās kultūrvēsturiskās unikalitātes, atšķirīgo tradīciju saglabāšanu ir valsts pienākums. Arī Latvijas lokālās atmiņu kopienas var kalpot par stabilu pamatu kopīgas un nopolitizētas sociālās atmiņas veidošanā. Latvijas iedzīvotājiem visspēcīgākā piederības sajūta ir savam dzimtajam ciemam, pagastam vai pilsētai.”⁷¹ Kā stāsta "Latviešu Indriķa Hronika", 13. gs. Latvijas teritorijā bijuši 5 novadi: Latgale, Zemgale, Kurzeme, Līvu zeme un Sēlija, no kuriem līdz 2009. gadam vēstures un valsts attīstības gaitā bija izveidojušies 4 novadi: Vidzeme, Kurzeme, Zemgale un Latgale. Katra novada nosaukums bija saistīts ar to cilti, kura tur senlaikus dzīvojusi.

Mūsdienās izveidotie reģioni nesakrīt ar vēsturiski – etnogrāfiskajiem Latvijas reģioniem/novadiem. Šobrīd sīkāka valsts administratīvi teritoriālais iedalījums ir vietējo pašvaldību līmenis, ko autore uzskata par būtisku atzīmēt, jo mazās struktūrvienības veido reģionu. Ievērojot „Latvija 2030” noteikto, pamatnostādnes definē šādas apdzīvoto vietu grupas (sakārtotas pēc to ranga apdzīvojuma struktūrā no zemākā uz augstāko):

- o mazākas apdzīvotās vietas (pagastu centri, ciemi);

- o novadu nozīmes attīstības centri (novada nozīmes attīstības centrus nosaka reģionāla un vietēja līmeņa teritorijas attīstības plānošanas dokumentos);

- o reģionālas nozīmes attīstības centri (Kuldīga, Talsi, Tukums, Saldus, Dobeles, Bauska, Ogre, Aizkraukle, Sigulda, Cēsis, Limbaži, Smiltene, Alūksne, Gulbene, Madona, Valka, Balvi, Preiļi, Līvāni, Ludza, Krāslava);

- o nacionālas nozīmes attīstības centri (Rīga, Liepāja, Daugavpils, Ventspils, Jelgava, Jēkabpils, Jūrmala, Rēzekne, Valmiera);

- o starptautiskas nozīmes attīstības centri (Rīga, Liepāja, Daugavpils, Ventspils).

Pēc 2009. gadā valstī pabeigtās administratīvi teritoriālās reformas Latvijā ir izveidoti 5 reģioni: Rīgas, Kurzemes, Vidzemes, Zemgales un Latgales; 110 novadi un 76 pilsētas, no kurām 9 pilsētas – Rīga, Daugavpils, Jelgava, Jūrmala, Jēkabpils, Liepāja, Rēzekne, Valmiera un Ventspils ir republikas nozīmes pilsētas.⁷² Kā noteikts Latvijas Republikas tiesību aktos, administratīvā teritorija ir Latvijas teritoriālā iedalījuma vienība, kurā

⁷¹ Latvijas Republikas Kultūras ministrija (LR KM). *Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādnes (2012-2018)*. Rīga, 2011

⁷² Visitlatvia.lv. *Latvijas reģioni un pilsētas*. Pieejams: <http://www.visitlatvia.lv/lv/latvijas-regioni-pilsetas>

pašvaldība savas kompetences ietvaros realizē pārvaldi. Likums nosaka administratīvo teritoriju un novadu teritoriālā iedalījuma vienību izveidošanas, uzskaites, robežu grozīšanas, administratīvā centra noteikšanas nosacījumus un kārtību.⁷³

Autore skaidro, atsaucoties no pirmās nodaļas, ka reģionu var iedalīt funkcionālajos un normatīvajos reģionos. Līdz ar to pie normatīvajiem reģioniem Latvijā jāpieskaita plānošana reģioni un statistikas reģioni, jo to izveidi, funkcijas un teritorijas izveidi nosaka normatīvie akti. “Plānošanas reģions savas kompetences ietvaros nodrošina reģiona attīstības plānošanu, koordināciju, pašvaldību un citu valsts pārvaldes iestāžu sadarbību.”⁷⁴ Tāpat katra plānošanas reģiona kompetences ietvaros ir noteikt reģiona ilgtermiņa attīstības pamatprincipus un prioritātes, pārvaldīt teritoriju un sadarboties savā starpā. “Vēl Latvijas Republiku iedala šādās administratīvajās teritorijās: apriņķos, republikas pilsētās un novados. Savukārt, novadu iedala pilsētās un pagastos.”⁷⁵ Tātad sākot ar 2009.gadu mēs varam iedalīt un Latvijā ir 5 plānošanas reģioni: Rīgas, Kurzemes, Vidzemes, Zemgales un Latgales.

Lai gan pēc teritorijas jaunizveidotie reģioni nesakrīt ar vēsturiskajiem novadiem, tomēr katrs no tiem ir saglabājis savas īpašās atšķirības - savdabīgos kultūras elementus (valodas dialektu, māju uzbūvi, tērpus un dziesmas), kas ir neatsverama reģiona pastāvēšanas sastāvdaļa. Arī kultūras elementi jeb, kā dokumentos un attīstības plānos dēvē, kultūrvēsturiskais mantojums, ir svarīgs elements, svarīga tā saglabāšana, jo tas, kā autore norāda, iedzīvotājiem rada piederības sajūtu savai vietai, kas paaugstina dzīves kvalitātes līmeni un līdz ar to ir viens no attīstības faktoriem, kā jau iepriekš tika noskaidrots. Turpinājumā neliels apraksts tiks sniegts no viesiem pieejamās informācijas latviešu mājaslapā, kur aprakstīti Latvijas reģioni un pilsētas, jo salīdzinot reģionus ir svarīgi iepazīties ar katra reģiona vērtībām, kas sniedz ieskatu Latvijas ģeogrāfijas un kultūrvēsturisko īpašību kontekstā.⁷⁶

Kurzeme ir slavēta ar savu garo pludmali un Baltijas jūras stāvkrašiem. Kurzeme savus viesus pārsteidz ar apskates objektu daudzveidību, jo šeit var ieraudzīt gan piejūras pilsētas ar ostu teritorijām un koka ēkām, gan gleznainas viduslaiku pilsētiņas. Lielākās Kurzemes pilsētas ir – Liepāja, Ventspils, Saldus, Kuldīga un Talsi un turpinājumā viena no

⁷³ Likumi.lv. *Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums*. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=185993>

⁷⁴ Latgale.lv. Vispārīga informācija. *Latgales plānošanas reģions*. Pieejams: <http://www.latgale.lv/lv/padome/info>

⁷⁵ Likumi.lv. *Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums*.

⁷⁶ Visitlatvia.lv. *Latvijas reģioni un pilsētas*.

šīm pilsētām būs mājvietai jaunajai būvei.

Par Vidzemi svarīgi piebilst, ka tā ir vieta Latvijā, kur ir visvairāk sastopami senlatviešu pilskalni un viduslaiku pilis. Vidzeme asociējusies ar dabas ainavu – kalniem un lejām, mežiem un pļavām, purviem un upēm, kas var liecināt par iedzīvotāju nodarbošanos. Tieši Vidzemē atrodas Latvijas augstākais kalns Gaiziņš (311,6 m vjl) un tieši Vidzemē notiek lielākie festivāli, kas ir būtisks faktors kultūras un līdz ar to ekonomikas nozarē.

Zemgales dabas ainavai raksturīgi plaši lauki, jo Zemgales zeme vienmēr ir bijusi īpaši auglīga, līdz ar to šajā reģionā ir labi attīstīta lauksaimniecība un iekoptas lauku teritorijas. Zemgales pilsētās ik gadu notiek arī interesanti pasākumi, piemēram, kantri un Senās mūzikas festivāli Bauskā, Eiropas čempionāts motokrosā “Mūsas” trasē, Ledus skulptūru festivāls Jelgavā, kas ir neatsverami un raksturīgi notikumi tieši šim reģionam.

Latgale ir ļoti atšķirīga no pārējiem Latvijas novadiem ne tikai ar iedzīvotāju mentalitāti, valodu un tradīcijām, bet, pateicoties Latgales daudzveidīgajam reljefam, arī ar ainavu dažādību. Latgales novada administratīvais centrs ir Daugavpils, kas ir otra lielākā Latvijas pilsēta, bet Rēzekni dēvē par “Latgales sirdi”. Arī šeit darbojas vairāku nozaru pārstāvji, kas līdz šim ir rīkojuši spilgtus notikumus, piesaistot lielas auditorijas, kas svarīgi būs analizējot tālāk reģionālās koncertzāles.

Rīgas reģions atrodas Latvijas centrālajā daļā, un tā centrs ir Latvijas valsts galvaspilsēta Rīga. Rīgas vēsturiskais centrs ir iekļauts UNESCO pasaules kultūras un dabas mantojuma sarakstā. Rīgā un tās apkaimē arī ir gan pilis, gan muzeji, gan arī lielākie Latvijas teātri un kultūras iestādes. Rīgā dzīvo lielākā daļa Latvijas iedzīvotāju, tāpēc tā ir pilsēta, reģions, kas ir vispārbagātākais infrastruktūras centrs, ko autore norāda kā iemeslu, kāpēc reģionālo koncertzāļu izveide vairāk nepieciešama ārpus Rīgas reģionos.

Starp dažādām valsts teritorijām ir vērojamas sociālas un ekonomiskas atšķirības. Kā aksioma jeb pašsaprotams fakts ir, ka valsts galvaspilsētas un lielo ekonomiski attīstīto centru apkārtnes teritorijās straujāk samazinās bezdarba līmenis, pieaug iedzīvotāju ienākumi, aktīvāk attīstās uzņēmējdarbība, turpretī valsts nomaļākajās teritorijās raksturīga ekonomiska atpalcība un sociālās spriedzes palielināšanās. Tā ir problēma, kas ar reģionālās attīstības instrumentiem tiek risināta un skaidrojama makroekonomikas sfērā.

“Notiek iedzīvotāju migrācija attīstības centru virzienā, kas savukārt jau šobrīd ir saistīts ar ekonomiska un sociāla rakstura problēmām šajos centros un nopietni apdraud valsts līdzsvarotu attīstību. Teritoriālo atšķirību samazināšanai darbojas reģionālās attīstības

instrumenti - īpaši atbalstāmo reģionu attīstības programma, mērķdotācijas pašvaldību attīstības plānošanai un brīvās un speciālās ekonomiskās zonas. Tāpēc ir nepieciešams palielināt reģionālās attīstības instrumentu jaudu un paplašināt to darbību, aptverot visas valsts teritoriju, lai visos valsts reģionos palielinātos attīstības iespējas.”⁷⁷ Bakalaura darba autore piekrīt iepriekšējam apgalvojumam, kas reģionālo koncertzāli raksturo kā instrumentu, lai palielinātos attīstības iespējas.

Kāda ārzemju autora (Elmar Römpczyk) tulkotā darbā tiek apgalvots, ka uz dažādu pieredzi balstītajām attīstības interpretācijām vajadzētu novest pie tādiem analītiskiem secinājumiem, kas veicinātu globālās attīstības priekšnoteikumu uzlabošanu. “Faktiski globālā varas koncentrācija ir radījusi pastiprinātu strukturālu atkarību starp centru un perifēriju konkrētās sabiedrībās. Mums vispirms jāredz un jāsaprot, kādā veidā ir organizēta politiskā, ekonomiskā, sociālā un vides realitāte. Tikai pēc tam ir lietderīgi noteikt rīcības stratēģiju, spēlētājus un viņu instrumentus.”⁷⁸

Šajā jautājumā svarīga atziņa tika gūta klausoties Nacionālajā bibliotēkā notiekošo konferences tiešraidī. Mums jāveido saikne starp dažādām vietām, kas pastāv pilsētā. Saikne vienai ar otru. Mums jāredz tas, kas notiek iekšienē, kā mēs atbalstām, plānojam un kopīgi veidojam savu pilsētu. Jebkurā pilsētā ir jāizvērtē tas līdzsvars un proporcionalitāte, arī tas, kā pārneses process notiks. Jābūt ļoti piesardzīgiem, jāsaprot, kāda ir katra loma pilsētvides veidošanā.⁷⁹

Salīdzinot iepriekš nosauktās reģionu īpašības, autore, kā kopīgo visiem novadiem, nosauc dabas bagātības, bet kā atšķirīgo - novadnieku tradīcijas un dzīvesstilu. Domājot par reģionu attīstību, kā svarīgs elements tika izvēlēts kultūrvēsturiskais mantojums, jo vide ir telpa, kur institūcijas un sabiedrība mijiedarbojas. Bakalaura darba autore norāda, ka uzdevumi un mērķi uz ilgtspējīgu attīstību katrai reģiona institūcijai ar pašvaldības atbalstu būtu jāspēj ieplānot, jāspēj noteikt darbības pasākumu kopumu un pielietot politiskus instrumentus to īstenošanai. Kā viens no reģionu izaugsmes ekonomiskajiem un politiskajiem instrumentiem ar iespējām mazināt reģionu teritoriālās atšķirības tika plānota reģionālo koncertzāļu izveide, par kuru darbību un funkcijām tiks aprakstīts nākamajā nodaļā.

⁷⁷ Makroekonomika.lv. Latvijas reģionu attīstība. Pieejams: <https://www.makroekonomika.lv/latvijas-regionu-attistiba>

⁷⁸ Römpczyk, Elmar. *Gribam ilgtspējīgu attīstību*. Rīga, 2007

⁷⁹ Radilatvija.lv. *Kultūras un radošo industriju pārneses process*. Konference. Rīga: Latvijas Nacionālā bibliotēka, 2015 [autorei veikts konspeksts]

3. REĢIONĀLO KONCERTZĀĻU DARBĪBAS SALĪDZINĀJUMS

No 20. gadsimta 90-tajiem gadiem sākās jaunās paaudzes reģionālā politika, kuras mērķis bija reģionālās attīstības rezultātu uzlabošana, balstoties uz neizmantoto potenciālu. Un mērķteritorijas ir tieši ekonomiskie (funkcionālie) reģioni, attīstības centri kā reģionu izaugsmes virzītājspēki, kur kā instrumentu izmanto vietējos resursus. Tas ir viens no iemesliem, kāpēc daudzfunkcionālo centru būvniecība reģionu centra pilsētās tika plānota un īstenota.

Viens no svarīgākajiem dokumentiem ir reģionālās politikas pamatnostādnes, un kā ir aprakstīts, tad jaunā reģionālā politika ir orientēta uz visu valsts teritoriju, katrai teritorijai piedāvājot tās specifiskajai situācijai nepieciešamos instrumentus. "Attīstība tiek plānota ilgtermiņā un uzsvars ir uz funkcionālajiem, nevis administratīvajiem reģioniem, ņemot vērā, ka ekonomiskās attīstības procesos administratīvajām robežām ir aizvien mazāka nozīme. Priekšplānā tiek izvirzīta policentriska pieeja, nosakot pilsētām reģionu izaugsmes virzītājspēka un apkārtējo lauku teritoriju saliedētāja lomu."⁸⁰ Reģionālās koncertzāles – Kurzemē, Vidzemē un Latgalē - bakalaura darba ietvaros tiek skatītas kā vienas no institūcijām, kas veicina reģionu attīstību.

Lai noteiktu stratēģiju, nepieciešams vienoties par kopējo vīziju, par pašvaldības nākotnes perspektīvu. "Pēdējos gados nacionālajā mērogā „stratēģiskā plānošana” ir kļuvusi par modes vārdu. Valsts mērogā Latvijā var saskatīt vairākus posmus attīstības plānošanā. Pašvaldību misija ir veidot sociālo spilvenu saviem iedzīvotājiem un, cik iespējams, sildīt vietējo tirgu."⁸¹ Tā kā reģionālās koncertzāles darbība ir saistīta ar konkrēto pašvaldību, tad, domājot par attīstību, svarīgi ir noteikt prioritātes un sadarboties savā starpā, lai virzītos uz kopīgiem mērķiem.

Darba 3.nodaļā tiks apskatītas Latvijas reģionālās koncertzāles, aprakstīta un salīdzināta to darbība un piedāvājums. Kā viens no pirmās apakšnodaļas uzdevumiem ir noskaidrot reģionālo koncertzāļu lomu reģionā, un izdalīt galvenos attīstības kritērijus, kas tiks ņemti vērā, analizējot reģionālo koncertzāļu ietekmi uz reģionu.

⁸⁰ Latvijas Republikas Ministru kabinets (LR MK). *Reģionālās politikas pamatnostādnes 2013.-2019.gadam (informatīvā daļa)*. Rīga, 2013.

⁸¹ Pūķis, Māris. *Pašu valdība. Latvijas pašvaldību pieredze, idejas un nākotnes redzējums*. Latvijas pašvaldību savienība, 2010

3.1. Reģionālo koncertzāļu loma reģionu attīstībā

Kādā ārzemju raksta autors 2001. gada rakstā uzskata, ka reģionu attīstības sistēmai ir svarīga gan organizatoriskā, gan menedžmenta nozīme. Reģionālās attīstības sistēma, galvenokārt, sastāv no uzņēmumiem, tehnoloģiju un zinātnes institūtiem, kā arī no pakalpojumu servisa starpniekiem kā svarīgiem komunikāciju un zināšanu plūsmas nodrošinātājiem. Pašvaldība tiek definēta kā ārējās vides radītājs uzņēmumiem. Uzņēmuma menedžmenta funkcija ir efektīva reģionu attīstības nodrošināšana. Radīšana, transportēšana, zināšanu nodošana un to fundamentālie uzdevumi nodrošina reģionu kvalitātes uzlabošanu jeb reģionu attīstības sistēma uzsvēr tehnoloģiju un zināšanu plūsmu starp cilvēkiem, uzņēmumiem un citām institūcijām, kas ir atslēga uz inovāciju procesu.⁸²

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā reģionālās koncertzāles var iedalīt pie telpiskās attīstības perspektīvas nodaļas, kur uzmanība tiek pievērsta arī attīstības centru izaugsmei un pilsētu un lauku mijiedarbībai. Viens no virzieniem ir pilsētu un lauku teritoriju savstarpējā sadarbība un mijiedarbība darba vietu nodrošināšanā un pakalpojumu sniegšanā, veicinot uzņēmējdarbības aktivitāti un kvalitatīvu dzīves apstākļu radīšanu laukos.⁸³ Reģionālo daudzfunkcionālo centru izveidošanas mērķis ir kultūras pieejamības paaugstināšana un kultūras piedāvājuma paplašināšana.

Lai aktualizētu reģionālo koncertzāļu lomu tieši reģionu attīstībā, tad vispirms, pamatojoties uz iepriekš apskatītajiem kritērijiem, ir nepieciešams izdalīt galvenos faktoros, kas raksturo izaugsmi un attīstību. Kā, piemērs, ir uz vietu balstītas pieejas izmantošana, kas Eiropā aktualizējusies tikai pēdējos gados. Uz vietu balstītas pieejas interpretācijas gan nozares, gan teritoriālā mēroga ziņā var būt dažādas.⁸⁴ Līga Baltiņa savā promocijas darbā šo jēdzienu ļoti sīki analizē. “Uz vietu balstīta pieeja uzsvēr pilsētu un lauku teritoriju savstarpēju atkarību, uzsvēr pārvaldības struktūru, kas atbalsta iedzīvotāju iniciatīvu un vietējā līmeņa pārvaldes spēju noteikt un izvērtēt reģionālās attīstības problēmas un būt pilnvērtīgiem partneriem reģionālās attīstības plānošanās un vadībā. Tā akcentē gan pilsētas, gan lauku teritoriju kompetenču integritāti, kuras panākšanai ir nepieciešama visu līmeņu

⁸² Jingyuan Zhao & Patricia Ordóñez de Pablos (2011) Regional knowledge management: the perspective of management theory, *Behaviour & Information Technology*, 30:1, 39-49, DOI: 10.1080/0144929X.2010.492240

⁸³ Latvijas Republikas Saeima. *Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam*. Rīga, 2010

⁸⁴ Greunewald, D.A. Accountability and collaboration: Institutional Barriers and Strategic pathways for placebased education. *Ethics, Place and Environment*. Vol.8 (3), 2005.

pārvaldes koordinēta rīcība attiecībā uz reģionālās attīstības politikas ieviešanu.”⁸⁵ Kopumā uz vietu balstītas pieejas izmantošana ir reģionālās attīstības sekmēšanai.

Kā tika noskaidrots nesenā Daugavpils veiktajā projektā par Latvijas lauku un reģionu attīstību, arī analizējot daudzfunkcionālos pilsētu attīstības centrus, tad uz vietā balstītā pieeja reģionu attīstības kontekstā ir vērsta uz vietējo iestāžu veidošanu un stiprināšanu, uzlabojot pieejamību precēm, pakalpojumiem un informācijai, inovāciju un uzņēmējdarbības veicināšanu.⁸⁶ Tāpēc autore vēlas apgalvot, ka reģionālās koncertzāles šajā gadījumā pilda reģionu stiprināšanas funkciju.

Eiropas Savienības politikas ietekmei bija nozīmīga loma, izstrādājot vairākas stratēģiskās metodes, veicinot reģionu ekonomisko attīstību. Daudzveidīgas sociālo, kultūras, ekonomisko un politisko faktoru ietekmes rezultātā pieaug dažādu kompetenču, kas saistītas ar attīstības jomām, decentralizācijas tendences. Tātad pamatojoties uz iepriekš atrastajiem kritērijiem, kā galvenie reģionu attīstības jēdzieni tiek nosaukti:⁸⁷:

- Konteksta specifiska (vietas balstīta) pieeja
- Uzsvars uz vietējiem aktīviem un zināšanām
- Integrēta un visaptveroša attīstība
- Savienojamība, sadarbība
- Ilgtspēja

Valsts kultūrpolitikas vadlīniju viens no mērķiem ir sekmēt līdzsvarotu kultūras procesu attīstību un kultūras pieejamību visā Latvijas teritorijā, tāpat arī veicināt visas valsts teritorijas līdzsvarotu un policentrisku attīstību, lai Latvija būtu pievilcīga telpa darbam, dzīvei un atpūtai, un reģionālo centru izveide atbilst šim mērķim, kas tika arī pamatots pētījumā „Nacionālas un reģionālas nozīmes daudzfunkcionālo centru izveides sociāli ekonomiskais pamatojums”.⁸⁸ Jau pirms reģionālo daudzfunkcionālo centru plāna izveides

⁸⁵ Citēts pēc: Baltiņa, Līga. *Uz vietu balstītas pieejas izmantošana reģionālās attīstības plānošanas pilnveidošanai Latvijā*. Promocijas darbs. Latvijas Universitāte, 2014.

⁸⁶ Citēts pēc: Aleksejeva, Ludmila. *Teorētisko un empīrisko pētījumu analīze, starptautiskās pieredzes apkopošana*. Projekta “Latvijas lauku un reģionālās attīstības procesi un iespējas zināšanu ekonomikas kontekstā” sanāksmes prezentācija. Daugavpils: 2014

⁸⁷ Turpat.

⁸⁸ Baltic Institute of Social Sciences. *Nacionālas un reģionālas nozīmes daudzfunkcionālo centru izveides sociāli ekonomiskais pamatojums*. Rīga, 2008

viss tika rūpīgi analizēts, pētīts, aprēķināts un izdarīti secinājumi, spriedumi par to, ka tā būs institūcija, organizācija, kas ar daudzfunkcionāliem risinājumiem spēs piedāvāt reģiona iedzīvotājiem jaunu kvalitāti ar jaunām iespējām. Tika izvērtēta gan ekonomiskā, gan sociālā, gan kultūras un institucionālā ietekme.

Ja ekonomisko ietekmi ir iespējams izteikt skaitliskos lielumos, tad daudzfunkcionālo centru sociālo, kultūras un institucionālo ietekmi izteikt ekonomiskos lielumos ir grūti, tāpēc arī šī bakalaura darba pētījuma uzdevums ir tieši aplūkot un salīdzināt visas trīs Latvijas reģionālās koncertzāles, un izdarīt secinājumus turpmākajai attīstībai - ne ar ekonomiskiem mērījumiem, bet kvalitatīvi - intervējot reģionu pārstāvjus, kuriem jau ir pieredze un izveidojies viedoklis par to, kāda loma reģionu attīstībā ir reģionālajām koncertzālēm.

Saskaņā ar „Latvija 2030” noteikto teritoriāli Latvijas reģionālās politikas centrā ir izvirzīta nozīmīgāko pilsētu jeb attīstības centru mērķtiecīga attīstīšana un nostiprināšana visā Latvijas teritorijā kā instruments līdzsvarotākai valsts attīstībai, to izaugsmei, labvēlīgi ietekmējot, arī apkārtējo lauku teritoriju attīstību, kā arī reģionu un pilsētu konkurētspējas stiprināšanai starptautiskā mērogā. “Centra lomas pildīšanā būtiska nozīme ir gan valsts atbalstam starptautiskas, nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru pašvaldībām investīciju veidā un atbalstošam normatīvajam regulējumam, gan pašai attīstības centra iniciatīvai, iekļaujot arī apkārtējo teritoriju savā attīstības redzējumā un īstenojot teritoriju sadarbību un mijiedarbību, to potenciāla aktivizēšanu un efektīvu izmantošanu veicinošas iniciatīvas.⁸⁹”

Vadoties pēc reģionālās politikas pamatnostādņem, tādējādi izvēlētās pieejas reģionālās politikas ietvaros – attīstības centru kā reģionu izaugsmes virzītājspēku attīstības veicināšanas – nozīmīgākie ieguvumi, ņemot vērā iepriekšminēto, ir:

- tā ļaus aptvert plašu mērķauditoriju – iedzīvotājus attīstības centros un to ietekmes (aptverošajās) teritorijās, kas izmanto attīstības centros pieejamo infrastruktūru un pakalpojumus, t.sk. nodarbinātos, uzņēmējus, zinātniskajā darbībā iesaistītos, studējošos u.c. iedzīvotāju grupas, kas gūs labumu no veiktajiem ieguldījumiem;
- plašas mērķauditorijas aptveršana nodrošinās investīcijām pieejamā ierobežotā finansējuma efektīvu izlietojumu/augstu atdevi;

⁸⁹ Latvijas Republikas Ministru kabinets (LR MK). *Reģionālās politikas pamatnostādnes 2013.-2019.gadam*. Rīga, 2013

- iespējas izlietot investīciju finansējumu pilsētu – lauku mijiedarbību un partnerību veicinošiem projektiem sekmēs attīstības centru apkārtējo lauku teritoriju straujāku attīstību un samazinās iedzīvotāju aizplūšanu no tām;
- tā ļaus vienlaikus paaugstināt Latvijas starptautisko konkurētspēju un veicināt valsts līdzsvarotu attīstību.

Piemērs jāņem arī no citām valstīm. Igaunijas pieredze Latvijā tika izmantota kā labais piemērs, jo kaimiņvalstī agrāk nekā pārējās Baltijas valstīs pievērsās reģionālo problēmu risināšanai. Igaunijas reģionālajām koncertzālēm ir pieejama vienota elektroniskā mājaslapa, kur misijā uzmanība tiek pievērsta profesionālai augstas kvalitātes mākslai, kas ir atzīta un apmeklētāju mīlēta.⁹⁰ Mūsu pamatojumi ņēma vērā igauņu pieredzi un viņu reģionālās politikas uzdevumus, kas tika atzīmēti Inese Vaideres un līdzautoru grāmatā. “Igaunijā jau 1991.gadā tika izstrādāti reģionālās attīstības galvenie stratēģiskie virzieni tuvākajiem gadiem. Reģionālās politikas galvenie uzdevumi Igaunijā akcentē uzņēmējdarbības radīšanu reģionos, komunikāciju infrastruktūras attīstībā, lauku ekonomikas veicināšanu un tāpat arī primāro pakalpojumu nodrošināšanu valstī.”⁹¹ Tas norāda, ka arī igauņi veido atgriezenisko saiti ar iedzīvotājiem.

Kā mēs varam redzēt, tad mērķi, domājot par reģionu attīstību, kaimiņvalstu dokumentos ir līdzīgi, kas norāda uz to, kāpēc pēc informācijas dodas tieši uz veiksmīgiem kaimiņvalstu piemēriem. Iepazīstoties ar pieejamo informāciju igauņu elektroniskajā mājaslapā⁹², redzams, ka nacionālas un reģionālas nozīmes daudzfunkcionālo centru tīklu Igaunijā veido Tallinas, Pērnavas (Igaunijas DR), Tartu (Igaunijas DA) un Jehvi (Igaunijas ZA) koncertzāles.

Vairāki 2008.gada pētījuma eksperti, pamatojot nepieciešamību veidot reģionālo daudzfunkcionālo centru tīklu, norāda, ka šādi centri Igaunijā darbojas jau vairākus gadus. Eksperti stāsta, ka šie centri ir veiksmīgi izvietoti dažādos Igaunijas reģionos, tie ir novietoti maģistrālo ceļu krustpunktus veidojošās pilsētās, kas padara šos centrus vienādi pieejamus citu apkārtējo pilsētu iedzīvotājiem. Katras reģionālās koncertzāles lielajā zālē ir aptuveni

⁹⁰ Concert.ee. *Estonia Concert Hall*. Pieejams: <http://www.concert.ee/estonia-concert-hall>

⁹¹ Inese V., Edvīns V. un citi. *Reģionālā politika un pašvaldību attīstība Eiropas Savienībā un Latvijā*. Rīga: Latvijas Universitātes Akadēmiskais apgāds, Latvijas Statistikas institūts, 2006

⁹² Concert.ee. *Eesti Konsert*. Pieejams: <http://www.concert.ee/musicinestonia>

900 vietas, un to skaits ir maināms, atkarībā no pieprasījuma.⁹³

Kā tika secināts 2008.gada pētījumā vēl pirms koncertzāļu izveides, tad, ņemot vērā Igaunijas pieredzi, ekonomiskās krīzes draudus un apstākli, ka daudzu daudzfunkcionālo centru izveidošanas un darbības risku novēršana ir atkarīga no šobrīd vēl nezināmiem risinājumiem, būtu ieteicams centru būvniecību Latvijas reģionos organizēt pakāpeniski. Šī brīža situācija liecina, ka centru būvniecība Latvijā notiek pakāpeniski, ņemot vērā to, ka darbības starpība ir vismaz viens gads. Par reģionālo koncertzāļu darbību un reģionu izvēli varēs sīkāk iepazīties nākamajā apakšnodaļā.

3.2.Reģionālo koncertzāļu raksturojums

No apskatītajiem Latvijas plānošanas reģioniem, bakalaura darba ietvaros tiks analizēti un salīdzināti trīs reģioni – Kurzemes, Vidzemes un Latgales. Gan reģionu centros esošie valsts finansētie teātri, gan nu jau arī reģionālās koncertzāles Latvijā vairs nav tikai projektu skices, bet noteiktas vietas, kur risinās vai vēl tikai notiks darbība ne tikai kultūras, bet dažādās platformās un pakalpojumu jomās.

Igaunijā šobrīd pastāv četras – Pērnavas, Jehvi, Tallinas un Tartu Vanemuines koncertzāles, savukārt, piemēram, kaimiņvalstī Lietuvā joprojām tieši reģionālās nozīmes daudzfunkcionālie centri nav uzbūvēti. Latvijā kultūras dzīve norisinās Cēsu, Jūrmalas, Rīgas, Rēzeknes, Siguldas un oktobrī arī jau Liepājas koncertzālēs. Kā reģionālie daudzfunkcionālie attīstības centri jeb reģionālās un nacionālās nozīmes koncertzāles šobrīd ir, pamatojoties uz to, ka Liepājas koncertzāle vēl tiek būvēta un tikai oktobrī plānota atvēršana, tad tādas Latvijā ir trīs. Bakalaura darba ietvaros sīkāk tiks apskatītas un analizētas trīs reģionālās koncertzāles: Latgales vēstniecība “Gors”, Vidzemes koncertzāle “Cēsis” un Liepājas koncertzāle „Lielais dzintars”.

Daudzfunkcionālo centru būvniecība tika finansēta no trīs avotiem – ES fondiem, Latvijas valsts un attiecīgās pašvaldības līdzekļiem. Pirms plāna realizācijas un būvēšanas tika pētīti vairāki Latvijas reģioni un republikas pilsētas, lai noteiktu un atrastu vispiemērotāko vietu reģionālo koncertzāļu būvniecībai. Izvēloties konkrētās vietas, tad tika

⁹³ Baltic Institute of Social Sciences. *Nacionālas un reģionālas nozīmes daudzfunkcionālo centru izveides sociāli ekonomiskais pamatojums*. Rīga, 2008

veidotas stratēģijas, kuru izveidošana neiztika bez iepazīšanās ar citu valstu projektiem, kas ir Igaunija un Skandināvijas valstis.

Kā tika pamatots Baltijas Sociālā institūta pētījumā – “pārdomāts daudzfunkcionālo centru izvietojums reģionos ļauj sasniegt vairākus būtiskus ar reģionālo attīstību, kultūras pieejamību un ekonomisko efektivitāti saistītus mērķus. Raugoties no reģionālās plānošanas un kultūras pieejamības viedokļa, daudzfunkcionālajiem centriem ir jābūt izvietotiem tādās pilsētās, lai tie būtu vienādi ērti sasniedzami no citām tuvējām pilsētām.”⁹⁴ Apskatot Latvijas pilsētas, šim kritērijam vislabāk atbilst Rēzekne, kura atrodas maģistrālu ceļu krustpunktos, kas līdz ar to ir labāk sasniedzama no vairākām tuvējām reģiona pilsētām.

“Atšķirībā no Vidzemes un Kurzemes, kur nepieciešamības būvēt daudzfunkcionālos centrus pamatošanai tiek izmantots plašāks argumentu spektrs, runājot par Latvijas austrumu reģionu, priekšplānā tiek izvirzītas reģiona sociālās vides attīstības vajadzības un optimālākie veidi to apmierināšanai.”⁹⁵ Kā pirmā reģionālā koncertzāle, kura uzcelta no pašiem pamatiem, ir Latgales vēstniecība GORS, kas ir atrodama Rēzeknē, kas bieži vien avotos tiek dēvēta kā pilsēta - Latgales sirds.

Kā norādīts koncertzāles elektroniskās mājaslapas avotā, tad arhitektūras projektu konkursā 2008. gadā uzvarēja Ulda Baloža un Daigas Bikšes darbs ar devīzi "Zīdaste". Viss būvniecības process noslēdzās ar to, ka būvniecības uzņēmums "Arčers" nodeva ekspluatācijā 2010. gadā būvēt sāktu Austrumlatvijas reģionālo daudzfunkcionālo centru.⁹⁶ “Vizuālā identitāte ir veidota, balstoties uz zīmola pamatvērtībām un galveno ideju par Latgales vēstniecību un darbībā esošu radošo garu. Izmantojot grafiskus izteiksmes līdzekļus, identitāte izceļ un svin Latgales kultūras galveno mantojumu – valodu. Ar spilgtu dzīvīgumu tiek identificētas un uzsvērtas niansētas atšķirības no latviešu valodas, kas padara latgaliešu valodu īpašu un krāsainu.”⁹⁷

Svarīgi reģionu attīstībā un iedzīvotāju dzīves kvalitātes līmeņa celšanā ir sociālā un kultūras infrastruktūra. Līdzās Rēzeknes jaunuzceltajam daudzfunkcionālajam centram labiekārtota arī apkārtējā teritorija aptuveni 3,5 hektāru platībā. Kā liecina mājaslapā esošie informācijas avoti – “centra apkārtnē ierīkota gājēju iela, bruģēti celiņi un autostāvieta 170

⁹⁴ Baltic Institute of Social Sciences. *Nacionālas un reģionālas nozīmes daudzfunkcionālo centru izveides sociāli ekonomiskais pamatojums*. Rīga, 2008

⁹⁵ Turpat.

⁹⁶ Latgalesgors.lv. *Pirmā koncertzāle Latvijā*. Pieejams: <http://www.latgalesgors.lv/lv/pirma-koncertzale-latvija>

⁹⁷ Latgalesgors.lv. *Vizuālā identitāte*. Pieejams: <http://www.latgalesgors.lv/lv/node/125>

automašīnām, pie upes izbūvētas terases veida kāpnis, uzstādītas strūklakas un soliņi, izveidoti apstādījumi un veikti apzaļumošanas darbi.”⁹⁸ Attiecīgi izvērtējot teorētiskos rādītājus, tad daudzfunkcionālais centrs pilsētā, pateicoties labai infrastruktūrai un dzīves vietas atmosfērai, stiprinās vietējo iedzīvotāju patriotismu, kā arī samazinās iedzīvotāju vēlēšanos pamest pilsētu un doties dzīvot citur, kas ir svarīgs dzīves kvalitātes līmeņa rādītājs.

Pirms reģionālo koncertzāļu būvniecības iepriekšminētajā pētījumā atspoguļotie dati rāda, ka Vidzemē ir trīs samērā spēcīgi kultūras aktivitāšu centri – Valmiera, Cēsis un Sigulda. Skaidrots tā, ka Sigulda iedzīvotāju skaita ziņā ir samērā maza pilsēta un tā atrodas tuvu Rīgai, tad reģionālā daudzfunkcionālā centra izveidošanai piemērotākas pilsētas ir Cēsis vai Valmiera. Attiecīgi rezultātiem, kā mēs šobrīd varam redzēt, Vidzemes reģiona koncertzāles mājvieta ir Cēsis, kas ir otrā daudzfunkcionālā koncertzāle Latvijā.

Kā liecina Cēsu koncertzāles mājaslapas elektroniskajos avotos atrastā informācija - Cēsu Viesīgās biedrības nams ieguvis jaunus apveidus. 1914. gada nogalē atklātā vēsturiskā nama sienas 2010. gadā tika nojauktas līdz pamatiem. “Vidzemes koncertzāle “Cēsis” nu stājusies Viesīgās biedrības nama vietā. Jaunā nama grafiskā simbola autors ir mākslinieks Ilmārs Blumbergs. Uzrakstam “Cēsis” viņš izvēlējies latviskās vizuālās identitātes pamatvērtību – ģeometrisko ornamentu kā zīmi vēstures pārmantojamībai un turpināmībai. Jaunās kultūras pils siluets ir augšupietiecīgs, sasaucoties ar Jāņa baznīcas smaili un dāvājot skatu uz Vidzemes skaistajām tālēm.”⁹⁹ Lasot aprakstus var secināt, ka katra reģiona koncertzālei ir svarīgs vēsturiskais mantojums un savu funkciju stiprināšana.

Cēsu priekšrocība, Baltijas Sociālā institūta veiktajā pētījumā, ekspertuprāt, ir pilsētas kultūras dzīves aktivitāte un pilsētvides piemērotība brīvdabas uzvedumiem – kā pozitīvi piemēri tiek minēti Cēsu mākslas festivāls, Vidzemes kamerorķestra darbība un Cēsu pilsdrupas, kā dabiska vide dažādu kultūras pasākumu rīkošanai. Kā norāda eksperti, Cēsu aktīvās kultūras dzīves pamatā ir trīs resursi – pašvaldības kultūras centra darbinieku un vietējo uzņēmēju entuziasms, un Cēsu mūzikas vidusskolas darbība.¹⁰⁰

Izvērtējot Kurzemes reģionu, tika aplūkotas trīs pilsētas – Liepāja, Kuldīga un Ventspils. “Liepājai, kaut arī tā nav reģiona viduspunkts, ir bagātas kultūras tradīcijas, kas atsver tās grūtāku sasniedzamību Talsu un Ventspils rajonu iedzīvotājiem. Reģionālie

⁹⁸ Latgalesgors.lv. *Vizuālā identitāte*.

⁹⁹ Cesukoncertzale.lv. *Par koncertzāli*. Pieejams: http://cesukoncertzale.lv/par_koncertzali/

¹⁰⁰ Baltic Institute of Social Sciences. *Nacionālas un reģionālas nozīmes daudzfunkcionālo centru izveides sociāli ekonomiskais pamatojums*.

pārstāvji norāda, ka viens no daudzfunkcionālā centra izveidošanas galvenajiem mērķiem ir Liepājas simfoniskā orķestra „mājvietas” radīšana, tādējādi radot jaunu impulsu tā mākslinieciskās darbības attīstīšanai.”¹⁰¹

Tāpat kā citas koncertzāles, arī “Lielais dzintars” pārstāvēs ne tikai reģionu, bet arī pilsētas profesionālo mākslas un kultūras dzīvi. Liepājas reģionālās koncertzāles atklāšana tiks atzīmēta mēneša garumā, atklājot katru zāli atsevišķi, kā vēsta mediji. Liepājas koncertzāle „Lielais dzintars” izmaksā 33 miljonus eiro. Lielāko finansējuma daļu sedz Liepājas pašvaldība (57,14%), tad Eiropas reģionālās attīstības fonds (38.09%) un nepilni pieci procenti sedz valsts budžets.¹⁰² Pēc 2015.gada rudens atklāšanas “Lielais dzintars” būs Latvijas trešā daudzfunkcionālā reģionālā koncertzāle, kurai darbības gaitas un pirmie secinājumi lielākoties būs tikai nākamajā gadā, toties ņemot vērā gatavošanās procesus un faktu, ka programma jau tiks publicēta 2015.gada maijā, tad autore uzskata, ka jau šobrīd var salīdzināt visas trīs Latvijas reģionālās koncertzāles.

Turpinājumā, lai analizētu reģionālo koncertzāļu ietekmi uz reģionu, tad nepieciešams salīdzinājums un darbības apraksts, lai saskatītu līdzības vai atšķirības, kas konkrēto koncertzāli padara par nacionālas un reģionālas nozīmes centru.

3.3.Reģionālo koncertzāļu salīdzinājums

Daudzfunkcionālie reģionālās attīstības centri jeb Latvijas reģionālās koncertzāles savu darbību un būvniecības darbus sāka pakāpeniski, vienmērīgi apzinoties mērķus un uzdevumus, lai sasniegtu maksimālo efektu. “Ilgtspējīgas dimensijas galvenie elementi ir ekonomiskie, sociālie un vides. Dimensija rada ideju, informācijas kustību un globalizē iespējas.”¹⁰³ Ja par ilgtspējīgumu un nākotnes attīstību var noskaidrot, analizējot viedokļus jeb veicot kvalitatīvo daļu, tad uzzināt sākotnējos mērķus un veikt darbības salīdzinājumu, var, pētot reģionālo koncertzāļu programmas, tehnisko aprakstu un esošo pakalpojumu klāstu, ko tās piedāvā.

Autore ir izveidojusi tabulu (skat. pielikums Nr.3), kur visas trīs Latvijas reģionālās

¹⁰¹ Baltic Institute of Social Sciences. *Nacionālas un reģionālas nozīmes daudzfunkcionālo centru izveides sociāli ekonomiskais pamatojums.*

¹⁰² LTV Latvija – Latvijas sabiedriskie mediji. Koncertzāle “Lielais dzintars” ceļā uz gatavību. *Kultūras ziņas.* Pieejams: <http://ltv.lsm.lv/lv/raksts/25.03.2015-koncertzale-lielais-dzintars-cela-uz-gatavibu.id46383/>

¹⁰³ Römpczyk, Elmar. *Gribam ilgtspējīgu attīstību.* Rīga, 2007.

koncertzāles tiek salīdzinātas pēc to piedāvājuma un apraksta datiem (pielikumā var redzēt, ka par Liepājas koncertzāli informācija nav pilnīga, jo būvniecība ir procesā), tās tiek sarindotas secīgi pēc to izveides un darbības laika, kas pārskatāmi parāda vispārīgos datus, kas ļauj vizuāli izvērtēt būves funkcionalitātes īpašības un arī līdzības, kas ņemtas vērā būvniecības procesā. Lai izveidotu tabulu, autore izmantoja pieejamo informācijas aprakstu esošo koncertzāļu mājaslapās un intervijās, savukārt, par trešo, vēl nepabeigto koncertzāli, informācija tika iegūta elektroniskajos resursos, kur Liepājas valdes locekļi jau uz doto brīdi spēja norādīt uz koncertzāles plāniem un darbības jomu. Turpinājumā autore analizēs svarīgākos faktorus, kas tika ņemti vērā visām koncertzālēm, plānojot būvniecību, tāpat arī analizēs atšķirības, un tas viss tiks skatīts attiecībā uz reģiona attīstību.

Katrai koncertzālei ir savs stāsts, misija un vīzija. Neskatoties uz jauno ēku, kas izceļas uz pilsētas kopējā tēla, katra koncertzāle saglabā oriģinalitāti un viens no mērķiem ir saglabāt kultūrvēsturiskās tradīcijas, lai arī, pildot nacionālas nozīmes centra funkcijas, joprojām tiktu saglabātas savas novada vai pilsētas, arī visa reģiona raksturojošās īpašības. Kā viens no pirmajiem piemēriem, kāpēc tas varētu labi izdoties, kā mēs redzam aprakstā (skat.pielikums Nr.3), ir tas, ka - kā reģionālo koncertzāļu vadītāji jeb valdes locekļi - darbojas tieši vietējie cilvēki, kuriem tā ir piederoša teritorija, kuri var savu stāstu, darbojoties koncertzālēs, uzlabot un papildināt, balstīties iepriekšējā pieredzē.

Salīdzinot būvniecības datus, tad vislielākā kopējā izmaksu summa un platība ir Liepājas koncertzālei, tad secīgi Rēzeknes un Cēsu. Būvniecības mērķis bija pielāgot koncertzāli katram reģionam maksimāli augstā līmenī, tāpat arī saprast kādi vietējie mākslinieki un kāda nepieciešamība viņiem būs pēc telpas izmantojuma, piemēram, Liepājas simfoniskais orķestris, kuram Liepājas koncertzāle būs jaunās mājas, kad tiks pabeigta būvniecība. Katrs reģions savu koncertzāli plānoja, izvērtējot piedāvājumus un izvēloties piemērotāko variantu, kas arī kopā sastādīja izmaksas. “Nozīmīga loma kultūrtelpā ir profesionālajai mākslai. Tā ietekmē un veido nacionālo identitāti, stiprina piederību Latvijai, tai ir arī liels sabiedrības integrācijas potenciāls. Latvijas kultūras telpai piederīgas ir gan latviešu, gan cittautiešu izcilības, kuru vārdi pazīstami Eiropā un pasaulē.”¹⁰⁴

Sasniegt Eiropas līmeni un uzbūvēt akustiski profesionālas telpas, kur varētu viesoties dažādu jomu mākslinieki un varētu notikt dažāda līmeņa projekti, bija svarīgs punkts ēkas plānošanā. Vairums ekspertu 2008.gada pētījumā uzskata, ka centrā ir jābūt

¹⁰⁴ LR KM. *Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādnes (2012-2018)*. Rīga, 2011

akustiskajai zālei, kurā varētu rīkot gan koncertus, operas, baleta un teātra izrādes, gan konferences. “Piedāvāto koncertu spektram būtu jāaptver gan klasisko, gan populāro izklaidējošo mūziku. Tāpat eksperti uzskata, ka zālei ir jābūt transformējamai tādējādi, lai tur varētu rīkot izstādes un pieņemšanas, kas ļautu zāli izīrēt uzņēmējiem.”¹⁰⁵ Kā var redzēt pielikumā, tad katrai koncertzālei ir akustiski augstvērtīga lielā zāle, kas, kā minēts sīkākos aprakstos, ir pārbūvējama un pielāgojama attiecīgajam pasākumam. Visas koncertzāles, ar mērķi nodrošināt kvalitatīvas un profesionālas mākslas pieejamību visā Latvijā, domā par programmas dažādību – no muzikālu dramaturģiskiem uzvedumiem līdz plašizklaides pasākumiem, kas sniedz plašu pakalpojumu klāstu, kas ir pieejams ikvienam iedzīvotājam.

“Lai nodrošinātu reģionāla daudzfunkcionāla centra noslodzi, bija jāveido tādi projekti, kas ļautu izmantot centru pēc iespējas dažādiem mērķiem. Tāpēc, jo daudzveidīgāku funkciju veikšanai būs piemērots centrs, jo vairāk samazinās risks, ka tā darbība būs nerentabla.”¹⁰⁶ Kā piemērs, ir Cēsu un Rēzeknes telpas kinoteātrim, Liepājas simfoniskā orķestra telpas, Cēsu un Liepājas mūzikas vidusskolas telpas, Rēzeknes dzimtsarakstu nodaļa – tās ir telpas, kas neatkarīgi no lielās zāles noslodzes darbojas ikdienā un nodrošina to izmantojumu. Visām koncertzālēm kopīgas ir telpas, kur var rīkot seminārus, konferences un izstādes, kas aptver ne tikai kultūras un mākslas dzīvi, bet sasniedz potenciālos un esošos iedzīvotājus, kuri izmanto telpas mēģinājumiem un citiem organizatoriskiem risinājumiem.

Kā jauns infrastruktūras objekts, reģionālās koncertzāles ir viens no visbiežāk apmeklētajiem punktiem, kas tiek iekļauts apskates sarakstā tūristiem un ekskursantiem. Reģionālās koncertzāles nodrošina ekskursijas, izglītojošo un informatīvo informāciju vairākās valodās un, ja ir vēlme, tad kasēs iespējams iepazīties ar programmu un iegādāties biļetes. Veidojot pilnu pakalpojumu komplektu koncertzāles apmeklētājiem, ir pieejami arī ēdināšanas pakalpojumi, kas arī, domājot par tradīcijām, kā nosaukums vai produkti, tiek pielāgoti gan koncertzālei, gan reģionam, lai saglabātu oriģinalitāti, piemēram, Rēzeknes koncertzāles restorāns “Gords” (no latgaliešu valodas – “garšīgs”).

Kopumā salīdzinot reģionālās koncertzāles un to darbību, var secināt, ka tās tika veidotas, neatkāpjoties no sākotnējā mērķa radīt objektu, kas mazina teritoriālās atšķirības un piedāvā reģiona iedzīvotājiem tādus pakalpojumus, kas līdz tam bija iespējami tikai Rīgā.

¹⁰⁵ Baltic Institute of Social Sciences. *Nacionālas un reģionālas nozīmes daudzfunkcionālo centru izveides sociāli ekonomiskais pamatojums.*

¹⁰⁶ Turpat.

Iesniegtie projekti tiešām rada iespējas rīkot gan dažāda veida koncertus, gan konferences un izstādes, un tajā ir pietiekami daudz telpu citiem paredzētajiem mērķiem. Lai radītu atšķirību un unikalitāti, katrs reģions piedomā pie sava virsmērķa, sasaista stāstu ar vēsturi un lepojas ar savu vietu.

Šie dati tika apskatīti no viena skatu punkta, salīdzinot iepriekš veiktā pētījuma gaidas un esošo plānojumu, un koncertzāļu uzbūves rezultātus. Lai analizētu reģionālo koncertzāļu sociālekonomisko ietekmi uz reģionu un secinātu, un veidotu ieteikumus reģionālo koncertzāļu attīstības perspektīvai, tad turpinājumā autore analizēs veiktās kvalitatīvās daļas datus.

4. REĢIONĀLO KONCERTZĀĻU ATTĪSTĪBAS PERSPEKTĪVA

Attīstības perspektīva - tas ir ilgtermiņa redzējums uz kādu procesu. Latvijas reģionālo koncertzāļu programmas īstenošana turpinās, jo nav pagājis vēl pat vidējais termiņš (3 gadi), kopš kāda no koncertzālēm darbojas. Daudzi Latvijas mūzikas eksperti, kultūras pētnieki un mākslas cienītāji jau tagad atzīst, ka ar reģionālo koncertzāļu izveidošanu Rēzeknē, Cēsīs un Liepājā ir sperts nozīmīgs solis profesionālās kultūras pieejamības nodrošināšanai Latvijas novados.¹⁰⁷ “Lai saglabātu konkurētspēju, uzņēmumam ir nepieciešams kas vairāk par efektīvu ražošanas procesu, izmaksu kontroli un labu tehnoloģisko bāzi. Tam ir nepieciešams arī spēcīgs zīmols, motivēti darbinieki un vadītāji, kas ciena radošumu un izprot tā procesu. Uzņēmumam ir arī nepieciešams radīt produkciju un pakalpojumus, kas atbilst iedzīvotāju gaidām vai kas rada šādas gaidas.”¹⁰⁸

Balstoties uz iepriekš nosauktajiem reģiona attīstības ietekmes svarīgiem jēdzieniem – uz vietas balstītu pieeju, uzsvāra uz vietējiem, integrētu un visaptverošu attīstību, sadarbību un ilgtspēju – tad bakalaura darba ietvaros turpinājumā ir nepieciešams uzzināt, pirmkārt, reģiona daudzfunkcionālo centru vadītāju viedokli, kuri, kā eksperti šajā jomā, sniegtu reģionālo koncertzāļu attīstības perspektīvas ietvaru, otrkārt, arī reģiona pašvaldības pārstāvju viedokli, kuri sniegtu vērtīgu novērojumu arī no citas puses.

Šajā nodaļā autore iepazīstinās ar sākotnējiem bakalaura darba kvalitatīvās daļas mērķiem, to gaitu un norisi, tiks analizēti un izdarīti secinājumi par to, kāda loma reģionālajām koncertzālēm ir reģionu attīstībā.

4.1. Pētījuma metodoloģiskais apraksts

Bakalaura darba “Reģionālo koncertzāļu attīstības perspektīvas un darbības salīdzinājums” ietvaros autore veica pētījumu jeb darba kvalitatīvo daļu ar mērķi noskaidrot, kādas ir nākotnes attīstības perspektīvas reģionālajām koncertzālēm, salīdzinot trīs

¹⁰⁷ Latvijas Vēstneša portāls. *Kultūras pieejamība reģionos. Cik pietiekama? Pieejams:* <http://www.lvportals.lv/print.php?id=263141>

¹⁰⁸ ES dalībvalstu ekspertu darba grupa. *Eiropas darba kārtība kultūrai. Darba plāns kultūrai 2011.-2014.gadam.* Politikas rokasgrāmata, 2012

koncertzāles – Rēzeknes, Cēsu un Liepājas, lai izpētītu reģionālo koncertzāļu lomu reģionu attīstībā. Ņemot vērā attīstības faktoros un teorētisko daļu, autore spēs izvērtēt viedokļus, lai izdarītu objektīvus secinājumus.

Tā kā Latvijas teritorijas tīklu veido trīs daudzfunkcionālie jeb nacionālās un reģionālās nozīmes centri, tad primāri ir jāaptaujā pārstāvji no reģionālajām koncertzālēm, tātad mērķa grupa ir reģionālo koncertzāļu vadītāji un pašvaldības pārstāvji, jo koncertzāles ir pašvaldības SIA (sabiedrības ar ierobežotu atbildību). Netika veikta speciāla izlase, bet tika uzrunāti konkrētā reģiona pārstāvji, kur galvenais kritērijs bija, ka tam ir jābūt pētāmā novada iedzīvotājam un jādarbojas vai nu koncertzāles, vai nu pašvaldības institūcijā.

Apskatāmo jautājumu lauks ir ļoti plašs, jo, pirms izdarīt secinājumus par nākotnes attīstību, ir jāizvērtē esošā situāciju un koncertzāļu darbība. Pētījuma uzdevumi ir noskaidrot katra reģiona ieguvumus un iespējas, iepazīstot darbību pirms un pēc reģionālajām koncertzālēm, tāpat viens no uzdevumiem ir novērtēt sadarbību pilsētu, novadu un reģionu starpā, kā arī sniegt viedokļu apkopojumu, lai kopumā novērtētu reģionālo koncertzāļu darbību un attīstības perspektīvas.

Pētījuma ietvaros izmantota kvalitatīvā pētīšanas metode, jo tā sniedz padziļinātāku izpratni par cilvēku pieredzi un motīviem, kas arī ļauj izvēlēties atbilstošāko metodoloģiju katram indivīdam. Kā sākotnējie pētījuma instrumenti tika plānotas daļēji strukturētās tiešās intervijas ar visiem respondentiem, bet intervējamo izvēlēs pēc vai ierobežotās iespējas nokļūt respondentu dzīves vietā dēļ, tika izmantotas arī telefonintervijas. Vairāku pētījuma metožu izmantošana nodrošina iespēju vispusīgāk apzināt dažādus viedokļus, tāpēc autore analīzei izmantoja arī citu pētījumu kvantitatīvos datus, kur iegūts iedzīvotāju jeb kultūras patērētāju viedoklis, bet par to sīkāk tiks aprakstīts turpinājumā.

Izpētei intervijas pētījuma jautājumi tika sadalīti pa trīs tēmu blokiem:

- darbība un kultūrpolitika (ekonomiskais, sociālais un kultūras vides iesaistīšana, sniegtie pakalpojumi un darbības raksturojums);
- sadarbība un ilgtspēja (iedzīvotāju līdzdalība un atsauksme, pašvaldības un citu reģionu iesaiste);
- attīstības perspektīvas (situācijas salīdzinājums, viedoklis par attīstību un nākotnes iespējām).

Lai iegūtu atbildes par šīm tēmām, tika izvirzīti konkrēti jautājumi un, balstoties iepriekš izstrādātās jautājumu vadlīnijās (skat. pielikums Nr.4), autore pielāgojās katram respondentam un atrada atbilstošu pieeju vai kopīgu valodu, kas, savukārt, ļāva iegūt patiesu un detalizētu informāciju. Atbildes uz jautājumiem tika vērstas tādā veidā, lai uzzinātu tieši vadītāju situācijas novērtējumu un viedokli par reģionālo koncertzāļu attīstības perspektīvu.

Reģionu pārstāvju jeb savā jomā ekspertu interviju mērķis ir noskaidrot, kāda ietekme ir uz reģionu attīstību, kultūras, sociālo un ekonomisko vidi, izveidojot reģionālās nozīmes daudzfunkcionālo centru tīklu, un kāda ir, viņuprāt, attīstības perspektīva. Kopā tika veiktas piecas ekspertu jeb reģiona pārstāvju intervijas - divas tiešās un trīs telefonintervijas, kas apskatāms zemāk tabulā.

Nr.p.k	Intervējamais	Amats	Intervijas veids
1.	Diāna Zirniņa	Latgales vēstniecības GORS vadītāja	Daļ.strukt.
2.	Guntis Rasims	Rēzeknes novada domes deputāts	Daļ.strukt.
3.	Jānis Rozenbergs	Cēsu novada domes priekšsēdētājs	Telefonint.
4.	Inese Zagorska	Vidzemes koncertzāles CĒSIS programmu direktore	Telefonint.
5.	Baiba Bože	Liepājas koncertzāles "Lielais dzintars" vadītāja	Telefonint.

Pētījuma dati tika ievākti laikā no 2015.gada 20.marta līdz 30.aprīlim. Kopumā autore reģiona pārstāvju atsaucību vērtē pozitīvi, jo sasniegtie respondenti veltīja savu laiku un atsaucās arī uz nepieciešamajiem labojumiem. Bet bija arī elektroniskajos pastos uzrunātie reģiona pārstāvji, kuri neatbildēja uz aicinājumu piedalīties bakalaura pētījumā vai arī datu vākšanas perioda beigās, mainīja savu viedokli un tomēr nepiedalījās. Tā kā sākotnējais plāns bija iegūt vismaz piecas tiešās intervijas, tad kopumā iegūtie dati ir apmierinoši un turpinājumā autore analizēs iegūtos datus.

4.2.Iegūto datu analīze

Kā norādīts Eiropas kultūras darbības plānā, tad vietējā un reģionālajā līmenī ir

nepieciešama stratēģiskāka ilgtermiņa pieeja kultūrā balstītai attīstībai. Tādējādi nozarei ir obligāti jāspēj apmierināt un arī radīt jaunus pieprasījuma veidus, kas balstās ne tikai produkta funkcionalitātē, bet tā vietā izriet no individuālajām un kolektīvajām vēlmēm.¹⁰⁹ Sabiedrības viedoklis ir svarīgs, jo apmierinātība ir viens no faktoriem, kas nosaka dzīves kvalitātes līmeni, un tādējādi abpusēja organizācijas un patērētāja veiksmīga apmaiņa ir labs piemērs turpmākai izaugsmei un sadarbībai. Sabiedrība, šī jēdziena plašākā nozīmē, ir sociāla sistēma, kas ietver gan atsevišķus indivīdus, gan visdažādākās sociālās grupas.

Visobjektīvāk iedzīvotājus, kuri izmanto reģionālās koncertzāles pakalpojumus, var vērtēt pārstāvji, kuri ar to saskaras ikdienā un kuriem ir svarīgs šis aktivitātes rādītājs. Šajā apakšnodaļā autore analizēs gan esošos veiktos pētījumus, gan citu pētnieku rezultātus, kas attiecas uz reģionu attīstību un cilvēku līdzdalību, tāpat arī izvērtēs savu kvalitatīvās metodes ietvaros gūto informāciju.

Pirms analizēt interviju datus, autore vēlas pievērst uzmanību iedzīvotāju viedoklim saistībā ar reģionālajām koncertzālēm un reģionu attīstību, kas tika iegūts Latvijas iedzīvotāju patēriņa pētījuma rezultātā un citu pētnieku novērojuma datus.

4.2.1. Sabiedrības līdzdalība un viedoklis

VARAM metodiskajā materiālā uzsver, ka viens no demokrātiskas valsts iekārtas priekšnosacījumiem ir sabiedrības tiesības līdzdarboties valsts un pašvaldību attīstības politikas izstrādāšanā un pārvaldībā. Iedzīvotāju līdzdalības tiesības garantē arī Latvijas Republikas Satversme.¹¹⁰ Dokumentā norāda, ka teritorijas attīstības plānošana attiecas arī uz sabiedrības interesēm, iespaidojot iedzīvotāju dzīves vides kvalitāti un iespējas realizēt savas pamattiesības. “Valsts, privātais sektors, nevalstiskas organizācijas, pārvaldes institūcijas var palīdzēt cilvēkam veidot labvēlīgus dzīves priekšnosacījumus, statistika var apgādāt mūs ar vidējiem aritmētiskajiem rādītājiem un starptautiskiem salīdzinājumiem, tomēr reālā dzīves kvalitāte būs atkarīga no indivīda paša.”¹¹¹ Iedzīvotāji atšķiras un var tiek

¹⁰⁹ ES dalībvalstu ekspertu darba grupa. *Eiropas darba kārtība kultūrai. Darba plāns kultūrai 2011.-2014.gadam*. Politikas rokasgrāmata, 2012

¹¹⁰ VARAM. *Metodiskais materiāls “Pašvaldības, iedzīvotāju un uzņēmēju interešu saskaņošana – sabiedriskā apspriešana kā instruments”*. Rīga, 2011

¹¹¹ Bela, Baiba un Tisenkopfs, Tālis. *Dzīves kvalitāte Latvijā*. Apgāds „Zinātne”, 2006. Pieejams: http://www.president.lv/images/modules/items/PDF/item_1124_Dzives_kvalitaate_Latvija.pdf

dalīti pa interešu grupām, bet tas nemaina faktu, ka institūcijām ir jāņem vērā visu iedzīvotāju viedoklis.

Līgas Baltiņas promocijas darbā par reģionālo attīstības plānošanu tika veikta aptauja, kur respondentiem bija iespēja minēt citus svarīgus Latvijas reģionālās attīstības pasākumus bez jau aptaujā nosauktajiem. Respondentu lielākā daļa kā citus pasākumus atzīmēja ekonomiskās aktivitātes sekmēšanu, nepieciešamību pēc sasniedzamības uzlabošanas un arī savstarpējās sadarbības veicināšanu.¹¹² Šeit parādās jau iepriekš nosauktie ilgtspējīgas attīstības jēdzieni – sadarbība, savienojamība un vietējo aktivitāte, tikai šoreiz šādu viedokli ir izteikusi sabiedrība. Kā svarīgākā risināmā problēma reģionu līmenī tika nosaukta infrastruktūras uzlabošana, kas nozīmē, ka iedzīvotājiem ir vēlme pēc sakoptas vides un viņiem tas rūp. Pašvaldību aptauja parādīja, ka reģionālo attīstību Latvijā visvairāk ietekmē politiskie, ekonomiskie un sociālie faktori kā atzina Līga Baltiņa, kas sasaucas ar bakalaura darba pētāmo jautājumu.

Pēdējo gadu laikā arvien vairāk tiek pētīts sabiedrības viedoklis un iesaiste kultūras un sabiedriskajos procesos. Culturelab īstenotais pētījums “Latvijas iedzīvotāju kultūras patēriņš un līdzdalība kultūras aktivitātēs 2007-2014” analizēja gan apmierinātību ar pieejamo kultūras piedāvājumu, gan līdzdalību kultūras aktivitātēs, kā arī jauno kultūras infrastruktūras objektu atpazīstamību un gatavību tos apmeklēt. Tā kā daudzfunkcionālos centrus ir plānots izmantot profesionālās kultūras pasākumu pieejamības paaugstināšanai reģionos, tad būtiska loma ir arī kultūras lomai cilvēka dzīvē.

Culturelab pētījumā kopumā 63% aptaujāto novērtē, ka kultūra viņiem personīgi ir ļoti svarīga (desmit punktu skalā sniedz vērtējumu 7-10). Desmit punktu skalā vidējais Latvijas iedzīvotāju vērtējums kultūras svarīgumam sev personīgi ir 7,2 punkti, ko var vērtēt kā salīdzinoši augstu rādītāju.¹¹³ Lai gan absolūtais vairākums iedzīvotāju novērtē, ka ir apmierināti ar sev pieejamajām iespējām apmeklēt kultūras pasākumus, katrs otrs arī apgalvo, ka vēlētos biežāk.

Kā tika noskaidrots, visbiežāk iedzīvotāji apmeklē kultūras pasākumus savā pilsētā vai pagastā, īpaši pilsētas vai novada svētkus, izteikti liels ir arī to iedzīvotāju īpatsvars, kuri vismaz reizi gadā dodas uz pasākumiem Rīgā.¹¹⁴ Tas, ka visbiežāk cilvēki apmeklē

¹¹² Baltiņa, Līga. *Uz vietu balstītas pieejas izmantošana reģionālās attīstības plānošanas pilnveidošanai Latvijā*. Promocijas darbs. Latvijas Universitāte - Rīga, 2014

¹¹³ Klāsons, Gints, Baiba Tjarve, Anda Laķe u.c. *Latvijas iedzīvotāju kultūras patēriņš un līdzdalība kultūras aktivitātēs 2007 – 2014: pētījuma dati un statistika*. Culturelab, Rīga, 2014

¹¹⁴ Turpat.

pasākumus savā novadā nozīmē, ka ir interese pēc kultūras pasākumiem un apmierina arī sava novada iespējas, lai gan daudzi izvēlas apmeklēt Rīgu un ir gatavi mērot tālāku ceļu līdz notikuma vietai, tātad ir interese pēc citas kvalitātes pasākumiem. Reģionālās koncertzāļu darbība šajā gadījumā var aptvert abas šīs cilvēku grupas un piedāvāt - gan augsto kvalitāti, gan pieejamību.

Aptaujas anketā kopumā tika iekļautas 25 dažādas kultūras un izklaides aktivitātes, lai analizētu iedzīvotāju kultūras patēriņu. Tas arī liecina, ka kultūrā ieinteresētā auditorija jau šobrīd ir tajā aktīva, un materiālo iespēju uzlabošanās drīzāk palielinātu esošā apmeklējuma regularitāti, nevis piesaistītu kultūras apmeklējumā vairāk iedzīvotāju.¹¹⁵ Kopumā šie rezultāti liecina, ka Latvijas iedzīvotāji ir ieinteresēti apmeklēt un saskata nepieciešamību pēc kultūras aktivitātēm.

Viens no Culturelab pētījuma uzdevumiem bija noskaidrot, cik ļoti iedzīvotāji atpazīst Latvijas infrastruktūras objektus. Rezultātā Latvijas Nacionālās bibliotēkas jaunā ēka un Dzintaru koncertzāle bija atpazīstamākie no tiem deviņiem, kuri tika iekļauti aptaujā (skat.pielikums Nr.5). Rīgu dēvē par kultūras un aktivitāšu centru, tāpēc tas ir tikai pašsaprotami, ka 2014.gadā ir tādi rezultāti. Toties, tomēr katra reģiona iedzīvotāji atpazīst arī savā reģionā esošo jauno kultūras infrastruktūras objektu (piemēram, Kurzemē Liepājas koncertzāli, Latgalē - Latgales vēstniecību GORS u.tml.). Ņemot vērā, ka atpazīstamība un informētība par konkrētiem kultūras objektiem ir viens no priekšnosacījumiem to apmeklējumam, šie dati liecina, ka minēto iestāžu popularizēšana ir būtisks izaicinājums auditorijas piesaistē.¹¹⁶

Kādā intervijā Eva Bindere, latviešu vijolniece apgalvo, ka “ir jāsaprot, ka jebkurā valstī un jebkurā ekonomiskajā situācijā kultūra ir nepieciešama. Jāsaprot, ka kultūra ir virzītājspēks. Jebkurš cēsinieks var priecāties, ja uz koncertzāli atbrauc kāds rīdzinieks un atstāj savu naudu Cēsīs, pie reizes tur nakšņojot un pusdienojot. Tāpat koncertzāle ir arī ļoti veiksmīgs tūristu piesaistes punkts. Jebkuras kultūras iestādes pasaulē mērķis ir būt pieejamam apmeklētājam – lai tas būtu vietējais, vai apmeklētājs no citas pilsētas vai citas valsts.”¹¹⁷ Bakalaura darba autore, pamatojoties uz iepriekšējo intervijas citātu un Latvijas iedzīvotāju datiem, secina, ka arī sabiedrībai ir izpratne par ekonomisko, sociālo un kultūras

¹¹⁵ Klāsons, Gints, Baiba Tjarve, Anda Laķe u.c. *Latvijas iedzīvotāju kultūras patēriņš no līdzdalība kultūras aktivitātēs 2007 – 2014: pētījuma dati un statistika.*

¹¹⁶ Turpat.

¹¹⁷ Arterritory.com. *Viedokļi: kā vērtēt jauno Vidzemes koncertzāli CĒSIS?* Pieejams:

http://www.arterritory.com/lv/teksti/raksti/3645viedokli_ka_vertet_jauno_vidzemes_koncertzali_cesis/

procesu kā vienu no otra neatņemamu sastāvdaļu.

Culturelab secināja, ka sekojoši ilgtermiņā ir būtiski sekmēt iedzīvotāju interesi par kultūru kopumā un konkrētu pasākumu un aktivitāšu apmeklēšanu, tādējādi audzējot to auditorijas daļu, kura, pieaugot labklājībai, būs ieinteresēta un gatava savus ienākumus tērēt kultūras jomā. Lai gan kultūras infrastruktūras objektus atpazīst salīdzinoši daudz iedzīvotāju, tos apmeklēt tuvākā gada laikā ir gatavi un ieinteresēti nedaudzi.¹¹⁸ Tas ļauj izvirzīt jautājumu, vai un kā kultūras patēriņu reģionos ietekmē jaunie kultūras infrastruktūras objekti Rēzeknē, Cēsīs un Liepājā. Esošo situāciju varēs noskaidrot turpinājumā, kur tiks noskaidrots reģionālo koncertzāļu pārstāvju teiktais un veikta autores analīze.

4.2.2. Reģionu pārstāvju viedoklis

Šajā daļā tiks analizēti autores kvalitatīvajā daļā veiktie dati jeb izvērtēts iepriekš metodoloģijas aprakstā minēto intervējamo respondentu viedoklis, kas tika veikts gan telefonintervijās, gan daļēji strukturētās tiešajās intervijās, kur reģionu pārstāvji izteica savu viedokli par to, kādas vērtības iegūst reģions līdz ar reģionālo koncertzāļu darbību. Autore veica datu apkopojumu.

Pētījumu datu analīzes galvenā nozīme ir sniegt izmērāmus un pielietojamus rezultātus, uz kā pamata izdarīt secinājumus un pamatotus lēmumus. Lai pamatotu autores secinājumus un ilustrētu aptaujāto ekspertu viedokļus, šajā apakšnodaļā ir ievietoti interviju citāti. Iekavās aiz citāta ir norādīts reģiona pārstāvja vārds un profesija, jo tam ir nozīme, vai teiktais pieder reģionālo koncertzāļu vai pašvaldības pārstāvim. Iegūtajām intervijām veiktas transkripcijas, bakalaura pielikumā tiek pievienota viena daļēji strukturētās tiešās intervijas transkripcija (skat.pielikums Nr.6).

Balstoties ekspertu interviju datos, tiks atspoguļoti kopīgie un atšķirīgie (ja tādi bija par kādu tēmu bloku) viedokļi. Attiecība uz reģionu attīstību, tiks nosaukti galvenie faktori, kas ietekmē reģionālo koncertzāļu izveidošanas ieguvumus un iespējas, kā arī tiks piefiksēti reģionālo koncertzāļu vadītāju ieteikumi sekmīgai daudzfunkcionālo centru darbībai nākotnē.

¹¹⁸ Arterritory.com. *Viedokļi: kā vērtēt jauno Vidzemes koncertzāli CĒSIS?*

Reģionālās politikas pamatnostādņēs priekšplānā tiek izvirzīta policentrisma pieeja, nosakot pilsētām reģionu izaugsmes virzītājspēka un apkārtējo lauku teritoriju saliedētāja lomu. Kā mēs varam redzēt autores veidotajā salīdzinājuma tabulā (skat.pielikums Nr.3), tad par katras koncertzāles mājvietu tika izvēlēta platības ziņā gandrīz lielākā, acīmredzot, vispiemērotākā pilsēta savā reģionā – gan Rēzekne, gan Liepāja, gan Cēsis.

Mēs esam īpaši ar savu dislokācijas vietu, esam pietiekami tuvu Rīgai, bet tai par laikā esam sava reģiona [Vidzemes] centrs. /Jānis, Cēsu novada domes priekšsēdētājs/

Saistībā ar reģioniem ir noteikti vairāki valsts institūciju dokumenti (autore apskatīja otrajā nodaļā), kas plāno un nosaka stratēģijas un nostādnes reģionālās politikas jautājumos. Kā norādīja intervējamie reģionu pārstāvji, katrai koncertzālei ir sava stratēģija vairākiem gadiem, tā bija arī neatņemama sastāvdaļa projekta izstrādes posmā, kuras mērķus un uzdevumus šobrīd cenšas izpildīt pilnībā. Katras pašvaldības struktūrā ir izglītības, kultūras un sporta komiteja, kur kultūras plānošanas dokumentos ir arī izstrādāta sadaļa reģionālās koncertzāles jautājumiem.

“Tāds atsevišķs dokuments pašvaldībai nav, bet ir novada kultūras stratēģija, kur koncertzālei ir sava loma, tie ir tie galvenie dokumenti, kas nosaka.” /Jānis, Cēsu novada domes priekšsēdētājs/

Intervējot reģionu pārstāvjus jeb turpmāk ekspertus, visi vienprātis apzinās un apstiprina, ka daudzfunkcionālo centru izveides un funkcionēšanas ekonomiskais ieguvums ir ekonomiskās dzīves aktivizēšana reģionā, kas ir ieguvums arī vietējiem uzņēmumiem, ko rada kultūras pieprasījuma pieaugums, tūrisma attīstība un uzlabojusies infrastruktūra.

“Tie ir transporta, ēdināšanas, viesnīcas, poligrāfiskie pakalpojumi, kas nepieciešami koncertzālei. (..) Tas nozīmē, ka koncertzāle ir tā, kultūra ir tā, kas nes ekonomisko ieguvumu attīstībā.” /Inese, Vidzemes koncertzāles pārstāve/

Daži eksperti atzīst, ka jau pēdējos gados pašvaldība vairāk pievērta uzmanību un sakārtoja apkārtējo vidi, un bija manāmi infrastruktūras uzlabojumi, bet, uzbūvējot Eiropas līmeņa daudzfunkcionālo centru, pilsēta veido konkurētspējīgas pilsētas tēlu, kas ir līdz šim jauns objekts Latvijas infrastruktūras pieredzē.

“Infrastruktūra ir uzlabojusies un tas viss veicina kopējo ekonomiku. Ir cilvēki, kas atbrauca tikai, lai apskatītos koncertzāli, pilsētu, kā attīstās, protams, ka tas veicina vietējo ekonomiku, attīsta kultūrvidi, visas vides, ko aptver – tūrismu utt.” /Guntis, Rēzeknes novada domes deputāts/

Reģionu pārstāvji ir vienprātīgi, ka pilsēta ir tikai ieguvēja, ka ir šāds daudzfunkcionālais centrs. Paaugstinoties uzņēmēju skaitam, palielināsies darbavietas, kas iespējams atsauks atpakaļ izbraukušos vietējos iedzīvotājus, līdz ar to palielināsies iedzīvotāju skaits. Jau tagad veidojas jauni uzņēmumi, kas vēlas piedāvāt savus pakalpojumus. Kā piemērs, Liepāja pagaidām ir atšķirīga, jo nepieciešamības gadījumā šobrīd varētu, piemēram, visus koncerta 1000 apmeklētājus izguldināt pilsētas jau esošajās viesnīcās, tas nozīmē, ka pilsētu infrastruktūrai ir kur attīstīties un uzlaboties, lai sasniegtu maksimālo kvalitāti.

Pēc reģionālajām pamatnostādņēm - reģionu attīstības sekmēšanā būtiskākais tematiskais aspekts ir ekonomiskā aktivitāte – darbavietu un uzņēmumu radīšana un darbība, jo tie sniedz “nodarbinātības iespējas un līdz ar to labklājību iedzīvotājiem, stimulē iedzīvotāju palikšanu dzīvesvietās, samazinot teritoriju depopulāciju, kā arī rada ienākumus pašvaldību budžetos no nodokļiem, kas savukārt dod iespējas veikt ieguldījumus teritorijas infrastruktūras uzlabošanā, rezultātā kopumā paaugstinot iedzīvotāju dzīves kvalitāti.”¹¹⁹ Šis punkts ietver vairākus faktorus, kas apstiprinājās arī veiktajās intervijās, jo koncertzāļu un pašvaldību pārstāvji piekrita, ka koncertzāles darbība kopumā paaugstina iedzīvotāju dzīves kvalitāti.

“Šis ir ļoti nozīmīgs solis. Tas ir fantastiski veikts. Tas ir apbrīnojami, ka kultūras nozare spēj pacelt reģionu, lai cilvēki reģionā būtu apmierināti, kas sniedz veselīgu psiholoģisko un garīgo ietekmi. (..) Beidzot ir lauzta tā centralizācija un koncertzāle ir viena no tām iespējām.” /Inese, Vidzemes koncertzāles pārstāve/

Atbildot uz jautājumu par to, vai reģionālās koncertzāles nenomāks kultūras centru darbību, koncertzāļu pārstāvji atzina, ka par to tika domāts izstrādes posmā, un ir skaidrs, ka kultūras centrs ir cits līmenis, kam ir sava publika, kas izglīto un kopumā raisa iedzīvotājiem izpratni par kultūru un pašdarbības iespējām. Reģionālo koncertzāļu uzdevums nav līdzināties kultūras centriem, kuru pārklājums ir pa visu Latviju, kā uzsvēra vairāki eksperti. Daudzfunkcionalitāte un kvalitāte, augsta līmeņa profesionāli uzvedumi ir tas, kas ir koncertzāles pamatvērtība.

“Liepāja plāno ieiet reģionālo koncertzāļu tīklā tā, ka pati jaunus kultūras produktus neradīs,

¹¹⁹ Latvijas Republikas Ministru kabinets (LR MK). *Reģionālās politikas pamatnostādnes 2013.-2019.gadam*. Rīga, 2013

kas ir kultūras centriem, izņemot atsevišķus gadījumus, kas ir festivāls vai atklāšanas pasākums. Tā būs norises vieta ar ļoti labu infrastruktūru, akustiku, jaunākajām tehnoloģijām un iespēju citiem rīkot savus pasākumus.” /Baiba, Kurzemes koncertzāles vadītāja/

“Protams, mūsu stiprā puse ir šīs ēkas daudzfunkcionalitāte, akustiskās īpašības un kaut kurā mērā mēs pat varētu teikt šī ģeogrāfiskā atrašanās vieta Latgalē.” /Diāna, Latgales koncertzāles vadītāja/

Akustiskās zāles, varētu teikt, ir koncertzāles vērtība. Tās ir transformējamas, kas ļauj uz skatuves uzvest dažādu žanru un stilu māksliniekus, pasākumus un produktus. Piemēram, profesionālās mūzikas koncertus ir iespējams rīkot vienu vai divas reizes nedēļā, jo reģiona iedzīvotājiem nebūs tik daudz brīvā laika un finanšu resursu, lai koncertus apmeklētu vēl biežāk, tāpēc koncertzāļu pasākuma programmas speciālisti var nodrošināt dažādību, kas nepārklājas.

“Šovasar koncertzāle CĒSIS būs mājvieta festivāliem, visa vasara pārklāta ar festivāliem, piemēram, festivāls Baltica, starptautiskais čella festivāls (..).” /Inese, Vidzemes koncertzāles pārstāve/

Runājot par daudzfunkcionālo centru izveidošanas sociālo un kultūras ietekmi, eksperti atzīst, ka daudzfunkcionalitāte ir noteikti pluss, neskaitot to, ka var uz skatuves piedāvāt plašu profesionālās mākslas programmu, vēl ir mēģinājumu telpas, aprīkojums konferencēm, semināriem, tā ir mājvieta daudzu nozaru pārstāvjiem, kur jaunas telpas paver jaunu vietu produktīvai darbībai reģiona attīstības labā.

“Savs labums ir visam reģionam no Gora, kaut vai tāpēc, ka ir vieta, kur organizēt savus pasākumus. Ir pašvaldības, kas, piemēram, novads - iznomā telpas, uztaisa sev pasākumu.” /Guntis, Rēzeknes novada domes deputāts/

Koncertzāle ir jauna mājvieta vietējiem māksliniekiem, kas nodrošina pilnu telpu izmantojumu, piemēram, atvēlētās vietas reģionālo pārstāvju izstādēm un prezentācijām, Alfrēda Kalniņa Cēsu mūzikas vidusskolas mācību telpas, Liepājas simfoniskā orķestra mēģinājumu telpas, Liepājas mūzikas vidusskola, kas iespējami drīz sniegs jau esošo mākslu pavisam jaunā līmenī. Tā vēlme ir nākotnē uz skatuves vairāk sagaidīt arī vietējos profesionāļus, māksliniekus, jo tagad tā iespēja ir, jo tiek piedāvātas telpas.

Stratēģiskais solis, ka koncertzāles tika celtas un veidotas ir pareizs. Mēs neesam viena no lielākajām nācijām pasaulē (..) šāda infrastruktūra ļauj mums attīstīt šo profesionālās

mākslas potenciālu, ko mēs varam tālāk pasaulē pārdot. /Jānis, Cēsu novada domes priekšsēdētājs/

Un amatieri, un mākslinieki ir un allaž ir tā kustība, ir tā noslodze. Mēs esam ar to ļoti apmierināti. /Jānis, Cēsu novada domes priekšsēdētājs/

Savukārt, kā viens no nākotnes draudiem līdz ar to parādījās fakts, ka līdz ar telpu noslodzi, ir jāieplāno gada budžetā līdzekļi, lai veiktu telpu apsaimniekošanu. Zināms risks ir telpu nolietojums, un pēc pieciem, desmit gadiem, būs nepieciešams atjaunot, un radīsies jautājums, vai tam pietiks finansējuma.

“Telpas.. nu ir diezgan noslogotas, ja paskatīties to grafiku. Nepārtraukti kaut kas notiek, daudzi ekskursiju autobusi stāv stāvvietās.” /Guntis, Rēzeknes novada domes deputāts/

Autores veiktajā salīdzinājuma tabulā var redzēt, ka telpu plānojums ir plašs. Koncertzāļu pārstāvji lepojas, ka arī citās Latvijas pilsētās būs vieta, kur var aicināt gandrīz ikvienu mākslinieku, jo apstākļi tam būs nodrošināti. Organizēt profesionālās mākslas kolektīvu izbraukumus ir samērā dārgi, tieši tāpēc koncerttūres, pasaules slaveni filharmonieki un citu lielu mākslinieku uzstāšanās finansiāli ir izdevīgāk, ja vienā valstī ir vairāki izbraukumi ar pilnām skatītāju zālēm, kas izdevīgi abām pusēm. Kā piemēru min Eiropas simfonisko orķestru tūri, ko varētu veidot visas koncertzāles kopā, jo veiksmīgā sadarbībā taps kvalitatīvāks kultūras produkts, tā varētu būt viena no nākotnes iespējām, pateicoties koncertzāļu tīklam un augstajam akustikas līmenim.

“Profesionālās kultūras līmenis, tostarp mūzikas līmenis Latvijā varētu tikai augt. Latvija Eiropas kartē varētu tikai kāpināt savu līmeni un kapacitāti. Pavērs gan lokālu patriotismu, ka mēs atbalstām vietējo tirgu, gan globālu interesi.” /Baiba, Kurzemes koncertzāles vadītāja/

Ja Liepājā profesionālo kultūru sagaida un tā nepārsteidz vietējos iedzīvotājus, tad, piemēram, Rēzeknē tas ir savādāk, tāpēc katram reģionam, lai arī ēkas funkcijas ir līdzīgas, jāspēj pielāgoties sabiedrībai, jāprot saglabāt oriģinalitāti un jābūt spējai piedāvāt mākslu savam reģionam, saglabājot daudzfunkcionalitātes funkcijas. Ņemot vērā citu pieredzi, tomēr ir jāņem aspekti, kas ietekmē katru konkrēto vietu un ir jāpielāgojas.

“Un stāstā par Rēzekni, šis stāsts tikai veidojas un mēs šo stāstu tikai veidojam. (..) Rēzeknes brends tikai pilnveidojas un veidojas, un kaut kā cilvēki tad sāk apjaust jaunās pilsētas vērtības, kas rodas.” /Diāna, Latgales koncertzāles vadītāja/

“Jāņem vērā, ka Liepājā ir vairākas būves, kur nodarbojas ar sava žanra popularizēšanu. (..) Ir vairākas būves, kur mēs saturiski noteikti tie neesam. (..) Tas, kā mēs redzam savu lomu ir augstvērtīgs, kvalitātes ziņā, kultūras produkts.” /Baiba, Kurzemes koncertzāles vadītāja/

Jaunais objekts iedzīvotājiem un visiem citiem apmeklētājiem tikai raisa interesi, tieši tāpēc koncertzāļu vadība ir ieplānojusi un veic ekskursijas pa koncertzāli, piedāvā jebkuram interesentam iepazīties ar šo ēku un līdz ar to, sagatavo savus iespējamus klientus jeb iedzīvotājus, kuri apmeklēs koncertzāli - tas ir plāns visām koncertzālēm. Kā norāda arī eksperti - pieejamība un sadarbība ar sabiedrību ir jānodrošina augstā līmenī.

“Fakts, ka objekts ir jauns jau pats par sevi rosina cilvēku interesi to apmeklēt. Sākotnēji, esot jaunam objektam, protams, ka apmeklētāji būs no visām pusēm, tāpēc viens no faktoriem, kas perspektīvā ir jāskatās – lai latīņš tiktu noturēts un interese nepazustu.” /Jānis, Cēsu novada domes priekšsēdētājs/

“Jauna infrastruktūras celtnie Latvijā pati par sevi ir notikums. Pirmais gads, kur īpatsvars ir tūristi, varētu būt diezgan liels.” /Baiba, Kurzemes koncertzāles vadītāja/

Katrs strādā uz apmeklētāju noturēšanu un aicināšanu. Potenciālais klients jeb apmeklētājs ir ikviens pasaules iedzīvotājs, taču kā atzīst eksperti, tad tas ir pārāk abstrakts formulējums. Ir jāsaprot, ka primārais apmeklētājs ir tāds, kurš apmeklē un izmanto koncertzāles sniegtos pakalpojumus regulāri, tas nav tāds, kas koncertzāli apmeklē reizi gadā.

Gada apmeklētājs nav Gora pamatapmeklētājs, bet tas ir tāds, kas atbrauc uz Goru vismaz reizi mēnesī. Ja abas puses ir apmierinātas, tad viss ir kārtībā. /Guntis, Rēzeknes novada domes deputāts/

“Tai auditorijas daļai, kuru mēs mēģinām pieradināt, jau esam pieradinājuši.” /Diāna, Latgales koncertzāles vadītāja/

Klients ir tas, kurš vērtē un spēj ietekmēt pieprasījumu. Protams, ka apmeklētājs ir svarīgs, bet šāda līmeņa ēkām ir jābūt augstā līmenī, kā atzīst eksperti. Tā kā reģionālās koncertzāles profesionalitātes un augstās kvalitātes ziņā nelīdzinās vietējiem tautas jeb kultūras namiem, tad jāņem vērā fakts, ka primārais koncertzālēm, ņemot vērā kultūras programmu, nav izzināt katra iedzīvotāja vēlmes un katra vēlmes arī īstenot, jo pilnībā to nevarēs tāpat, primāri ir veidot augstas kvalitātes profesionālās mākslas piedāvājumu dažādām gaumēm – balets, opera, džezs, simfoniskā mūzika, arī plašizklaide, bet tam visam ir jābūt sabalansētam un izstrādātam gan stratēģiskajā, gan ikgadējā plānā.

“Nu, pilnība jau nekad nav, ne kurā sfērā, bet es domāju, ka tas virziens, kuru viņi ir paņēmuši, tas, ka ne visus stilus viņi laiž uz lielās skatuves, vai ielaiž divas reizes gadā, tad jāsaprot, ka viņi ļoti labi tur savu stilu.” /Guntis, Rēzeknes novada domes deputāts/

“Ja mēs prasīsim - ko mēs gribam? - tad lielāka daļa grib plašizklaidi. (..) mēs esam sapratuši, mēs esam atraduši ļoti labu vidusceļu un, protams, mēģinām apmierināt visas grupas, par pamatu atstājot profesionālo sadaļu.” /Diāna, Latgales koncertzāles vadītāja/

Dažādi pasākumi notiek vairākas reizes mēnesī, dažādās zālēs un dažādiem stiliem, kur informācija ir pieejama, tāpēc apmeklētājiem ir iespēja izvērtēt un izvēlēties sev interesējošo. Programmas veidotāji cenšas regulāri pieaicināt māksliniekus no ārvalstīm, kas arī veido starptautisku sadarbību ar organizācijām un māksliniekiem pasaulē. Sākotnēji bija jautājums par cenu, bet reģionu pārstāvji atzīst, ka cenas ir saprātīgas – ir gan piemērojamas atlaides, gan dažādu cenu izvēle. Tas, ka zāles ir pilnas liecina, ka pagaidām nav problēmu apmeklētības ziņā.

Neiet runa par cenu, jo šajā gadījumā cena ir otršķirīgais, ko cilvēks paskatās, sākumā paskatīsies, kas tas par produktu, vai tas būs interesanti. (Guntis, Rēzeknes novada domes deputāts)

Veicinot kultūrtūrisma, eksperti norāda, ka ļoti būtiska ir savlaicīga un mērķauditorijas uztveres īpatnībām atbilstoša pasākuma reklāma. Par reklāmu rūpējas mārketinga speciālists, kam ir svarīgi apzināt lielu daļu potenciālo apmeklētāju, jo līdz ar reģionālās koncertzāles statusu, palielinās mērķauditorijas loks.

“Šajā gadījumā, atnākot uz Goru, kas viņiem ļoti labi darbojas – informatīvā sistēma, kur ļoti elementārā līmenī pirms pasākumiem augšā iet baneris ar tuvojošajiem pasākumiem.” /Guntis, Rēzeknes novada domes deputāts/

Kultūras pieprasījums nav nosakāms uz desmit, divdesmit gadiem, jo ir vairāki ietekmējošie faktori, kas var pēkšņi izmainīt esošo situāciju, ņemot vērā tādus parametrus kā iedzīvotāju brīvā laika pavadīšanas struktūra, dažādu kultūras notikumu savstarpējā konkurence, auditorijas piesātinātība utml. Kā norāda koncertzāļu pārstāvji (par koncertzālēm, kas jau darbojas), tad vienmēr apmeklētāju skaits ir augsts un zāles ir pilnas. Tieši tāpēc svarīgi ir sadarboties gan pašvaldībām, gan koncertzāļu tīklam, jo ir jāregulē vienmērīgs pārklājums.

“Un lai arī šī stratēģija bija veidota saucamajos treknajos gados, kad bija optimistiskas prognozes, un sākot darbu es ļoti skeptiski skatījos izpildīt šos rādītājus. Bet mēs esam viņus

pārpildījuši - pasākumu ziņā, apmeklētāju skaita ziņā, ieņēmumu ziņā (..) Neizslēdzot, protams, iespēju, ka ekonomikā ir augšupeja, mazliet lejupslīdei arī jābūt, tad šobrīd mēs joprojām ejam uz augšu.” /Diāna, Latgales koncertzāles vadītāja/

Latvijas teritorijas attīstībai būtisks aspekts ir reģionu konkurētspējas stiprināšanai starptautiskā mērogā, kas, domājot par ekonomiskiem ieguvumiem, pastiprinās tūristu interesi un apmeklētāju skaitu. Lai arī veidojot stratēģiskos plānus, pieredze tika gūta gan Islandē, gan skandināvu valstīs, tomēr kā primāriem klienti tiek skatīti vietējās Baltijas valstis. Lai arī tagad jau tiek veidoti plāni un tikšanās par iespējamo sadarbību ar citām valstīm, tomēr tas ir skats ilgtermiņā, jo ir daudzu faktori, kas ietekmē veiksmīgu un potenciālu ārvalstu iedzīvotāju nokļūvi šeit.

“Bet mēs šobrīd esam izvēlējušies vairāk koncentrēties uz pierobežas reģioniem, tas varētu būt mūsu spēks un papildus auditorija (..) Protams, ka mēs varam runāt kā par starptautisko centru, bet jautājums ir par loģistiku, kā cilvēki nokļūs šeit.” /Diāna, Latgales koncertzāles vadītāja/

“Mēs ļoti skatāmies mūsu apmeklētājus no Igaunijas, domāju, ka nākamgad plānosim starptautiskus sadarbības projektus.” /Inese, Vidzemes koncertzāles pārstāve/

Sadarbību ar pašvaldību eksperti vērtē pozitīvi. Piemēram, Cēsīs notiek daudzas izrādes, pakalpojumi bērniem, programmas skolēniem, skolotājiem, tāpat arī iespēja vidusskolas audzēkņiem iespēja apmeklēt bez maksas. Tāpēc par sadarbību var runāt ne tikai starptautiski, bet vispirms noteikti ar reģiona institūcijām – pašvaldība, vietējie uzņēmēji, skolas, tie ir tuvākie klienti, kas noteikti ir jāapzina.

“Mēs veidojam savu koncertzāles auditoriju, mēs, protams, sadarbojamies ar skolām, producējam pasākumus un plānojam, ka tā varētu būt mūsu nākamā auditorija.” /Inese, Vidzemes koncertzāles pārstāve/

“Tas attīsta visu kopējo Latvijas reģionu sadarbību un attīstību. Tās ir muļķības, ka sadarbojoties tu zaudē. Jebkurā biznesā sadarbojoties ilgtermiņā tas ir tikai ieguvums kopējo mērķu labā.” /Guntis, Rēzeknes novada domes deputāts/

Par sadarbību runājot, daži eksperti atzīmē, ka arī valsts zināmā mērā veicina reģionu koncertdzīvi, jo, piemēram, organizācijas „Latvijas Koncerti” uzdevums ir sadarboties ar pašvaldībām, lai rīkotu mūzikas festivālus un mākslinieku uzstāšanos Latvijas pilsētās. Komandas viens no uzdevumiem ir jaunu sadarbības formu attīstīšana ar dažādām koncertorganizācijām kultūras piedāvājuma dažādošanai pašvaldībā.

“Bet stāsts ir ne tikai par Latvijas koncertzālēm, mēs arī sadarbojas ar valsts uzņēmumiem, gan ar Latvijas koncertiem, gan ar Nacionālo operu, gan Nacionālo, gan Dailes teātri, ar valsts kolektīviem koncertprogrammu veidošanā un līdz ar to mums ir šīs saskares lietas ar Cēsīm, un domāju, būs arī ar Liepāju.” /Diāna, Latgales koncertzāles vadītāja/

Lai veiksmīgi spētu risināt daudzfunkcionālā centra vadības uzdevumus, ir jāveido profesionāla komanda. Kā atzina eksperti, tad ļoti rūpīgi tiek atlasīts katrs komandas spēlētājs, jo darba apjoms ir liels. Darbs ir specifisks. Nepieciešama pilnīga atdeve. Tāpat arī atzīmē, ka lielākoties strādā un ir entuziastiski noskaņoti bijušie novadnieki vai tuvākā reģiona pārstāvji. Ikvienam ir iespēja nākt uz koncertzāli un sevi pierādīt. Piemēram, Rēzeknes koncertzālē ir daudz praktikantu un strādājošo studentu, kas var gūt pieredzi lielā pilsētas attīstības nozīmes būvē.

“Tie ir vietējie darbinieki, kas strādā koncertzālē. (..) Ir svarīgs tas pats sākums un tā pieredzes gūšana.” /Baiba, Kurzemes koncertzāles vadītāja/

Jaunās reģionālās koncertzāles ir izaicinājums, tāpēc konkrēti koncertzāļu darbinieki nekur specifiski netiek sagatavoti. Esošie darbinieki ir ar pieredzes bagāžu, kas varbūt nav darbojušies tikai kultūras jomā, bet dažādi, jo koncertzāle ir kas cits, tam ir jāievāc prakse uz vietas, kā norādīja eksperti. Tā kā tas ir kaut kas jauns, tāpat kā citās profesijās - darbinieki apmeklē seminārus, programmas, forumus un apmācības, kas notiek regulāri, lai pilnveidotos savā jomā un būtu mūsdienīgs darbinieks, kurš informēts par visām aktualitātēm, taču jāskatās iespēja tos apmeklēt, jo komanda ir izveidota pietiekamā skaitā un savu darba laiku velta tikai koncertzālei.

“Bieži apmācības semināri notiek grāmatvežiem, uz kuriem mūsu darbinieki cenšas paspēt, jo informācija mainās tik strauji. Tiešām, tik ļoti strauji.” /Diāna, Latgales koncertzāles vadītāja/

Noslēgumā, respondentiem jautājot par iespējamajiem draudiem nākotnei, kā viens faktors tika minēts finansiālais atbalsts, kas var mainīties un nav paredzams, kas pagaidām bažas neievieš, bet ir jāreķinās, ka var notikt arī lejupslīde.

“Šāds reģionālās politikas attīstības mērķis un Eiropas Savienības līdzekļi tika piešķirti, un mainoties 2020.gada Eiropas programmēšanas periodam, domājams, šādiem finansējums vairs neparādīsies. Viņi analizēs ļoti, vai tas viņiem atmaksāsies vai nē. Bet tas, ka mums ir bijusi iespēja uzbūvēt trīs lielas koncertzāles ir jāizmanto un jāsaprot.” /Jānis, Cēsu novada domes priekšsēdētājs/

Kā otrs faktors tika minēts arī apmeklētāju pieprasījums pēc kultūras, taču tas gluži nav drauds jeb arī nav tik paredzams, jo reģionālās koncertzāles ir ar to īpašas, ka ir daudzfunkcionālais centrs, kas spēj pielāgoties un sniegt vairākas iespējas, kas var nodrošināt to telpu izmantojumu un noslodzi.

Kā trešais aspekts tika izteikts, ņemot vērā koncertzāļu tīklu, lai tādu daudzfunkcionālo centru nekļūst par daudz, jo reģionālais pārklājums ir jāveido pakāpeniski, kā tas arī tika secināts un tiek darīts arī Igaunijā.

“Ja valsts var atļauties būvēt šīs ēkas, tad ir jādomā, kas notiks ar šīm ēkām, kas uz šīm ēkām dosies, lai nav tā, ka sāks konkurēt savā starpā. (..)Paskatieties uz igauņiem, kāpēc viņiem ir četras koncertzāles, kāpēc nav septiņas. Te jāsaprot, ka nevar atļauties katru pašvaldība uzturēt šādas ēkas.”/Diāna, Latgales koncertzāles vadītāja/

Eksperti sniedza vispārīgu ieskatu un izteica savu viedokli, aptverot sociālekonomiskos aspektus attiecībā uz reģionālās koncertzāles darbību. Vairākkārt tika pieminēta atgriezeniskā saite ar sabiedrību – gan vietējiem, gan pašvaldību, gan tūristiem un starptautiskiem sadarbības partneriem, kas ilgtermiņā sadarbojoties tikai veicinās reģionu attīstību. Bakalaura darba autore, pamatojoties uz teorētisko daļu un iegūto kvalitatīvās daļas informāciju nobeigumā izvērtē būtiskākos secinājumus.

4.3. Pētījuma datu analīzes secinājumi

Autores bakalaura darba “Reģionālo koncertzāļu attīstības perspektīvas un darbības salīdzinājums” mērķis bija noskaidrot, kāda ir nākotnes attīstības perspektīva reģionālajām koncertzālēm, salīdzinot trīs koncertzāles – Rēzeknes, Cēsu un Liepājas. Pētījuma analīzes galvenais uzdevums bija izdarīt secinājumus, kurus balstīt uz teoriju un ekspertu viedokli, lai sasniegtu mērķi un darba uzdevumus. Ekspertu intervijas saturiski papildināja arī informācija, kas tika iegūta analizējot teorētiskos materiālus, Baltijas Sociālā institūta veikto pētījumu par daudzfunkcionālo centru ietekmi un arī sabiedrības viedokļa datus, kas sniedza rezultātus par šo tēmu kopumā.

Pēdējo gadu laikā Latvija ir bagātinājusies ar vairākiem jauniem kultūras infrastruktūras objektiem reģionos. Salīdzinot reģionālās politikas pamatnostādnes, pašvaldību likumā noteiktās pašvaldības funkcijas, Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģiju

un citus ar reģionālo attīstību saistītos dokumentus, var secināt, ka reģionālās koncertzāles iekļaujas tajos punktos un veic tādas funkcijas, kas atbilst reģionālās attīstības jēdzienam.

Saskaņā ar mūsdienu reģionālās attīstības teoriju, kā tika noskaidrots iepriekšminētajā Daugavpilī veiktajā pētījumā par Latvijas reģionu attīstību, tad veiksmīgs reģions ir tāds, kam raksturīga inovatīva apkārtējā vide un publisko un privāto institūciju iesaistīšana reģiona sociāli ekonomiskajās aktivitātēs. Ja sākotnēji tika izvirzīts jautājums, vai un kā kultūras patēriņu reģionos ietekmēs jaunie kultūras infrastruktūras objekti, tad autore secina, ka koncertzāļu apmeklētāju skaits zālēs ir pilns un telpas ir pietiekami noslogotas. Varbūt tas ir kāda cita pētījuma vērts temats par to, kā cilvēki pavadītu savu brīvo laiku citādāk, ja nebūtu reģionā šīs koncertzāles.

Bakalaura darba autore secina, ka līdz ar reģionālo koncertzāļu darbību, pirmkārt, tiek nodrošinātas jaunas darbavietas, tiek piedāvāts profesionālās mākslas pasākums ikvienam interesentam un pats galvenais – joprojām tiek nodrošināts plašs, kvalitatīvs, daudzfunkcionāls ne tikai kultūras piedāvājums, bet ir nodrošināta telpu pieejamība jebkuram pasākumam (uzņēmējiem, klientiem), kas aptver un iesaista visas nozares, kas tālāk dod ieguldījumu reģiona labklājībā.

Vadoties pēc reģionālās politikas pamatnostādņēm, reģionālo koncertzāļu kā reģionu izaugsmes virzītājspēku attīstības veicināšanas nozīmīgākie ieguvumi tiek šobrīd realizēti un apstiprinās, pamatojoties uz ekspertu viedokļiem un teorētiskajiem datiem, tad autore secina, ka, pirmkārt, tiek aptverta plaša auditorija, gan no iedzīvotāju attīstības, gan attīstītākajiem reģioniem, jo pakalpojumu klāsts un cenas ir atbilstošas, lai Latvijas iedzīvotājs, kas var būt studējošais, uzņēmējs, t.sk. nodarbinātais u.c. iedzīvotāju grupas pārstāvis gūtu labumu no koncertzāles ieguldījuma.

Vēl nozīmīgs ieguvums ir joprojām vērojamā augšupeja, jo plašās auditorijas aptveršana nodrošina investīcijām pieejamā ierobežotā finansējuma efektīvu izlietojumu un augstu atdevi, ņemot vērā faktu, ka Liepājas koncertzāle atvērsies rudenī, tad, sākoties Kurzemes koncertzāles darbības periodam, Latvijas rietumu reģionā būs vērojamas krasas izmaiņas auditorijas plūsmā uz Liepāju, un līdz ar to vairāku sfēru sadarbību reģionālās attīstības labā, kā tas iepriekš tika novērots jau esošajās divās koncertzālēs.

Ne tikai balstoties uz Igaunijas piemēru, bet arī koncertzāļu pārstāvju viedokli analizējot, bakalaura darba autore secina, ka vienlaikus tiks paaugstināta Latvijas starptautiskā konkurētspēja, kas veicinās valsts līdzsvarotu attīstību. Par to liecina sadarbības

loks un ekspertu nosauktie mērķi aptvert ne tikai plašu tirgu, bet arī ražot savu kultūras produktu pasaules līmenī.

Bakalaura darba autore var atbildēt uz darba pētāmo jautājumu, kāda ir reģionālo koncertzāļu ietekme uz reģionu - tā ir sociālā, ekonomiskā un kultūras vide, kas iespaidojas, darbojoties reģionālajām koncertzālēm. Pārneses procesiem, domājot par vidi kopumā, ir svarīgs efekts tieši ilgtermiņā, lai redzētu rezultātus, tad ir sadarbībā balstīts un radošās idejās veikts smags darbs. Šobrīd ir jāņem vērā būtisks fakts, ka Liepājas koncertzālei pagaidām ir tikai teorētiska pieredze, kas gūta pētot citas koncertzāles, tomēr tai nav praktiskas darbības pieredzes. Tā spēja ieskicēt savu darbības plānu, ieceres uz sadarbību un nākotnes attīstības perspektīvu, kas bija galvenais darba mērķis un deva iespēju salīdzināt visas trīs koncertzāles.

Ņemot vērā reģionu pārstāvju viedokli, var secināt, ka koncertzāles vēl pilnveidojas, joprojām ir jāmeklē argumenti, jāskaidro arī sabiedrībai, cik nozīmīgs ir šis projekts un atdeve reģiona dzīvē. Pamatojoties uz teorijas un kvalitatīvās daļas rezultātiem, autore vēlas ieskicēt perspektīvu, kāds daudzfunkcionālais centrs būs un kāds varētu būt reģionālās koncertzāles vīzija jeb raksturojums:

“Tā ir ļoti laba norises vieta kā alternatīva Rīgai priekš vietējiem reģiona iedzīvotājiem. Tā būs piemērota mājvieta profesionāliem māksliniekiem, kur ir ērti un labi apstākļi. Profesionālās mākslas līmenis varēs tikai augt, attīstot arī vietējo mākslu un tradīcijas. Konferenču biznesā reģions būs tikai ieguvējs, jo tā ir nozare, kas piesaistīs vairāku nozaru pārstāvjus un organizācijas. Tā veidos dialogu starp vietējiem un pašvaldību, starp uzņēmējiem un tūristiem, starp Latviju un pasauli. Pasaules un Eiropas kartē Latvijas savu līmeni varētu tikai kāpināt.”

Lai veidotos pozitīvs tēls, kā secināja reģionu pārstāvji, tad līmenis ir jānotur augstu, jo ir jāsaprot, ka koncertzāli ir cita veida ēka, tas nav kultūras centrs, kas, protams, ir lieliska vieta pašdarbībai un sevis izzināšanai, bet tai nav iespēju uzņemt orķestrus, pasaules slavenas koncerttūres un nodrošināt visu nepieciešamo tehniku.

Domājot par tālāku attīstību, koncertzāles skatās plusus un mīnus, protams, tas ir neatsverams izdzīvošanas elements. Politiskie, finansiālie - tie ir draudi, kas jebkurā mirklī var pārsteigt nesagatavotu, tāpēc komanda ir tie cilvēki, kas joprojām attīstās un veidojas par profesionāliem reģionālo koncertzāļu speciālistiem. Jebkurā situācijā netiks aizmirsts, ka apmierināti iedzīvotāji un attīstīts reģions ir galvenais koncertzāles uzdevums – radināt cilvēkus pie šīs kvalitātes pasākumiem un būt sava reģiona līderiem.

Viens no reģionu attīstības faktoriem ir sadarbība, jābūt regulārai komunikācijai, lai varētu apmainīties vairākās platformās, ņemot vērā koncertzāļu jau esošo darbību, tad domājams, ka nākotnē starptautiski apmeklējumi būs kā ikdiena, kas Latvijas vārdu nesīs pasaulē. Nepieciešams iesaistīt pārstāvjus visās nozarēs un visos sektoros, kas šobrīd ir aktuāli visā Eiropā un ilgtspēja ir jēdziens, kas dominē arī reģionālo koncertzāļu stratēģijās, jo tas ir apjomīgs projekts, kas ir prasījis lielu atbildību un lielus iedziļināšanos konkrētajā reģionā, tāpēc reģionu pārstāvji arī ieskicē, ka darbs ir radošs, papildīts un notiek nemitīgā informācijas plūsmā.

Autore kopumā pētījuma iegūtos datus vērtē kā neatsveramus bakalaura darba izstrādes posmam, kas ir izdevušies kā plānots, jo tika sasniegta galvenā mērķauditorija – koncertzāļu pārstāvji, kas spēja ieskicēt attīstības perspektīvu un reģionālo koncertzāļu nozīmi reģionu attīstībā. Tika iegūti vispārīgi dati, kas apstiprināja reģionālo koncertzāļu ietekmi uz sociālekonomisko vidi. Ņemot vērā divu jau atvērto koncertzāļu darbību un vēl vienu neatklāto Latvijas koncertzāli, tad jāsecina, ka pagaidām sniegtais iespaids ievērojami atsaucas uz reģiona attīstību un dzīves kvalitātes līmeni.

NOBEIGUMS

Autore bakalaura darbā pētīja reģionālo koncertzāļu jeb daudzfunkcionālo centru ietekmi uz reģionu, ar mērķi noskaidrot reģionālo koncertzāļu attīstības perspektīvas. Teorētiskajā daļā tika analizētas citu pētnieku un autoru idejas un izteikumi, lai gūtu priekšstatu par pētāmo tēmu un darba gaitā autore izveidotu savus secinājumus. Darba empīriskajā daļā tika veiktas daļēji strukturētās tiešās intervijas un telefonintervijas ar reģionu pārstāvjiem.

Balstoties uz teorētiskajām zināšanām un iegūtajiem kvalitatīvajiem datiem, autore darba izstrādes gaitā izdara šādus secinājumus:

- Kultūras un mākslas izpausmes kopā ar kultūras un radošajām industrijām nodrošina milzīgu potenciālu vietējai, reģionālajai un valsts attīstībai un pastarpinātu ietekmi uz pārējām ekonomikas nozarēm;
- Reģionālās politikas mērķis ir nodrošināt ilgtspējīgu attīstību visā valstī, vienlaicīgi īpašu uzmanību pievēršot sociālekonomisko atšķirību mazināšanai starp reģioniem;
- Pašvaldību pakļautībā esošās institūcijas ir būtiski integrācijas politikas instrumenti. Reģionālo daudzfunkcionālo centru izveidošanas mērķis ir kultūras pieejamības paaugstināšana un kultūras piedāvājuma paplašināšana;
- Neatņemama sastāvdaļa gan Rēzeknes, gan Liepājas, gan Cēsu koncertzālei ir akustiski augstvērtīgā zāle, kas ir transformējama un pielāgojama gan muzikālu dramaturģiskiem uzvedumiem, gan plašizklaides pasākumiem;
- Izveidotās reģionālās koncertzāles ir ērti sasniedzamas apkārtējo teritoriju iedzīvotājiem, kas ļauj koncertzāli izmantot pēc iespējas dažādiem mērķiem – telpas mēģinājumiem, kinoteātris, kafejnīca, semināru un konferenču telpas.

Bakalaura darba autore izdara šādus secinājumus reģionālo koncertzāļu attīstības perspektīvai:

- Nav iespējams noteikt, kāds būs publikas kultūras pieprasījums, kāds būs politiskais un ekonomiskais stāvoklis valstī pēc divdesmit un vairāk gadiem, tāpēc koncertzālēm tiek veidota stratēģija, kas nosaka mērķus un uzdevumus, kas jāpaveic ilgtermiņā;
- Tā ir investīcija kultūras patēriņa veicināšanai, arhitektūras un pilsētvides pilnveidošanai un reģionālo kopienu stiprināšanai, kas kopumā uzlabo attiecīgā reģiona iedzīvotāju dzīves kvalitāti;
- Reģionālās koncertzāles ir jauns infrastruktūras objekts vēl attīstības posmā, kas tiek vērtēts kā neatsverams ieguvums reģionam, attīstot sociālekonomisko sfēru, kā atzina gan Latvijas, gan ārvalstu eksperti.
- Koncertzāļu darba komanda nākotnē plāno jaunus sadarbības projektus, gan ar Latvijas, gan ar ārvalstu koncertzālēm un iedzīvotājiem, kas mijiedarbojoties pieaicinātu jaunu auditoriju un nostiprinātu pamatapmeklētāju skaitu.

Reģionālās koncertzāles savas galvenās funkcijas vēl tikai pilnveido – Cēsis kā festivālu galvenā mītne, Liepāja kā simfoniskā orķestra mājvieta un Rēzekne kā Latgales kultūras centrs. Perspektīvā mērķis ir pilnveidoties, nodrošināt pieejamību un sadarboties gan vietējā, gan starptautiskā līmenī, lai kvalitāte un profesionālā māksla tiktu nodrošināta ilgtermiņā.

Bakalaura darba autore secināja, ka svarīgs koncertzāles komandas uzdevums ir piesaistīt auditoriju jeb iedzīvotājus, un piedāvāt viņiem savus pakalpojumus un kultūras produktu, tāpēc, izzinot reģionu pārstāvju viedokļus, reģionu attīstības jēdziens sasaucas ar mārketinga tēmu. Tā kā reģionālā attīstība ietekmējas sociālās, ekonomiskās un kultūras vides iespaidā, tad rezultātā tas arī liecina gan par komunikācijas, gan par mārketinga, gan par kultūras un politikas jomu sadarbību.

KOPSAVILKUMS

Autores bakalaura darba mērķis bija noskaidrot, kāda ir nākotnes attīstības perspektīva reģionālajām koncertzālēm, salīdzinot Rēzeknes, Cēsu un Liepājas daudzfunkcionālos centrus. Darba procesu autore plānoja pēc iepriekš sagatavotajiem darba uzdevumiem, kas tika pakārtoti mērķim. Tika izvirzīts bakalaura darba pētāmais jautājums: Kāda loma reģionu attīstībā ir reģionālajām koncertzālēm? Lai sasniegtu mērķi, darba gaitā autore veica teorētisko un empīrisko daļu, izveidojot četras nodaļas.

Darba pirmajā nodaļā autore analizēja reģiona jēdzienu un balstījās uz citu autoru teorijām, pievēršot lomu ekonomiskajiem, sociālajiem un kultūras aspektiem reģionu attīstībā. Autore secināja, ka dažāda veida ekonomiskās un sociālās aktivitātes koncentrācija pilsētās ļauj tām izvirzīties un kalpot par būtiskiem reģionu un visas valsts attīstības centriem.

Darba otrajā nodaļā autore pētīja tieši Latvijas reģionālās attīstības posmus, izvērtējot kultūrpolitikas, attīstības dokumentu un pašvaldības funkcijas reģionu attīstībā. Autore secināja, ka pašvaldības ir institūcijas, kas uzņemas atbildību par visas pašvaldības attīstības un izaugsmes iespējām, par iedzīvotāju dzīves un darba vides kvalitāti.

Darba trešajā nodaļā autore analizēja reģionālās koncertzāles Latvijas reģionu attīstības kontekstā. Kā atslēgas vārdi, lai sekmētu līdzsvarotu reģionu attīstību, tika definēti - pieejamība, sadarbība un ilgtspēja. Reģionālo daudzfunkcionālo centru izveidošanas mērķis bija kultūras pieejamības paaugstināšana un kultūras piedāvājuma paplašināšana. Autore izveidoja reģionālo koncertzāļu salīdzinājuma tabulu.

Darba ceturto nodaļu autore veltīja kvalitatīvā pētījuma analīzei, lai noskaidrotu reģionālo koncertzāļu attīstības perspektīvas. Autore aprakstīja pētījuma gaitu, iepazīnās ar sabiedrības viedokli par kultūras aktivitātēm un izvērtēja iegūtās intervijas ar reģionu pārstāvjiem. Autore noskaidroja, ka jaunie infrastruktūras objekti ir izaicinājums reģionam. Tā ir cita līmeņa infrastruktūras ēka, piedāvājot klientiem augstas kvalitātes daudzfunkcionālus pakalpojumus.

Tā kā koncertzāles vēl pilnveidojas un attīstās, tad nākotnē varētu veikt atkārtotu pētījumu, izvērtējot izaugsmi, analizējot darbību jau, piemēram, 5 gadu darbības periodā. Reģionālās koncertzāles Latvijā tika uzbūvētas pārmaiņu procesa laikmetā, tāpēc to daudzfunkcionalitāte ir kas jauns un reģionālās koncertzāles ir izzinās vērts objekts.

IZMANTOTO AVOTU UN LITERATŪRAS SARAKSTS

1. Aleksejeva, Ludmila. *Teorētisko un empīrisko pētījumu analīze, starptautiskās pieredzes apkopošana*. Projekta “Latvijas lauku un reģionālās attīstības procesi un iespējas zināšanu ekonomikas kontekstā” sanāksmes prezentācija. Daugavpils: 2014
2. Arterritory.com. *Viedokļi: kā vērtēt jauno Vidzemes koncertzāli CĒSIS?* Pieejams: http://www.arterritory.com/lv/teksti/raksti/3645viedokli_ka_vertet_jauno_vidzemes_koncertzali_cesis/
3. Baltic Institute of Social Sciences. *Nacionālas un reģionālas nozīmes daudzfunkcionālo centru izveides sociāli ekonomiskais pamatojums*. Rīga, 2008
4. Baltiņa, Līga. *Uz vietu balstītas pieejas izmantošana reģionālās attīstības plānošanas pilnveidošanai Latvijā*. Promocijas darbs. Latvijas Universitāte - Rīga, 2014
5. Bela, Baiba un Tisenkopfs, Tālis. *Dzīves kvalitāte Latvijā*. Apgāds „Zinātne”, 2006. Pieejams: http://www.president.lv/images/modules/items/PDF/item_1124_Dzives_kvalitaate_Latvija.pdf
6. Bogdanova, Olga. *Latvijas attīstības modeļi Eiropas Savienības iekšējā tirgū*. Promocijas darbs. RTU: Rīga, 2012
7. Burķīte, Jolanta. *Kultūrpolitikas loma kultūras patēriņa veidošanā: kultūras nozaru ekspertu skatījums*. Maģistra darbs. Rīga: Latvijas Kultūras akadēmija, 2012
8. Cesukoncertzale.lv. *Par koncertzāli*. Pieejams: http://cesukoncertzale.lv/par_koncertzali/
9. Clyne, Fiona and Woock, Roger. *Giddens and globalization*. Pieejams: <http://ethicalpolitics.org/blackwood/fiona1.htm>
10. Dankbaar, Ben and Prud'homme van Reine, Peter. *A virtuous circle? Co-evolution of Regional and Corporate Cultures, European Planning Studies*, 19:11, 1865-1883, DOI: 10.1080/09654313.2011.618684, 2011.
11. Dawkins, Casey J. *Regional Development Theory: Conceptual Foundations, Classic Works, and Recent Developments. Journal of planning literature, Vol.18, No.2*, 2003
12. Eiropas Komisija. *Reģionāla politika*. Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2014
13. Eiropas Savienības Padome. *ES Ilgtspējīgas attīstības stratēģija*. Briselē, 2006.
14. ES dalībvalstu ekspertu darba grupa. *Eiropas darba kārtība kultūrai. Darba plāns kultūrai 2011.-2014.gadam*. Politikas rokasgrāmata, 2012
15. Farsund, A. Arild, Knut Hidle, Hans Kjetil Lysgård. *Norwegian City Regions and Functional Integration: The Cases of Everyday Regional Interaction and Business Policy*, 2006.
16. Franz Tödting, Peter Prud'homme van Reine & Steffen Dörhöfer (2011) *Open Innovation and Regional Culture—Findings from Different Industrial and Regional*

- Settings, *European Planning Studies*, 19:11, 1885-1907, DOI: 10.1080/09654313.2011.618688
17. Greunewald, D.A. Accountability and collaboration: Institutional Barriers and Strategic pathways for placebased education. *Ethics, Place and Environment*. Vol.8 (3), 2005
 18. Hanovs, Deniss. *Latvijas reģionu mazo pašvaldību stratēģijas dažādības vadībā*. SIA "Biznesa augstskola "Turība", 2012
 19. Inese V., Edvīns V. un citi. Reģionālā politika un pašvaldību attīstība Eiropas Savienībā un Latvijā. Rīga: Latvijas Universitātes Akadēmiskais apgāds, Latvijas Statistikas institūts, 2006.
 20. Jingyuan Zhao & Patricia Ordóñez de Pablos (2011) Regional knowledge management: the perspective of management theory, *Behaviour & Information Technology*, 30:1, 39-49, DOI: 10.1080/0144929X.2010.492240
 21. Karin Drda-Kühn & Dietmar Wiegand (2010) *From culture to cultural economic power: Rural regional development in small German communities*. *Creative Industries Journal*, 3:1, 89-96
 22. Klāsons, Gints, Baiba Tjarve, Anda Laķe u.c. *Latvijas iedzīvotāju kultūras patēriņš un līdzdalība kultūras aktivitātēs 2007 – 2014: pētījuma dati un statistika*. Culturelab, Rīga, 201
 23. Kleins, Armīns. *Kultūrpolitika*. Jāņa Rozes apgāds, 2008
 24. Concert.ee. *Eesti Konsert*. Pieejams: <http://www.concert.ee/musicinestonia>
 25. Krūmiņa, B.B, P.Eglīte, E.Karnītis u.c. *Latvijas iedzīvotāju dzīves kvalitātes indekss*. Stratēģiskās komisijas darba grupas atskaite. Rīga, 2006. Pieejams: http://www.president.lv/images/modules/items/PDF/item_598_Dzives_kval_indeks_s.pdf
 26. Latgalesgors.lv. *Pirmā koncertzāle Latvijā*. Pieejams: <http://www.latgalesgors.lv/lv/pirma-koncertzale-latvija>
 27. Latgalesgors.lv. *Vizuālā identitāte*. Pieejams: <http://www.latgalesgors.lv/lv/node/125>
 28. Latgale.lv. Vispārīga informācija. *Latgales plānošanas reģions*. Pieejams: <http://www.latgale.lv/lv/padome/info>
 29. Latvijas pašvaldību savienība. *Kas ir pašvaldība*. Pieejams: http://www.lps.lv/Pasvaldibas/Kas_ir_pasvaldiba/
 30. Latvijas Republikas Kultūras ministrija (LR KM). *Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādnes*. Rīga, 2012
 31. Latvijas Republikas Kultūras ministrija (LR KM). *Reģionālā kultūrpolitika*. Pieejams: <http://www.km.gov.lv/lv/starptozares/regionala.html>
 32. Latvijas Republikas Ministru kabinets (LR MK). *Reģionālās politikas pamatnostādnes 2013.-2019.gadam*. Rīga, 2013
 33. Latvijas Republikas Saeima. *Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam*. Rīga, 2010
 34. Latvijas Universitāte. *Pedagogu vispārējās kompetences pilnveide pedagogiskā*

- procesa īstenošanai. Pieejams:*
<http://profizgl.lu.lv/mod/book/view.php?id=12113&chapterid=3338>
35. Latvijas Vēstneša portāls. *Kultūras pieejamība reģionos. Cik pietiekama?*
Pieejams: <http://www.lvportals.lv/print.php?id=263141>
 36. Lazzeretti, Luciana. Culture as a source of growth and change: some evidence of a cultural clusters in Andalusia. *Handbook of regional innovation and growth.* Edward Elgar Publishing, 2011
 37. Likumi.lv. *Administratīvi teritoriālās reformas likums.* Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=51528>
 38. Likumi.lv. *Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums.* Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=185993>
 39. Likumi.lv. *Par pašvaldībām.* Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=57255>
 40. Likumi.lv. *Reģionālās attīstības likums, 2002* Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=61002>
 41. Ločmele, Marta. *Kultūras centru funkcijas un nozīme Latvijas reģionu dzīves kvalitātes uzlabošanā.* Kurša darbs. Latvijas Kultūras akadēmija, 2014.
 42. LTV Latvija – Latvijas sabiedriskie mediji. Koncertzāle “Lielais dizintars” ceļā uz gatavību. *Kultūras ziņas.* Pieejams: <http://ltv.lsm.lv/lv/raksts/25.03.2015-koncertzale-lielais-dzintars-cela-uz-gatavibu.id46383/>
 43. LR Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija. *Latvijas Nacionālās attīstības plāns 2007-2013.* Jelgavas tipogrāfija, 2006.
 44. Makroekonomika.lv. Latvijas reģionu attīstība. Pieejams: <https://www.makroekonomika.lv/latvijas-regionu-attistiba>
 45. Nakotnesforums.lv. *Reģionu atgriešanās.* Pieejams: <http://www.nakotnesforums.lv/visi-raksti/attistibas-politika/item/34-regionu-atgriesanas>
 46. Pūķis, Māris. *Pašu valdība. Latvijas pašvaldību pieredze, idejas un nākotnes redzējums.* Latvijas pašvaldību savienība, 2010.
 47. Radilatvija.lv. *Kultūras un radošo industriju pārnese process.* Konference. Rīga: Latvijas Nacionālā bibliotēka, 2015 [autore veikts konspekts]
 48. Römpezyk, Elmar. *Gribam ilgtspējīgu attīstību.* Rīga, 2007
 49. S.D.Manole, A.Tache. *Panel data models for regional development.* Urbanism. Architectura. Constructii. Vol 1, Nr.1, 2015.
 50. Šķestere, Inga. *Pētījums par dzīves kvalitātes izvērtējuma metodēm un instrumentiem, 1.daļa.*
 51. Šumilo, Ērika. *Globalizācija un reģionalizācija.* Rīga: Latvijas Universitāte, 2010.
 52. Šumilo, Ērika. Pasaules globālo problēmu risinājums nacionālās valsts un starptautiskā līmenī. No: *Globalizācija pasaulē un Latvijā.* Pieejams: <http://profizgl.lu.lv/mod/book/view.php?id=10569&chapterid=2180>
 53. TheEnvironmental Protection Agency. *The Quality of Life Concept. A Potential new tool for decision makers.* Office of research and Monitoring Environmental Studies Division, 1973.
 54. Vaidere, Inese, E.Vanags, I. Vanags un I. Vilka. *Reģionālā politika un pašvaldību*

attīstība Eiropas Savienībā un Latvijā. Latvijas Universitātes Akadēmiskais apgāds, 2006

55. VARAM. *Metodiskais materiāls "Pašvaldības, iedzīvotāju un uzņēmēju interešu saskaņošana – sabiedriskā apspriešana kā instruments"*. Rīga, 2011
56. Vesperis, Vladislavs. *Reģionālās attīstības novērtēšana*. Promocijas darbs. Jelgava: Latvijas Lauksaimniecības universitāte, 2012.
57. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (VARAM). *Ilgspējīga attīstība*. Pieejams:
http://www.varam.gov.lv/lat/darbibas_veidi/ilgtspejiga_attistiba/
58. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (VARAM). *Par ministriju*. Pieejams: http://www.varam.gov.lv/lat/par_ministriju/
59. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (VARAM). *Reģionālā attīstība*. Pieejams: http://www.varam.gov.lv/lat/darbibas_veidi/reg_att/
60. Visitlatvia.lv. *Latvijas reģioni un pilsētas*. Pieejams:
<http://www.visitlatvia.lv/lv/latvijas-regioni-pilsetas>

ANOTĀCIJA

Bakalaura darba “Reģionālo koncertzāļu attīstības perspektīvas un darbības salīdzinājums” mērķis ir noskaidrot, kāda ir nākotnes attīstības perspektīva reģionālajām koncertzālēm, salīdzinot trīs koncertzāles – Rēzeknes, Cēsu un Liepājas.

Bakalaura darba teorētiskajā daļā tika analizētas citu pētnieku un autoru idejas un secinājumi par ekonomisko, sociālo un kultūras ietekmi uz reģionu attīstību. Darba empīriskajā daļā tika analizētas autores veiktās telefonintervijas un daļēji strukturētās intervijas ar reģionu pārstāvjiem.

Tika noskaidrots, ka reģionālās koncertzāles ir investīcija kultūras patēriņa veicināšanai, arhitektūras un pilsētvides pilnveidošanai un reģionālo kopienu stiprināšanai, kas kopumā uzlabo attiecīgā reģiona iedzīvotāju dzīves kvalitāti. Perspektīvā mērķis ir daudzfunkcionāli attīstīties, nodrošināt kultūras pieejamību un sadarboties gan vietējā, gan starptautiskā līmenī, lai kvalitāte un profesionālā māksla tiktu nodrošināta ilgtermiņā.

Bakalaura darba rezultāti apkopoti 4.nodaļas datu analīzes secinājumos, nobeigumā un kopsavilkumā.

Bakalaura darba apjoms ir 90 lapas. Tas sastāv no 4 nodaļām, 12 apakšnodaļām un darba pielikuma.

Bakalaura darbā tika izmantotas 12 grāmatas, 20 pētījumi un publikācijas, 28 dokumenti un citi elektroniskie informācijas avoti.

ANNOTATION

The aim of the Bachelor Thesis "Comparison and Development Perspectives of the Regional Concert Halls" is to realize development perspectives of the regional concert halls in the future. Three regional concert halls placed in Rezekne, Cesis and Liepaja have been compared.

This Bachelor Thesis contains present - day theory as well as my own investigations, data and data analysis about economical, social and cultural influence on the development of the mentioned places.

The author of the work has been made and analysed several telephone interviews and semi-structured interviews with the regional representatives. The obtained data and results demonstrate inhabitants attitude towards regional concert halls taken as an investment in cultural and social development. Sometimes they have been taken as an unique architecture as well. The gained results show that the three mentioned halls help to improve the quality of life in the region they are situated.

The author of the Bachelor Thesis clarified that the aims of the concert halls in the mentioned places are as follows: multi-purpose development of the region, accessible cultural environment, co-operation in local and international area in order to answer for a long term quality of professional art.

The fourth chapter of the paper summarizes the gained results, conclusions and analysis.

The bachelor paper consists of 90 pages, 4 chapters, 12 subdivisions and appendix. 12 books, 20 investigations and publications, 28 documents and other electronic sources were used while writing the Bachelor Thesis.

Martas Ločmeles konferences „Kultūras un radošo industriju pārnese process” tiešraides konspekts

Radošums ekonomikā, pilsētvidē, izglītībā un reģionu attīstībā – šie ir tikai daži no tematiem, kas tika aktualizēti starptautiskajā konferencē „Kultūras un radošo industriju pārnese process”, kurā piedalījās vadošie nozares speciālisti un eksperti no Latvijas un Eiropas. Šī konference norisinājās Radošās darbības nedēļas „radi!2015” laikā un to varēja vērot tiešraidē. Konferencē tika izcelti praktiski radošās pārnese un partnerību piemēri, demonstrējot kultūras un radošo industriju pievienoto vērtību un ietekmi uz citām jomām, tai skaitā uz ekonomikas attīstību, sociālu inovāciju rašanos, izglītību, kā arī pilsētvides un reģionu ilgtspējīgu attīstību.

Toms Flemings (Tom Fleming), radošais konsultants no Lielbritānijas pasniedza lekciju par radošuma un kultūras spēku, kas padara labāku mūsu dzīvi pilsētā, kur skaidroja pārnese procesu nepieciešamību un nozīmi attiecībā uz pilsētas vidi, tās attīstības perspektīvu.

Pilsētā notiek transformācijas, mēs nevaram nodrošināt visu vienmērīgi kā politikā. Politikas veidotāji vēlas efektu redzēt krietni ātri, saņemt vairāk ieguldījumus, lai iegūtu politisko ietekmi, lai būtu darbības, lai būtu biznesa aktivitātes. Nacionālās valdības strādā līdz tam brīdim līdz ir nākamās vēlēšanas, bet pilsētām ir jārisina problēmas, domājot par vidi kopumā, tieši tāpēc pārnese procesiem kultūras jomā ir svarīga nozīme.

Kultūra un radošums tiek nodrošināti sistemātiskā izaicinājumā, ar ko ir jāstājas pilsētām. Pilsēta saistās ar ģeogrāfiskām īpatnībām – Eiropa un ārpus tās. Daudzas pilsētas ir strauji attīstījušās, salīdzinot ar iepriekšējo stāvokli, bet daudzas joprojām nevar pārvarēt šo pakāpienu, joprojām nav inovatīvas. Doma, ka mēs varam kļūt pievilcīgāki, piemēram ideāls piemērs – Florida - mums ir jāpieaug šajā pievilcīguma indeksā, ja mēs gribam panākt, lai mūsu pilsēta paliek uz kartes, tieši tāpēc pārnese procesi ir tik svarīgi. Ja mēs nenoskaidrosim kultūras nozīmīgumu, pilsēta var nozust birokrātisma džungļos. Mums jābūt pietiekoši balansētiem, daudz pārliicinātākiem par veiksmes stāstiem, kuri kļūst par maziem apakšstāstiem par mūsu pilsētu. Saredzēt specifiskus apstākļus kā pastāv kultūra, tas ir mūsu

talants.

Katrs radošais sektors nevar pastāvēt pats par sevi. Var būt, ka cilvēki iesaistīti vienā sektorā, bet tie noteikti pievieno vērtību arī radošajā sektorā. Mums jāveido saikne starp dažādām vietām, kas pastāv pilsētā. Saikne vienai ar otru. Mums jāredz tas, kas notiek iekšienē, kā mēs atbalstām, plānojam un kopīgi veidojam savu pilsētu. Mums nepieciešams nodrošināt mākslas pienesumu. Piedāvājumu, kas nepieciešams pilsētai, mēs plānojam kopā ar tām, nevis tām, proti, mēs neveidojam piedāvājumu, kas it kā varētu būt nepieciešams šai pilsētai, bet mēs kopīgi veidojam šo piedāvājumu, apzinot tās vajadzības un vēlmes, kādas ir pilsētas iedzīvotājiem. Pārneses procesi jāveic visā Eiropā, jo ir virkne daudzu, neattīstītu veidojumu. To nav iespējams efektīvi izmērīt. Jebkurā pilsētā ir jāizvērtē tas līdzsvars un proporcionalitāte, arī tas, kā pārneses process notiks. Jābūt ļoti piesardzīgiem, jāsaprot, kāda ir katra loma pilsētvides veidošanā.

Francijas piemēru prezentēja Boriss Mežorinī (Boris Meggiorin) no Nantes radošā mākslas reģiona, kurš stāstīja par Nantes pilsētas daļas atjaunošanu, kur 2003.gadā ar radošiem mākslas paņēmieniem pilsētu atdzīvināja un padarīja par patīkamu tās iedzīvotājiem. Pilsētas pievilcība nav tikai tas, kas ir tūristu acīm, pilsētas vērtība ir tajā, kā tas ir iedzīvotāju sirdīs. Pilsētas izaicinājumi liek mums mainīties, tāpēc arī Boriss pieminēja to, ka sektoriem ir jāsadarbojas, jo pilsēta ir vieta, kas ir vide visiem tās iedzīvotājiem, īpaši tiem, kas par kultūru neinteresējas, bet tie ir cilvēki, kuri vistiešāk arī parāda to, kāda ir vide.

Rihards Funts, dizaineris no Latvijas, dalījās lekcijā par dizaina lomu attiecībā uz dzīves kvalitāti. Stāstīja par Rīgas kvartāliem, kur ar mākslinieku palīdzību tika radītas vietas, kur iedzīvotājiem vingrot, uzlabot savu veselīgo dzīvesveidu. Tā ir iespēja, kur apvienoties un satikties visām vecuma grupām – bērniem, pieaugušajiem un pensionāriem. To veidojot, tika aicināti cilvēki virs četrdesmit gadiem radoši veidot mini istabas, iedomājoties par vidi, telpu, kurā vēlētos dzīvot, lai noskaidrotu cilvēku viedokli, domas un līdz ar to, radītu vietas tā, kā to vēlas paši iedzīvotāji. Tas tikai parāda to, cik radoši procesi tiek veikti visā Eiropā un ka ir daudzi veiksmes stāsti kā reģioni tiek attīstīti.

Turpmākajā konferences dienas daļā diskutēja kultūras sfēras politiķi no dažādām Eiropas valstīm, kas bieži uzsvēra nepieciešamību pēc ministriju sadarbības gan lokāli, gan globāli. Jāmaina uztveres process no lēmumu pieņēmēju puses, jāveicina sapratne par to, ka kultūra ietver daudzas jomas. Jābūt regulārai komunikācijai, lai mēs varētu apmainīties vairākās platformās. Nepieciešams iesaistīt kultūras pārtsāvjus visās nozarēs un visos sektoros. Izglītība ir neiespējama bez kultūras. Ekonomika ir neiespējama bez kultūras. Finansēšana ir neiespējama bez kultūras. Ministrijām ir jāsadarbojas, jāmeklē jaunas pieejas.

Neviens reģions netiks tālu, ja kultūras ministram nebūs ekonomikas ministra kontakttālruna numura, un otrādi. Tā ir tā mobilitāte, tāpēc mēs izmantojam visas iespējas, kas mums informāciju tehnoloģiju laikmetā ir dotas.

Mums šobrīd trūkst skaidru kultūras un radošuma efektivitātes mērījumu datu. Ir nepieciešams izstrādāt metodoloģiju, lai mēs varētu izskaitļot, kādi ir rezultāti, kāds ir sniegums, kāda ir ietekme uz citām sfērām. Tādejādi varētu labāk veicināt politisko procesu. Ir kaut kur jau mēģināts radīt šādas iestrādes metodoloģiju izstrādē. Mums ir jāformulē kopīga vīzija, radošo industriju ietekme ir ļoti svarīga. Viss pierāda, ka nepieciešams skatīties uz šo problēmu uzņēmējdarbības un ekonomikas griezumā, lai sasniegtu industriālo renesansi. No kultūras uz ekonomiku ir šie pārnese procesi, jo ir jāsaprot, kādu ieguldījumu tas dos visai sabiedrībai. Sinerģijas starp kultūru un tehnoloģiju, tāpēc Latvijas kultūras ministre Dace Melbārde atzīmē, ka tiks strādāts, lai kultūras pārnese uz citām sfērām notiktu.

Svarīgākās valsts, reģionu un pašvaldību līmenī risināmās reģionālās attīstības problēmas 2014.–2020. gada plānošanas periodā

Pārvaldes līmenis	Svarīgākās attiecīgajā pārvaldes līmenī risināmās pašvaldību teritoriju attīstības problēmas
Valsts	<ul style="list-style-type: none"> • stratēģiska pieeja teritorijas attīstībai (21,1%) • uzņēmējdarbības attīstības veicināšana (19,9%) • infrastruktūras uzlabošana (19,6%) • sociālo un izglītības jautājumu risināšana (18,6%) • reģionu un pašvaldību darba uzlabošana (9,5%) • citas (11,3%)
Reģionālais	<ul style="list-style-type: none"> • infrastruktūras uzlabošana (24,8%) • reģionu un pašvaldību darba uzlabošana (23,3%) • stratēģiska pieeja teritorijas attīstībai (19,3%) • sociālo un izglītības jautājumu risināšana (16,3%) • uzņēmējdarbības veicināšana (8,1%) • citas (14,9%)
Vietējais (novadi un republikas nozīmes pilsētas)	<ul style="list-style-type: none"> • infrastruktūras uzlabošana (23,3%) • sociālo un izglītības jautājumu risināšana (19,9%) • stratēģiska pieeja teritorijas attīstībai (15,2%) • uzņēmējdarbības veicināšana (13,9%) • reģionu un pašvaldību darba uzlabošana (12,8%) • citas (14,9%)

Tabulu veidojusi Līga Baltiņa, balstoties uz 2011.gada septembrī veiktās aptaujas rezultātu analīzi

	Latgales vēstniecība "Gors" jeb Austrumlatvijas reģionālais daudzfunkcionālais centrs	Vidzemes koncertzāle "Cēsis" jeb Vidzemes daudzfunkcionālais kultūras centrs	Liepājas koncertzāle "Lielais dzintars" jeb Liepājas daudzfunkcionālais centrs
Pilsēta	Rēzekne (platība 17,48kvkm)	Cēsis (platība 19,3 kvkm)	Liepāja (platība 60,37 kvkm)
Vadītājs/a	Diāna Zirniņa	Juris Žagars	Baiba Bože
Ēkas platība	11 166 kvadrātmetri, 6 stāvi	7005 kvadrātmetri, 6 stāvi	14 126 kvadrātmetri, 8 stāvi
Kopējās būvniecības izmaksas	~17,98 miljoni EUR (bez PVN)	~13,86 miljoni EUR	~30,17 miljoni EUR (bez PVN)
Akustiskās koncertzāles	Lielā zāle GORS (1000 sēdvietas), Mazā zāle ŽĪDASTE (220 sēdvietas)	Lielā zāle (800 vietas), 2 kamerzāles - ĒRĢELZĀLE un IZSTĀŽU ZĀLE (līdz 100 cilvēkiem), Mazā zāle (45-100 sēdvietas)	Lielā zāle (1000 sēdvietas), Mazā zāle (150 sēdvietas), kamerzāle (200 sēdvietas)
Tematika	muzikāli dramaturģiski uzvedumi, simfoniskās mūzikas, kora un kamerzāles koncerti, amatiermākslas un plašizklaides norises, semināri, izstādes, kinoseansi	akustiski koncerti, multi-mediāli pasākumi, teātra izrādes, izstādes, kinoseansi, konferences, semināri	vokāli simfoniskie koncerti, operas koncertuzvedumi, džeza un populārās mūzikas koncerti, izrādes, konferences, sanāksmes
Papildus telpas	mēģinājumu, semināru, konferenču, plenēriem un korporatīviem pasākumiem, dzimtsarakstu nodaļas telpas	Alfrēda Kalniņa Cēsu mūzikas vidusskolas mācību telpas, mēģinājumu, mākslas galeriju	Liepājas Simfoniskā orķestra un Mūzikas vidusskolas telpas, Liepājas tūrisma birojs
Papildus pakalpojumi	mielasta sagatavošana, organizatoriskie risinājumi (viesnīcu rezervēšana, izdales materiālu nokomplektēšana, telpas noformējums u.c.), pasākuma scenārija, kultūras vai izklaides programmas sagatavošana	organizatoriskie risinājumi (mūzikas izvēle, noformējums u.c.), programmas sagatavošana	(informācija sekos)
Kinoteātris	Mazā zāle, SilverScreen Rezekne	Mazā zāle	/
Ēdināšana	restorāns "Gords"	Cēsu Vīna Bārs, restorāns BOHĒMA	Notiek iepirkumi
Informācijas centrs	kase, tūrisma informācija	kase, tūrisma informācija	kase, tūrisma informācija
Papildus iespējas	GORS vēstnieks - ekskursija pa telpām	ekskursija pa telpām	ekskursija pa telpām

*informācija tika iegūta no koncertzāļu mājaslapām un medijos iegūtās informācijas;

REĢIONĀLO KONCERTZĀĻU ATTĪSTĪBAS PERSPEKTĪVAS UN DARBĪBAS SALĪDZINĀJUMS

Intervijas vadlīnijas

1. Pētījuma konteksta informācija

Reģionālo koncertzāļu vadītāju un pašvaldības pārstāvju viedoklis par to, kāda loma reģionu attīstībā ir reģionālajām koncertzālēm.

2. Pētījuma mērķis:

Noskaidrot, kāda ir nākotnes attīstības perspektīva reģionālajām koncertzālēm, salīdzinot trīs koncertzāles – Rēzeknes, Cēsu un Liepājas.

3. Pētījuma galvenie jautājumi:

1. Darbība un kultūrpolitika

- Ekonomiskais, sociālais un kultūras vides iespaids
- Sniegtie pakalpojumi un darbības raksturojums

2. Sadarbība un ilgtspēja

- Iedzīvotāju līdzdalība un atsauksme
- Pašvaldības, citu reģionu iesaiste
- Komandas īpašības un raksturojums

3. Attīstības perspektīvas

- Situācijas salīdzinājums – ieguvumi, riski
- Viedoklis par attīstību un nākotnes iespējām

Nr.p.k.	Tēma	Jautājumu piemēri
1.	Darbība un kultūrpolitika	>Vai pilsētas vide šobrīd veicina iedzīvotāju un tūristu interesi par kultūras notikumiem? Kas būtu jāattīsta? Kā to panākt?
		>Vai reģionālās koncertzāles vadība veido kultūras pieprasījuma un kultūrizglītības veicināšanas programmas, lai paaugstinātu vietējo iedzīvotāju izpratni un interesi par profesionālās mākslas pasākumiem?
		>Kā Jūs vērtējat koncertzāles ietekmi uz reģionu? Kāds ir lielākais ieguvums?

		>Cik lielā mērā reģionālā koncertzāle ir neatkarīga no pašvaldības? (programmas, pasākumu izveides ziņā u.c.)
2.	Sadarbība un ilgtspēja	>Kā Jūs vērtējat iedzīvotāju līdzdalību un pieprasījumu apmeklēt reģionālo koncertzāli un izmantot tās sniegtās iespējas?
		>Vai ir atgriezeniskā saite ar iedzīvotājiem, apmeklētājiem? (aptaujas, viedokļa noskaidrošanas pasākumi)
		Vai Jūs domājat par to, lai vairāk iesaistās vietējie iedzīvotāji, piedalās un uzstājas koncertzālē?
		>Vai, ņemot vērā koncertzāļu tīklu, pilsētas sadarbojas savā starpā? Kādā veidā?
		>Kā Jūs vērtējat savu darba komandu, kas veic ar koncertzāli saistītos pienākumus? Vai koncertzāles komanda apmeklē papildus seminārus, konferences, lai pilnveidotos savā jomā?
		>Ar ko vēl sadarbojas reģionālās koncertzāles (mūzikas, mākslas skolām, Rīga Koncertiem)?
3.	Attīstības perspektīvas	>Kādi, Jūsaprāt, ir vērtīgākie vietējie resursi (cilvēki, uzņēmēji) reģiona attīstībai?
		>Kāda Jūsaprāt ir koncertzāles nākotnes attīstības perspektīva?Kas ir mainījies?
		>Vai reģionos ir izstrādāti kādi nozīmīgi kultūras organizācijas darbības plāni, programmas vai stratēģijas? Kādi piemēri?
		>Kādi faktori jāņem vērā, lai vecinātu reģionālās koncertzāles attīstību?

3. Datu ieguves metodes:

Dalēji strukturētās intervijas/telefonintervijas - reģionu pārstāvji

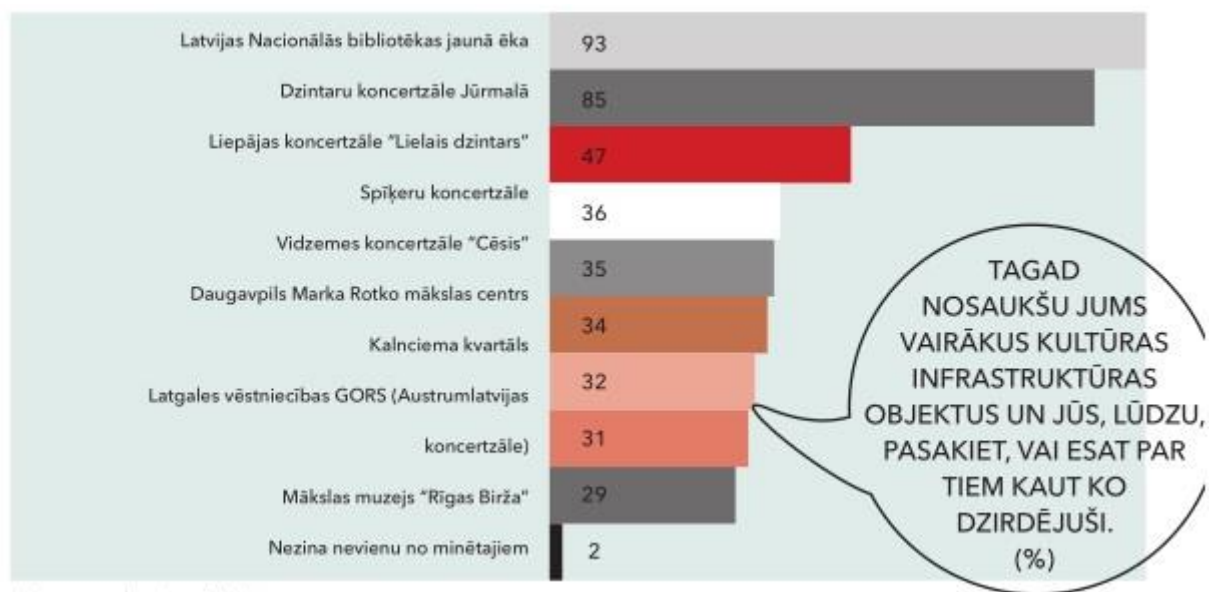
4. Respondentu atlases kritēriji:

Intervijas respondents ir pētāmā reģiona pārstāvis - vadītājs vai eksperts reģiona attīstības jautājumos

5. Intervijas eventuālais respondentu skaits, norises vieta:

Respondentu skaits: vismaz 5 (vismaz viens vadības pārstāvis no katra pētāmā reģiona)

Diskusijas norises vieta: mainīga, atkarībā no respondenta atrašanās un norunātās tikšanās vietas

Respondents: Diāna Zirniņa – Latgales vēstniecības GORS vadītāja

Intervijas sākuma laiks: 07.04.2015., plkst.10:32

1) Vai bija nepieciešamība iepazīties ar citu valstu koncertzāļu darbību, piemēram, Igaunijas, lai izprastu darbību un funkcijas, kas jāveic reģionālajai koncertzālei, ņemot vērā, ka Latgales koncertzāle bija pirmā reģionālā koncertzāle Latvijā?

Pat nelielai atkāpei. Gors ir pirmā uzbūvētā, bet sākot no visiem plānošanas dokumentiem, no praktiskā darba, pie Latgales vēstniecības Gors jeb Austrumlatvijas reģionālā daudzfunkcionālā centra darbs kā pie projekta sākās kā pie pēdējās koncertzāles. Jo, protams, ir valsts programma, nu ir zināmas ietekmes, kas no sākuma izvēlas kādas citas pilsētas un pārējiem ir jāpacīnās. Mēs sākām ar projektiem, ar dokumentiem pēdējie, bet pabeidzām pirmie.

Runājot par pieredzi, protams, šī bija valsts programma un arī valstī tika pētīts šis koncertzāļu izveides jautājums. Paldies toreizējai kultūras ministrei Helēnai Demakovai. Un neapšaubāmi, ka tāds bāzes pamats šai programmai, konkrēti mēs runājam par Rēzeknes piemēru, ir Igaunija, un ļoti labi pierādās praksē. Mēs arī paši esam bijuši šajās koncertzālēs. Ka reģionos, kur ir problemātiskas lietas, sociālekonomiskie jautājumi visai asi tiek izveidoti šādi daudzfunkcionālie centri, kas sākotnēji cilvēkiem, šķiet, ka tā ir vienkārši kultūra, kur izšķiež naudu, patiesībā tam ir pavisam cita sociālā atdeve un ekonomiskā ietekme, jo mēs nevaram skatīties tikai uz mājas cipariem, jāskatās, kā šī māja ietekmē blakus tautsaimniecības sektorus – viesnīcas, ēdināšanas servisu. Protams, arī sociālais faktors, kas ir vide, dzīves vide konkrētajā reģionā, varbūt tūristu piesaiste reģionam vai esošo cilvēku dzīves kvalitātes uzlabošana.

Faktiski – jā, igauņi mums bija priekšā un tas ir pamats no igauņiem, tas ir acīmredzami. Runājot par Rēzeknes koncertzāli, īsāk, pieredze ir gūta ne tikai no Igaunijas. Projekts pirms projekta izstrādes tika veikts vairāk nekā rūpīgs izpētes darbs, tehniski ekonomiskais pamatojums pamats izstrādāts. Tapa arī centra darbības stratēģija. Te ir divi sējumi (rāda). Igauņu piemērs, skandināvu piemērs, jo vēl pirms igauņiem skandināvi ir sabūvējuši šādus daudzfunkcionālos centrus. Un protams, kas ir tālāk par apsaimniekošanas modeļiem, par telpu plāniem, par funkcionalitāti, tad tika gūta pieredze arī citas valstīs – Spānijā, teiksim, viens no labākajiem Eiropas koncertzālēm. Un tas ko es redzu, ka jā, šī pieredze, arī ēkas

arhitektūrā, gan telpu plānošanā ir ļoti veiksmīgi pārņemta, ieviesta. Telpas ir ļoti jēgpilni saplānotas. Es neslēpšu, ka atgādina kaut kādā veidā gan igauņu, gan skandināvu koncertzāles. Saplānots tas, kas vajadzīgs, bez izšķērdības.

Runājot par apsaimniekošanas lietām, ir rūpīgi izvērtēti šie modeļi. Katrā no valstīm ir savi piemēri, mums ir savs modelis, kas šobrīd izskatās ir tas optimālais. Objekts ir nodots apsaimniekošanā pašvaldības uzņēmumā. Ar konkrētiem mērķiem, ko mēs īstenojam saskaņā ar šo stratēģiju.

Varbūt latgalieši ne vienmēr lielās, bet man tāda ļoti liela nojausma, kas šis dokuments, kas ir mūsu daudzfunkcionālā centra darbības stratēģija. Viņā bija veikts gan plašs pētījums par esošo situāciju tajā laikā, pirms izveides un ir arī skatīts gan skandināvu, gan igauņu koncertzāļu modelis. Bet šobrīd ir ļoti patīkami, ka mēs, kad veidojām Rēzeknes koncertzāli, mēs braucām pie viņiem. Tagad viņi brauc pie mums un tad skatījās ar tādu neuzticību, ka te Rēzeknē, kur vēl Rīga..kas ļoti patīkami, ja mēs varējām smelties no viņiem pieredzi, tad šobrīd viņi vienkārši sēž un raksta nost lietas, ko mēs darām, viņi brauc pie mums. Mēs to pieredzi esam paņēmuši, pielāgojuši, un ir atdeve.

2) Jūs jau pieminējāt darbības stratēģiju. Vai vēl ir izstrādāti kādi nozīmīgi kultūras organizācijas darbības plāni, programmas vai stratēģijas? Kādi piemēri?

Sāksim no dokumentiem, protams, apakšā ir valsts programma, Eiropas Savienības programma, atbilstošajai prioritātei, tā tas būs visām koncertzālēm. Bet individuāli mums ir tehniski ekonomiskais pamatojums, kā primārais, kura mērķis bija izpētīt vai ir vērts būvēt, par kādiem līdzekļiem, kas brauks. Tas ir tāds ļoti smags ekonomiskais aprēķins ēkas izveidei šeit.

Un otrs dokuments – tā ir darbības stratēģija 2009.– 2017. gadam, kas attiecīgi jau tālāk nosaka taktiku, kā tiks apsaimniekots centrs, kāda veida pasākumi, proporcijas būtu vēlamas? Kāds ir sasniedzamais apmeklētāju skaits? Kādi ir primārie mērķi, uzdevumi? Pirms tam, protams, misija, vīzija, ka mums jākļūst par reģiona kultūras centru, un arī nacionālas nozīmes. Un šobrīd mēs savā darbā arī šo stratēģiju ļoti rūpīgi mēģinām ievērot. Strādājam pie tā, lai šī stratēģiju tiktu aktualizēta.

Sākotnēji dokuments ir labs, šobrīd mums ir praktiskā darbība, kur viens pret vienu nekad netiks viss realizēts, bet jā, mums tas viss ir saplānots. Ja sabiedrībā varbūt pavīd doma, ka Jūs redz tagad uzbūvējāt, tagad sāksiet domāt ko darīt, tad nē, jau pirms būvniecības bija plāni kā šī ēka darbosies, protams, 2008.gads, kad bija savas korekcijas, tas

ir jāatzīst, bet pamatā mēs atskaitāmies un šobrīd arī projekta rezultatīvie rādītāji tiek ziņoti gan pašvaldībai, gan kultūras ministrijai.

Un lai arī šī stratēģija bija veidota saucamajos treknajos gados, kad bija optimistiskas prognozes, un sākot darbu es ļoti skeptiski skatījos izpildīt šos rādītājus. Bet mēs esam viņus pārpildījuši -pasākumu ziņā, apmeklētāju skaita ziņā, ieņēmumu ziņā un es domāju, ka tas ir vairāk nekā labi ziņot, kādiem laikiem bija veidota (tāpat arī kā citas koncertzāles) un kā tas viss šobrīd ir īstenojies, neizslēdzot, protams, iespēju, ka ekonomikā ir augšupeja, mazliet lejupslīdei arī jābūt, tad šobrīd mēs joprojām ejam uz augšu.

3) Vai ir atgriezeniskā saite ar iedzīvotājiem, apmeklētājiem? Kā tā izpaužas?

Gan jā, gan nē. Ja mēs skatāmies uz mūsu klientiem, mēs jau viņus varam dalīt dažādi, pa grupām.

4) Ģimenes, bērni.

Arī, jā, un tās ir valsts iestādes, sponsori, pašvaldības, mūsu klienti. Un atkal, vai mēs ar viņiem strādājam semināru konferenču jomā, vai ēdināšanas jomā. Vai tas ir kino, vai tie ir pasākumi, kur ir nomnieki.

Ja mēs runājam par cilvēkiem, kas ir apmeklētāji, tad bez tiem nekādīgi nevar iztikt. Mums ir jāzina ko cilvēki domā, kā vērtē programmu. Bet tai pat laikā, mūsu stingrā nostāja, kas ir, manuprāt, es laikam palielīšos.

Mums ir labākais modelis atrasts - mēs neskrienam pakal cilvēku gaumei, lai gan tas nav paredzēts gluži stratēģijā. Ir uzbūvēta labākā akustiskā koncertzāle Baltijā, mēs neesam pārspēti. Ja mēs prasīsim, ko mēs gribam, tad plašākā daļa grib plašizklaide. Tad lielākā daļa ir auditorijas, kuri vērtē un apmeklē šos akadēmiskos un profesionālos pasākumus (vai tā ir mūzika, vai teātris, teiksim, skatuves māksla). Mēs neskriesim gluži šlāgerim... labi, piemēram, mēs paņemam populāro estrādes mūziku, kas nāk no Krievijas un ceram, ka tikai uz to mēs pelnīsim. Tā nav, mēs esam sapratuši, mēs esam atraduši ļoti labu vidusceļu un, protams, mēģinām apmierināt visas grupas, par pamatu atstājot profesionālo sadaļu.

Mēs neaizmirstam citas auditorijas daļas, mums ir kāds šlāgermūzikas koncerts, teiksim 2-3 koncerti gadā. Ja mums ir sadaļa Latvijas estrāde, bet atkal mēs neatdodam visiem, mēs skatāmies, kam mēs dodam zāli nomā, jeb, ja tie ir ārzemnieki, mums tagad brauks austrumi, nu mēs pagājšgad varam uzskaitīt, gan Argentīna, gan Lielbritānija, nu pat

mums bija ASV. Šis reģions ir ļoti plašs. Maijā mums būs Ķīna.

Mēs mēģinām turēt to latīņu pasākumiem, mēs negribam nolaisties, izdabājot tikai auditorijai. Jo tas virsmērķis šeit, arī veidojot šo centru, nebija tikai izdabāt auditorijai, bet tas nenozīmē, ka mēs neatrodam pasākumus, kas domāti dažādām cilvēku grupām.

Tai auditorijas daļai, kuru mēs mēģinām pieradināt, jau esam pieradinājuši. Viņi nenāks uzreiz uz operu, vai Simfoniettu. Mums šobrīd ir nomā atdots vienam humora šovam koncertzāle, tātad ir dažādi, bet mēs jebkurā gadījumā balstāmies uz stratēģiju un veidojam vispusēju komplektu.

5) Vai reģionālās koncertzāles vadība veido kultūras pieprasījuma un kultūrizglītības veicināšanas programmas, lai paaugstinātu vietējo iedzīvotāju izpratni un interesi par profesionālās mākslas pasākumiem?

Mīnuss un pārmetums kultūras ministrijai. Ļoti spilgts piemērs, kā mēs varam raksturot situāciju Latvijā – no vārdiem pie darbiem. Tad, kad tika veidota šī māja, bija aicinājums izstrādāt kultūras ministrijai reģionālo koncertzāļu programmu un piešķirt finansējumu, lai, tieši tā kā Jūs sakāt, šo auditoriju pieradinātu, jo citādi tas paliek tikai uz pašvaldības pleciem- pašvaldībai, kurai vienmēr būs ierobežoti finanšu līdzekļi, bet piešķirt vismaz zināmu daļu, lai šo reģionu iedzīvotāji jau spētu pierast pie šīs klasiskās mūzikas. Jo klasiskās mūzikas tradīcijas Latgalē, pat ne klasiskās, profesionālās, ir ļoti dziļi iesakņojušās. Mēs varam runāt par to, ka mums ir šie kolektīvi Rēzeknē, Daugavpilī, Balvos, bet mums tādas iespējas nebija.

Piedāvājuma būtība bija piešķiriet vismaz kaut kādu naudas summu, un mēs jau pirms atvēršanas pieradinām cilvēkus, veidojam šo saikni. Bija atbilde, ka nekādā gadījumā tas nav iespējams. Ir jābūt ļoti lielam vientiesim, lai domātu, ka nav iespējams, jo mēs bijām pirmie un vienīgie, kas to gribēja izmantot un kam būtu reāli piešķirams šis labums. Mēs pie šī labuma tikām tikai tad, kad parādījās vēl šīs divas koncertzāles, kas, protams, Liepājas piemērā, ja mēs paskatāmies valsts dotācijas programmu. Mēs ar mūsu programmu, es nekritizēju kolēģus Cēsīs, bet mēs organizējam mūsu programmas un ir 50 pasākumi gadā un ļoti kvalitatīvi, un arī auditorijas novērtēti klasiskās mūzikas pasākumi, ne tikai mūzikas. Kur Cēsu koncertzālē ir šī pasākumu intensitāte mazāka, šīs iespējas zālē ir mazākas (ne citēšanai, bet sapratnei). Tad Liepāja, kas vēl top un tiek veidota, mums ir gandrīz visām trim vienāda summa piešķirta.

Beidzot viņi var īstenot to, ko mēs gribējām, strādāt ar auditoriju, izbraukt uz reģionu,

rādīt, ka ir arī šādas skatuves mākslas daļa. Mums tas nebija iespējams, bet mēs to izdarījām ar citādākiem instrumentiem. Iespēju robežās, bet, protams, mēs strādājām ar auditoriju faktiski tas ir nulle, plus nulle un vēl kāds projektiņš. Bet nu, vismaz komunikāciju stratēģijā tas tika iestrādāts un sākumā bija ļoti grūti, jo neviens medijs sākumā neticēja, ka tas reģionā kaut kur ir iespējams, jo šobrīd Goru visi zina.

Tajā mirklī tiešām likās, ka Rēzeknē būvē, kāpēc būvē, ka to var stāstīt, bet tas nav interesanti, bet interesantāk pastāstīt, kas ir nogalināts, kādas kriminālziņas. Bet mēs to esam pārlauzuši, turpinām strādāt ar pilnām zālēm. Neizslēdzam arī situācijas, kad pie pārblīvētas pasākumu programmas varētu būt arī kāds tukšāks pasākums, bet mēs esam pieraduši, ka mums ir papildītas 900 pāri vietām, lai gan standarts ir 700 vietas, kas ir partera zona. 700 sēdvietas ir Cēsu koncertzālē.

Par auditoriju, protams, dažādiem veidiem mēs centāmies pieradināt, izmantojot vairāk komunikācijas rīkus. Mums nebija finanses, iespējas organizēt šos pasākumus. Bija daži pasākumi, bija koncertzāles pamatakmens ielikšanai veltīts pasākums. Pilsētā nebija īsti vietas kur izvietoties varēja Rīgas Radio koris, bet mēs izvietojām mūzikas skolā. Bija vārda došanas svētki, baroka koncerts, norvēģu koncerts. Mēs mēģinājām ar saviem resursiem, piesaistot kultūrkapitālfonda līdzekļus. Tas ir izdarāms un paceļams, es ar prieku un zināmu skaudību skatos, ka kolēģiem tagad tas ir iespējams.

**6) Vai, ņemot vērā koncertzāļu tīklu, pilsētas, komanda sadarbojas savā starpā?
Kādā veidā?**

Mēs patstāvīgi komunicējam, es domāju, ka šīs sadarbības iespējas nav nedz izsmeltas, nedz līdz galam attīstītas. Tas jā, ka mums visu laiku ir dienas kārtībā šis jautājums, kā kuram klājas, ko var darīt kopā. Es neteiktu, ka mēs ļoti daudzas lietas darām kopā ļoti apzināti, mūs dažreiz saslēdz kopā kāda grupa, vai vienība, kas dodas tūrē. Kopīgie radošie projekti ir padomā, bet nav vēl īstenoti.

Mēs savus radošos projektus esam īstenojuši paši, jo esam bijuši vienīgie līdz šim. Liepājā ir mainījusies oficiālā vadību un tur vēl mazliet mums ir jāsapazīstas vēl vairāk. Es stāstu par koncertzāļu tīklu.. būtu ļoti pareizi, ka nevis jākritizē vienam otru publiski, bet ir jāsadarbojas, varbūt tas līdz galam neizdodas, to es esmu pamanījusi, bet tas nav pārmetums Cēsīm, bet vienkārši faktu konstatācija. Ir jāpieņem kāda brīdī kāda spēks, kāda īpašs priekšrocības, tad sadarbība veidojas.

Bet stāsts ir ne tikai par Latvijas koncertzālēm, mēs arī sadarbojas ar valsts

uzņēmumiem, gan ar Latvijas koncertiem, gan ar Nacionālo operu, gan Nacionālo, Dailes teātri. Ar valsts kolektīviem koncertprogrammu veidošanā un līdz ar to mums ir šīs saskares lietas ar Cēsīm, un domāju būs arī ar Liepāju.

Es domāju, ka muzikālām vienībām daudz interesantāk veidot programmas, jo viņi zina, ka nepaliek tikai Rīgā, bet var atbraukt pa reģioniem. Ja kāds atbrauc pie mums, tad ceru, ka aizbrauks arī uz Liepāju un Cēsīm.

Sadarbības, kas jāskatās mazliet augstāk, kam jāvelta laiks un resursi, tā ir Igaunija, Lietuva. Lietuvā jā un nē, tur ir dažas vietas ar ko var sadarboties. Un kaut vai ar Baltkrieviju.

7) Vai Jūs izplatāt reklāmas materiālus ārvalstu tūrisma informācijas centros un starptautiskos tūrisma katalogos? Kādā veidā?

Ir dažas publikācijas, kas ir bijušas radītas pateicoties mūsu aktivitātēm. Mēs mērķtiecīgi esam devuši informāciju Latvijai, tad ir bijis pozitīvs atbalsts arī citās valstīs. Ir publikācijas, kas ir veidotas par šo koncertzāli, gan mēs esam izveidoti topos par koncertzāles akustiku, kas es nezinu, cik ir objektīvi. Gan arī organizējot pēc pašvaldības pasūtījuma kino pasākumu Open place, tad bija publicitāte tās valsts medijos.

Žurnālisti brauc, kam ir interesanti, kas šeit notiek. Dažādi raksti, bet šie raksti sākotnējās vēlmes bija ar objektu kā tādu. Plāni ir lieli un izpratne par to, cik mums tas svarīgi, mums ir, bet man ir tikai divi cilvēki marketingā, kas dara visu. Bet mēs šobrīd esam izvēlējušies vairāk koncentrēties uz pierobežas reģioniem, tas varētu būt mūsu spēks un papildus auditorija. Lietuva, jo Lietuva brauc pie mums. Varbūt viņi nebrauc tik mērķtiecīgi, kā brauc slēpot, bet mēs redzam ka jā, ir šie tuvākie reģioni ar kuriem mēs turpinām runāt.

Kaut kādas publikācijas varētu sekot, ir tāds plāns. Ir Igaunija, pagājšnedēļ bija viena intervija ar igauņu žurnālistu, mēs īpaši neforsējam, vairāmiem no NVS valstīm, kas ir vīzu režīms, jo šī politiskā situācija ir tik ļoti nedroša. Tāpēc mēs darbojamies ar prioritāri šobrīd uz to, kas ir paceļams.

Protams, ka mēs varam runāt kā par starptautisko centru, bet jautājums ir par loģistiku, kā cilvēki nokļūs šeit. Mums jau tā primārā auditorija ir šāda: mēs skatāmies uz tuvākajiem reģioniem, ja mēs runājam par auditoriju, šie cilvēki pie mums, pat ne iemaldās, sāk braukt, sākt interesēties. Mēs aizbraucam uz Baltkrieviju, uz Vitebsku un tur zina, kas mēs esam. Vitebska ir pilsēta, sadarbības partneris. Mums tikai vajag, tas nākošais, jādomā par instrumentiem kā cilvēkus atvest, bet materiāli mums tiek veidoti dažādās valodās. Latviski, arī angļiski, krieviski, lietuviski.

8) Ar kādām pašvaldībām Jūs sadarbojaties?

Primārais sadarbības partneris ir un vienmēr paliek Rēzeknes pilsētas dome. Saskaņā ar stratēģiju viņi tomēr piešķir dotāciju. Tas ir domes uzņēmums, bet mums ir arī sadarbība ar Latgales pašvaldībām, galvenokārt. Latgales pašvaldībām gan pasākumu organizēšanā, kā piemērs ir Latgaliešu kultūras gada balva, kuru mēs organizējam. Tagad līdz ar Goru šī balva ir pieaugusi citā kvalitātē. Tur mums ir praktiski iesaistītas visas Latgales pašvaldības, kas izvirzīja savus kandidātus, gan piešķirta nelielu līdzfinansējumu.

9) Vai Jūs domājat par to, lai perspektīvā vairāk iesaistās vietējie iedzīvotāji, piedalās un uzstājas Gorā? Kā, piemēram, Francis, ko pati redzēju un neticēju, ka tas ir vietējais kolektīvs.

Mums tas notiek. Tas ir stāsts ne tikai par Rēzekni, bet par Latgales reģiona pozicionēšanu. Mēs nevaram izdarīt pilsētas darbu vai Latgales reģiona vietā darbu. Ir zināmu stereotipu laušana, popularizēšana. Jo viennozīmīgi, ja man pasaka Liepāja, tad tas ir skaidrs, ir bagāta kultūras, mākslas bagāža. Liepāja ir skaidrs, kas ir Liepāja. Un stāstā par Rēzekni, šis stāsts tikai veidojas un mēs šo stāstu tikai veidojam. Mums ir bijuši ļoti daudzi pasākumi, pajautāji, cik Cēsīm tādi ir bijuši, kas ir radīti šeit – mūsu atklāšana, kur jau piedalījās, kas var teikt ir amatieru pasākums, bet kas bija ļoti liels panākums, lai cilvēkiem liktu justies līdz atbildīgiem, iesaistītiem. Jo mums bija 300 sīkie uz skatuves, ne sīkie, bet jaunieši, kas izspēlēja Latgales pasaku, kas bija vietējo cilvēku radīta. Kas bija ne amatieru māksla, bet kaut kas uz profesionālo.

Latgales reģionā ir daudz, daudz talantīgu cilvēku, kas sevi nav identificējuši, atklājuši. Mums ir Francis bijis uzvedums, mums ir Baroka mūzikas dienas. Kas ir vienīgās dienas, kur tiek izmantoti unikālie, senie instrumenti. Šis top un turpinās projekts. Mums tūlīt būs ērģeļmūzikas festivāls, kas sāksies oktobrī, kas būs pirmais festivāls un ir unikāli radīts. Rēzeknes tautas teātris un ne tikai, kas jāspēj nodrošināt ļoti labā līmenī. Deju kopa Dziga, kas nav profesionālais, bet kas uzstājas ļoti labā līmenī.

Pilsēta pēc stratēģijas ir ļoti labi iekļāvusi gan mūziķus, gan aktierus, gan dejotājus. Drīz būs koncerts ar mūsu puiku, brīnumbērnu, vijolnieku. Faktiski zinot mūsu reģiona problemātiku, finanšu iespējas, mums šo jaunradīto darbu ir ļoti daudz, vienkārši par viņiem vienā mirklī cilvēkiem ir jāzina, mēs nevaram diemžēl visu izstāstīt. Stāsts ir par to, ka Liepāja ir skaidrs, Liepājas brends ir izveidojies. Rēzeknes brends tikai pilnveidojas un

veidojas un kaut kā cilvēki tad sāk apjaust jaunās pilsētas vērtības, kas rodas.

10) Vai koncertzāle savā veidā neatņem mazajiem kultūras centriem darbu?

Par to nevar nedomāt, jo par to tika runāts un diskutēts. Un šīs bailes bija jūtamas jau kopš brīža, kad tika paziņots, ka šāds projekts tika īstenots. Esmu pārliccināta, ka tādas bažas ir bijušas arī Cēsīs, tāpat varētu būt arī Liepājā, un Rēzekne nav izņēmums. Rēzeknē arī ir divi kultūras nami un sākotnēji bija jautājums par to, kā būs, ka visi tagad plūdis. Man ir pretjautājums, vai mūsu pasākumi ir tādi, kurus jūs rīkojāt? Es mēģinu vienkārši to pagriezt tādejādi, ka, ja kultūras namos ir pasākumu specifika mazliet savādāka, varbūt šlāgergrupa tur var uzstāties, bet Liepājas simfoniskais orķestris, kas vairākkārt pie mums uzstājas, vienkārši fiziski tur nevar uzstāties.

Kaut kur vienā mirklī varbūt tas ir jautājums par visu kultūras namu, es negribu būt iedomīga, bet vadītāju, nevis izglītību, bet sapratni, ka ir..kad mēs ejam uz bērnu dārzu, tad ir skola, tad ir vidusskola, tad ir augstskola. Un šie kultūras nami ir ļoti vajadzīgi, tas ir tur, kur visi sāk, kur māksla sāk attīstīties. Tas ir tikai un vienīgi kultūras namos un centros, kad cilvēki paši iesaistās un paši rada, bet koncertzāle tā nav.

Mēs neesam pamatskolas līmenis, mēs esam augstskolas, pat augstāk. Esam pilnīgi cits līmenis, un uz to jāskatās, ka tas ir cits līmenis. Bet tas ko viņi dara ir ļoti būtiski, bet galvenais, lai nerodas šis mazvērtības komplekss, redzot, ka visi reģiona iedzīvotāji tur brauc. Varbūt, ka netieši mēs nozogam kādu apmeklētāju no viņu pasākumiem, bet varbūt to, ko nav izpratuši, mēs tomēr esam daudzus dabūjuši cilvēkus, kuri vispār ir izgājuši no mājām.

Tie, kuri gāja uz kultūras namu, arī turpinās, visticamāk, to darīt. Bet protams, šīs bažas ir, arī pilsētai tiek meklēti dažādi iemesli, lai reorganizētu vienu vai otru iestādi, bet patiesība ne tāpēc, ka koncertzāle. Mēs neņemam auditoriju. Jo mūsu spēks ir ne tikai akustika, bet arī daudzfunkcionalitāte, kas ir paldies autoriem, visai skandināvu, igauņu pieredzei un pilsētai, ka pietika prāta nenogriezt projekta būtiskajās lietās. Mēs esam ļoti pilnvērtīgi, tā daudzfunkcionalitāte.

11) Lai veiksmīgi risinātu daudzfunkcionālo centru vadības uzdevumus, ir jāveido profesionāla komanda, kurā ir nepieciešami vairākas nozarēs zinoši speciālisti. Kā Jūs vērtējat savu darba komandu, kas veic ar koncertzāli saistītos pienākumus?

Lielākā problēma visur ir izveidot komandu un lai nestāsta, ka tas tā nav. Jo, šādas ēkas, arī kolēģiem noteikti, viņas prasa specifiskas zināšanas. Lai arī Latvijā ražo gaismotājus, kaut vai skaņotājus, producentus, tai pat laikā izglītība ne vienmēr nozīmē piemērotību darba tirgum, pietam jaunam projektam, kā šis. Tas pirmais izaicinājums ir darbinieku atlase, otrs ir saskatīt cilvēkos šo potenciālu, šo spēju un jau esošās zināšanas un mums tas ir izdevies. Pie tam izdevies bez rīdziniekiem, es vienmēr būšu priecīga, ja rīdzinieki šeit strādās. Bet ir cilvēki, kas ir atnākuši no Balvu puses un ir attīstījuši savas prasmes. Ir bijusi vēlme, ir bijusi varēšana un protams ir bijušas gan apmācības, un viņas arī turpinās.

Es gribētu, lai viņas būtu daudz vairāk, lai mēs izbraukātu, lai mēs visu zinātu, bet viņas pie esošās situācijas ir vairāk nekā maksimāli izpildītas. Ir gan apmācību semināri, arī darbinieki kas strādā, izglītība gandrīz visiem ir atbilstoša, bet tajā pat laikā, ja nav izglītība, tad ir pieredze, kas pirms tam jau ir gūta, bet šī māja prasa pilnīgi jaunu pieredzi. Ja citi saka, ka man ir pilnīgi jauns kolektīvs, tad aiz šīs jaunības daudziem slēpjas ļoti liels darbs. Mans gadījums, es jau no 11-tās klases strādāju, gan ar pasākumiem, gan ar medijiem, gan vadīšanu, gan menedžmentu. Tādi pamatā ir arī mani kolēģi.

Šobrīd, ja šis gads, teiksim, mēs jau tikai pirmajā gadā sapratām, kā māja strādā. Tad šobrīd mums ir semināri, kas vairāk paredzēti administratīvajiem grāmatvežiem, lietvedībai – viņiem ir viņu, kas gūst zināšanas, apgūstot jaunās normatīvās bāzes, kas mainās nežēlīgi. Tad ir piemēram pasākums mārketingam un tehniskajai daļai, semināri, kurus iespēju robežās apmeklē mūsu darbinieki. Mēs rakstam projektus, rakstam Ziemeļvalstu Ministru padomei, kad tiek apstiprināti un tiek apstiprināti. Mākslinieciskā daļa un es, mēs dodamies uz citām koncertzālēm. Mums apgriezti, mēs dodamies apmācību braucienos pēc koncertzāles izveides, kas ir ļoti labi, jo mēs nebraucām modeļu kopēšanā, jo, lai kā mēs gribētu, mums katram ir sava realitāte šajos reģionos. Mēs esam izbraukājuši Norvēģiju, Somiju, Zviedriju, tagad mēs atgriezāties no Islandes, bet lielākais kolektīvai izbrauciens ir uz Igauniju, kas ir vienkāršāk finansiāli. Visas igauņu koncertzāles esam izskatījuši, visas.

12) Kas mudina Jūs darboties kultūras, sociālajā nozarē?

Ziniet, es neteiktu, ka tā ir kultūras nozare. Šis ir starpdisciplinārs projekts, jo, ja kultūras nozare, tad tie būtu tikai kultūras pasākumi, mums ir arī semināri, mums ir konferences, daudzas citas aktivitātes, protams, pamats ir kultūras pakalpojumi, bet tas ir interesants izaicinājums, vēl labāk, ka tu redzi, ka tas projekts attīstās un ir jēgpilns, tikai šobrīd ir jāmeklē šie argumenti un joprojām ir jāskaidro vietējai sabiedrībai, kuri nav izpratuši, cik nozīmīgs ir šis projekts. Par šīs mājas atdevi kultūras dzīvei varbūt ikdienā cilvēks nevar iedomāties, kas tad būtu, ja šīs ēkas nebūtu. Bet būtu gan kaut kas, būtu robs ne tikai Latgalei, bet arī Latvijai vismaz. Tu redzi, ka ir šī atdeve gan ekonomiskā, gan sociāla, gan ir vieta, kur māksliniekiem ir ērti un labi, un viņi jūtas labi.

Liepājas orķestris saka: "Ir vērts ierakstīties tikai un vienīgi pie mums, bet cer, lai arī Liepājā tā būtu." Ēka ir izbūvēta maksimāli labi, zinot situāciju kādā tika celta. Pateicoties mana talantam jāsaka, nē, pateicoties dažādu apstākļu sakritībai un ieguldītajam darbam ir izveidots ļoti labs, ļoti profesionāls, protams, ar savām problēmām, nevar teikt, ka viss ir ļoti gludi, bet cilvēki zina, ko dara. Es varu apskaust to, kādi cilvēki šeit strādā. Un tas viss iet pie lietas.

Protams, es neesmu cilvēks, kas nodarbojas tikai filantropisko apsvērumu dēļ, man pašai tas ir interesanti. Tas palīdzēja man pašai apvienot to ko es esmu darījusi līdz šim, sākot no darbošanās kultūras jomā, bet arī darbošanās mārketingā, menedžments. Šeit viss ir pilnīgi un galīgi starpdisciplinārs. Diemžēl mums nav gatavu cilvēku šādām mājām, viņi top. Protams ir augstskolas, bet viss aiziet praksē. Ir daudzi, kas atnāk praksē, bet paliek pamatdarbā. Galvenais, lai neiesūno.

Šis ir tas labais laiks, kad mēs esam sākuši, sākam darbu pie jaunas attīstības programmas. Šis ir labs laiks, kad mēs skatāmies plusus, mīnus, kaut vai elementārā SVID analīze. Protams, mūsu stiprā puse ir šīs ēkas daudzfunkcionalitāte, akustiskās īpašības un kaut kurā mērā mēs pat varētu teikt šī ģeogrāfiskā atrašanās vieta Latgalē, lai gan tur ir arī savi mīnusi attāluma ziņā. Šīs komponentes ļauj runāt par to, ka mēs ļoti varam, ja mēs runājam ambiciozi, mēs varam mierīgi kļūt par Latvijas kultūras centru. Jautājums no draudiem, vai pārējā Latvija tam ir gatava.

Mākslinieki protams saprot šo vērtību. Tālāk ir politiskie draudi, jo katram sava māja ir tuvāka, ir finansiālie draudi, kas visām kultūras iestādēm diemžēl ir, kas ir ļoti nepareizi, jo, ja jāgriež līdzekļi, tad urrā, kam griežam, griežam kultūrai. Draudi nekādā gadījumā nevar būt draudi, gluži otrādi, cilvēki radināsies pie šīs jomas pasākumiem, cilvēki plūdis pa visām

šīm koncertzālēm. Ne tikai pa reģionālajām. Pēc tā, kā ir izveidota Rēzeknes koncertzāle, Latvijā ir sācies koncertzāļu bums, kas ir kā maza slimība. Es nerunāju par katru konkrēti, bet man bailes par šo tendenci. Ir skaisti, jo Jūrmala tagad atjauno savu zāli, kas arī būs akustiskā koncertzāle. Šis Rīgas koncertzāles projekts tiek celts un diskutēts.

Tīri politiski, kas ir arī mūsu daudz, ka arī valstiski man trūkst vienotas analīzes, kas notiek šobrīd, kas tad nāks uz šīm vietām un ja mēs uzbūvējam jaunu māju, kas notiek ar pārējām? Ja Rīga uzbūvē koncertzāli, kas notiks ar Lielo Ģildi? Vai Kongresu nams? Vai tas ietekmē, vai ietekmē? Mūsu draudi ir politiskie un finansiālie un iespējas ir balstītas ir kļūt par patiesu centru. Nākotnes izredze ir tie pierobežas reģioni, lai gan, ja godīgi. Man iekšā galvā sēž, bet tas ir vairāku gadu projekts. Ja skatās Rēzeknes atrašanās vietu attiecībā pret Rīgu, un pie mums no Rīgas brauc uz Rēzekni. Tad Rēzeknes un Rīgas attiecībā pret Viļņu ir vienlīdzīgas.

Tad kad bija kultūras ministrs, viņš bija ļoti ieinteresēts uz šo projektu, jo Liepājā nav šīs akustiskās koncertzāles. Viņi vienmēr ir bijuši pret, bija vizīte pie mums decembrī. Jau tā viņiem bija tās domas, varbūt tomēr grib pievērsties un attīstīt arī koncertzāļu darbību. Skatoties uz mums, uzbūvēts par vairāk kā saprātīgām naudām, apkalpo vairāk kā vajadzīgs cilvēku. Viņi spēj savākt galus kopā, jā, tas prasa pašvaldības dotāciju un ja pašvaldība man iedod 600 000 tūkstošus, tad jāskatās, cik no tā aiziet ēdināšanai, cik es atvedu cilvēkus uz pilsētu, nu tā. Drauds ir arī cilvēkresursu aizplūšana. Izriet no finansiālā.

Ja Latvijā veidojas vēl sliktāka sociāli ekonomiskā situācija, kas nozīmē, ka mūsu ieņēmumi var kristies, tas ietekmē atalgojumu un līdz ar to ļoti labu darbinieku aizplūšanu. Tagad man ļoti liela baža, es neesmu pētījusi, tas ir ļoti subjektīvs viedoklis, bet, ka visi pagasti ies un teiks, ka mums vajag savu koncertzāli. Atvainojiet, tas prasa lielus līdzekļus, lielu priekšizpēti posmu. Smieklīgi jau ir tas, ka šogad pie reģionālajām koncertzālēm šogad pielikta Ventspils. Tā ir atbilde uz to, kas notiek?

Ja valsts var atļauties būvēt šīs ēkas, tad ir jādomā, kas notiks ar šīm ēkām, kas uz šīm ēkām dosies, lai nav tā, ka sāks konkurēt savā starpā. Pagaidām Latgalē ir ļoti labs sadalījums. Daugavpilī ir savs teātris, Rēzeknē ir Gors. Bet šī aizraušānās ar koncertzālēm ir slimīga. Tas man tiešām rada lielas bažas. Paskatieties uz igauņiem, kāpēc viņiem ir četras koncertzāles, kāpēc nav septiņas. Te jāsaprot, ka nevar atļauties katra pašvaldība uzturēt šādas ēkas. Jo vairāk šādu ēku, jo varētu būt lielākas problēmas jo svarīgs arī reģionālais pārklājums. Ja man ir Latvijas karte, ja man ir Latgales reģions, Cēsīm ir Vidzeme, ja mēs tagad runājam par to, ka Ventspilī ir koncertzāle, tad tas nozīmē, ka Liepājai ir tas, kas dalās uz pusēm, jo otrā pusē ir jūra.

Tāda apmēra ēkas vairāk neuztaisīs, protams, bet skumīgi, ka nedod Dievs, mēs sabūvēsim labus kultūras namus, ko dēvēsim par reģionālajām koncertzālēm, tad valsts pati sev nozāgēs zaru. Tāpat kā ar ziediem, nē abelēm. Ja zarā ir pārāk daudz ābolu, tad tas nolūst. Labāk lai padomā, kā atbalstīt kolektīvus, māksliniekus. Kādos apstākļos viņi darbojas, kādas algas saņem, cik viņiem izmaksā programmas, kur strādā. Tas jau būtu jāsakārto, par cilvēkiem jāpadomā. Jo māja ir tikai māja, galvenais, kas viņu uztaisa, kas viņā strādā - cilvēks, un tas mums mazliet pieklībo.

Liels paldies Jums par interviju un veltīto laiku!

Intervijas beigu laiks: 07.04.2015., plkst. 11:30

_____ darbs

Bakalaura, maģistra

“ _____ ”

_____ tēmas nosaukums

izstrādāts Latvijas Kultūras akadēmijas _____ katedrā

_____ katedras nosaukums

Ar savu parakstu apliecinu, ka _____ darbs izstrādāts patstāvīgi; izmantojot citu autoru darbos publicētus datus, definējumus un viedokļus, dotas precīzas norādes (atsauces) uz to ieguves avotu; iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autors: _____ .2014.

Vārds, uzvārds

Paraksts

Rekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītājs: _____ .2014.

Akadēmiskais amats, grāds, vārds, uzvārds

Paraksts

Recenzents: _____

Akadēmiskais amats, grāds, vārds, uzvārds

Darbs iesniegts ____ . ____ .2014.

Studējošo servisa speciālists : _____

Vārds, uzvārds

Paraksts

Darbs aizstāvēts LKA _____ gala pārbaudījumu komisijas sēdē

Bakalaura, maģistra

____ . ____ .2014. prot. Nr. _____ vērtējums _____

Komisijas sekretārs: _____

Vārds, uzvārds

Paraksts